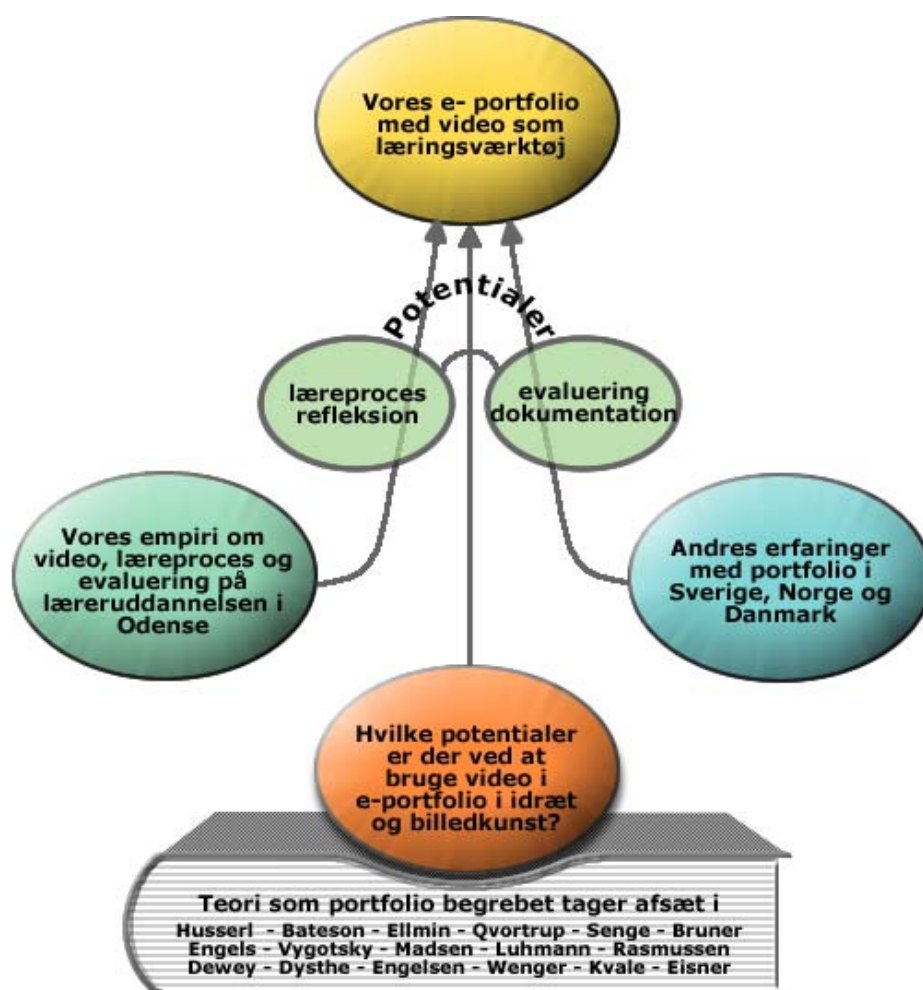

e-Portfolio som understøttelse for læring

- i fagene idræt og billedkunst med fokus på video

Master i IKT og Læring – Aalborg Universitet

Masterspeciale - Marts - Maj 2008

Forfattere: Lars Bo Smith og Anette Schaltz Villadsen
(studie nr. 20070493) (studie nr. 20071034)

Vejleder: Post doc. Christian Dalsgaard, Aarhus Universitet

Dokumentstørrelse: 148.539 tegn

Forord

Dette speciale er udarbejdet i forbindelse med vores studie på Master i IKT og læring, Aalborg Universitet – Institut for kommunikation.

Specialegruppen består af Lars Bo Smith, lektor i musik på Læreruddannelsen i Odense og Anette Schaltz Villadsen, eLearning Developer på Randers Tekniske Skole

Vi har et ønske om at vore erfaringer fra Masterprojektet og de samlede erfaringer fra MIL uddannelsen kan indgå i vores fremtidige arbejde og medvirke til at udvikle læring og læringsmiljø.

Til specialet medfølger en CD rom med interviewene, som lydfiler og i transskriberet form. Af hensyn til respondenternes anonymitet findes CD rom'erne kun i udgaverne til censor og eksaminator.

Ansvarsfordeling:

Specialegruppen har arbejdet kollaborativt gennem hele processen, hvilket betyder at vi begge to har været involveret i tilblivelsen af hele specialet.

Fælles: Indledning, konklusion og perspektivering

Lars Bo Smith: Sammenhæng mellem læring, e-portfolio og video side 28-30, Teoretiske overvejelser over video som læringsværktøj side 31-33, Indsamling af empiri side 34-37, Undersøgelse på læreruddannelsen i Odense side 38-46, Evaluering og Dokumentation side 53-57

Anette Schaltz Villadsen: Problemformulering side 8-11, Metode side 12-16, Teori om portfolio side 17-27, Diskussion på baggrund af de 4 potentialer, Læreproces og Refleksion side 47-52

Tak til:

Undervisere i idræt og billedkunst på Læreruddannelsen i Odense
De tre studerende fra Læreruddannelsen i Odense
Vores vejleder Christian Dalsgaard fra Århus Universitet

Vores familier for support og overbærenhed i et helt år

Indholdsfortegnelse

Summary	4
Del I.....	6
1. Indledning	6
2. Problemformulering.....	8
Begrebsdefinitioner.....	8
Formål.....	9
Vores overordnede fokus	9
Portfolio begrebet	9
Afgrænsning af opgaven.....	9
Opsamling.....	9
Rapportens opbygning	10
3. Metode	12
Hvilke potentialer fokuserer vi på?.....	12
Teoretiske argumenter for disse ”mulige” potentialer	12
Læreproces.....	12
Refleksion	13
Evaluering.....	13
Dokumentation.....	13
Et praktisk/teoretisk udgangspunkt.....	14
Hvilken teori bruger vi og hvorfor?	14
Hvordan bruger vi teorien?	14
Hvordan vil vi bruge empirien?	14
Fordele og ulemper kan der være ved at bruge e-portfolio og video?.....	15
Opsamling.....	16
Del II	17
4. Teori om portfolio.....	17
Hvad er det overordnede teoretiske grundlag for portfolio?.....	17
Verdensbilledet	17
Paradigmeskifte	18
Læreproces/læring	18
Luhmanns kommunikationsteori.....	21
Refleksion	23
Evaluering	23
Ellimins formål med portfolio.....	25
Hvilken position vil vi tage i forhold til portfolio teori?	26
Opsamling	26
5. Sammenhæng mellem læring, e-portfolio og video	28
Hvordan kan e-portfolio og video støtte læreprocessen?	28
Læring.....	28
Portfolio	28
E-portfolio.....	29
Video.....	30
Opsamling	30
6. Teoretiske overvejelser over video som læringsværktøj.....	31
Læringsstil	31
Kropslig læring og tavs viden	32

Det narrative	32
Kollaborativ læring	33
Hvad kan video i en e-portfolio	33
Opsamling	33
Del III.....	34
7. Indsamling af empiri	34
Hvad vil vi undersøge?	34
Begrundelse for og valg af metode	34
Undersøgelsesfeltet	35
Målgruppen.....	35
Undersøgelsesprocessen	35
Opsamling	37
8. Undersøgelse på læreruddannelsen i Odense.....	38
Egen opsummering af undersøgelsen.....	38
Anvendelse af video.....	38
Læreproces ved anvendelsen af video.....	38
Anvendelse af portfolio.....	38
Evaluering	38
Statements fra undersøgelsen	39
Anvendelse af video.....	39
Læreproces ved anvendelsen af video.....	42
Anvendelse af portfolio.....	43
Evaluering.....	45
9. Diskussion på baggrund af de 4 potentialer	47
Læreproces	47
Opsummering – hvordan støttes læreproces?	50
Refleksion	50
Opsummering – hvordan støttes refleksion?.....	53
Evaluerings.....	53
Opsummering – hvordan støttes evaluering?.....	55
Dokumentation.....	55
Opsummering – hvordan støttes dokumentation?.....	56
Opsamling på diskussion.....	57
10. Konklusion	59
11. Perspektivering	61
Aktionsforskning	61
E-portfolio i forhold til netbaseret uddannelse.....	61
Litteraturliste.....	63
CD	63
Bilag 1 Interviewguide til undervisere.....	64
Bilag 2 Interviewguide til de studerende	67
Bilag 3 Interviewguide - undervisernes svar	70
Bilag 4 Interviewguide - de studerendes svar	79

Summary

The Teacher's Training College in Odense is currently considering, as one of the first educational institutions in Denmark, to implement the use of e-portfolio. This is relevant because the new Act on the Training of Teachers for the Danish Folkeskole includes an increase in the demand for documentation.

Our formulation of the problem: What possible qualifications exist in the use of video in e-portfolio in the subjects Physical Exercise and Art?

We want to investigate what possible qualifications may exist in the use of video as a learning tool in an e-portfolio; others have looked at either the one or the other, but without combining them.

After having read about other people's experiences with portfolio, or folders as they are called in Norway, and since we, from our first year assignment, can draw on our own experiences of the use of the video as a learning tool in Natural Science, we have chosen to focus on the following possible qualifications – learning processes, reflection, evaluation, and documentation - because we see them as the 'strong points' of either learning tools, and at the same time as 'common denominators' that combine the analysis and discussion of the tools in our report.

We consider the e-portfolio a flexible method that has its own 'strong points'; it creates an overview of one's own learning process, while, at the same time, this in itself creates a foundation for reflection and evaluation, in both the formative and the summative sense. Also, an e-portfolio is the best possible 'frame' for organising one's documentation over time. It may continue to grow all through life, and, if it is web-based, it will be accessible no matter where in the world you are; all you need is a computer and Internet access.

We can conclude that the use of folders or portfolios in Swedish and Norwegian research has had a positive impact on learning situations. Students/pupils have become more focused and engaged in their own learning (learner autonomy) and more conscious of their own strong and weak points.

The big difference between the Swedish and Norwegian research is that in Sweden the pupils have been more involved in defining activities and criteria for evaluation, and that in Sweden they work with the reflection process throughout.

In the discussion we juxtapose and discuss what the portfolio theory, other people's experiences with portfolio, and our own collected empirical findings say. Is the theory able to elaborate and explain the possible qualifications, and either deny or perhaps confirm that these four constitute the main advantages of using e-portfolio and video as learning tools?

With learning processes, we are able to conclude among others that:

The professional benefit is strengthened; the learning process is stepped up; one gets a better overview, works more concentrated and with a higher degree of involvement, and is able to observe at more than one level.

With reflection, we are able to conclude among others that:

A better foundation for reflection and evaluation is created; one's work is better prepared and thought through; the professional reflection level increases; and earlier reflections are 'reusable'.

Del I

1. Indledning

Hvad er problemfelt, kontekst og hvorfor er e-portfolio og video relevant i 2008?

Vi er 2 undervisere, Lars Bo som er ansat på CVU Odense, hvor man planlægger at indføre digitale portfolioer i 2008 og Anette som udelukkende har arbejdet med e-læring på Randers Tekniske Skole siden 1999. Lars Bo har undervist i musik og IKT og Anette i IKT, design og møbelproduktion. Vi har begge en del erfaring med e-læring og digitale udviklingsprojekter, både nationale og internationale.

Vi har valgt at tage udgangspunkt i hvilke potentialer der er ved at anvende video i e-portfolio i fagene idræt og billedkunst på Odense seminarium. Vores empiri stammer fra interview af 3 undervisere og 3 studerende, hvor vi har spurgt dem om deres brug af og erfaring med at bruge video som et værktøj og som det endelige produkt i billedkunst, læreprocessen undervejs dermed, anvendelsen af portfolio (digital eller ej) og om hvordan de evaluerer løbende og ved projektafslutning.

Paradigmeskift fra behaviorisme til funktionalisme og mængden af viden er gået fra en konstant til at være uendelig. I gamle dage var undervisning noget man var udsat for som ung og senest som 25-26-årig var man uddannet til livet. Der var styr på formål og mål og underviserne overalt i uddannelsessystemet vidste præcist, hvad der skulle læres. Sådan forholder det sig ikke i dag. Det er svært at vide, lige præcis hvilken viden man skal have for at begå sig i fremtiden, fordi den teknologiske udvikling med dens nye muligheder ændrer kravene til den enkeltes kunnen både som arbejdstager/ arbejdsgiver og som privatperson.

Fordi denne udvikling foregår med lynets hast, er det nødvendigt at man holder sig løbende ajour og man forventes at kommunikere døgnet rundt og være på. Det er ikke uden grund at man bruger ordet informationssamfund om vores tidsalder og den vigtigste kompetence i dag er den, at kunne lære nyt hele tiden, hele livet igennem.

Med øget brug af videndelingssystemer og IKT i undervisningen vil det samtidigt åbne op for mere tidssvarende medier i undervisningen på alle uddannelsesinstitutioner i Danmark. Skoleelever er som oftest bekendte med brug af forskellige digitale medier og selv børn i 7-8 års alderen kan lære at optage video og indtale lyd på egen mobiltelefon og de større børn vil have kendskab til brugen af blogs og medlemskaber af diverse brugergrupper og egne hjemmesider mm. med omfattende anvendelse af grafik, levende billeder og lyd.

For mange elever vil det være en oplagt mulighed at kunne dokumentere deres arbejde, ikke kun med ord i alenlange rapporter, men også med lyd og levende billeder og både anvende disse undervejs i en arbejdsproces og som en del af en endelig opgave aflevering.

Folketinget har indført skriftlige elevplaner i folkeskolen. Idéen er, at disse skal styrke den løbende evaluering af elevens udbytte af undervisningen, styrke grundlaget for undervisningens planlægning og tilrettelæggelse, samt styrke samarbejdet mellem skole og hjem og stramme op på den enkelte elevs læringsmål.

Brugen af portfolio (dagbog, logbog og portfolio er kendte begreber i folkeskolen) kan formentlig understøtte læring, erkendelse og refleksion for den enkelte elev, gruppen og

læreren. Endvidere vil en portfolio kunne inddrages i arbejdet med elevplaner. Brugen af portfolio og intranet vil kunne inddrage forældrene på en ny måde i skole- hjemssamarbejdet.

På baggrund af ovenstående, er det vigtigt at man i læreruddannelsen forholder sig til portfolio-begrebet, dels som studerende, der selv kan gøre brug af portfolio i uddannelsen, og dels som kommende underviser, der skal arbejde professionelt med portfolio. Når vi foreslår at anvende video i portfolio, ser vi det som et læringsværktøj for de studerende, ikke som et undervisningsværktøj for underviserne, hvad det jo ellers også kan være.

Vi er i øvrigt også inspireret af vores 1. års opgave med titlen "Video som læringsværktøj" fra april 2008.

Er det en naturlig udvikling i retning af den friere udnyttelse af mulighederne i netværk, tendensen er måske at vi går fra den mere programmerede e-læring, inspireret af behaviorismens lærerbaserede kommunikationsform, hvor det i forvejen er afgjort af andre, hvad der skal læres, til denne, hvor du selv er ansvarlig for indholdet? Måske er der i virkeligheden brug for mange forskellige versioner af e-læring, hver med deres styrke?

Anvendelsen af video er oplagt til de fag vi har udvalgt, men formodentlig ville de også være det til de resterende fagområder i læreruddannelsen. Vi ser video som læringsværktøj som en oplagt mulighed for at dokumentere læreproces på en meget mere udtømmende måde, samtidigt med at vi får muligheden for at anvende et andet værktøj end det sædvanlige skriftlige.

2. Problemformulering

Hvilke potentialer er der ved at bruge video i e-portfolio i idræt og billedkunst?

Vi vil fokusere på en række potentialer og vores fokus er, hvordan video som en del af en portfolio kan styrke følgende:

- læreproces
- refleksion
- evaluering
- dokumentation

Refleksion indgår både i læreproces, evaluering og dokumentation.

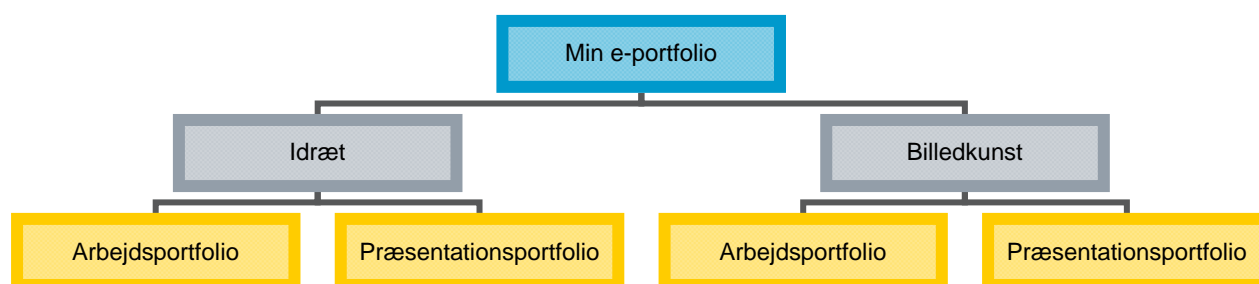
Vi mener at de 4 potentialer er centrale, dels fordi vi har erfaret at de er hovedargumenterne for at anvende e-portfolio og video som læringsværktøj og dels fordi de matcher det fremherskende menneskesyn og den uddannelsesmæssige og arbejdsmæssige virkelighed i Danmark anno 2008. Det er nogle af de arbejdsprocesser vi skal kunne mestre som mennesker for at kunne begå os i den hyperkomplekse verden vi lever i, hvor kravene hele tiden ændrer sig: lære hele livet, reflektere over vores egne kompetencer og læreprocesser undervejs, evaluere vores indsatser også i forhold til andres og kunne dokumentere det meste digitalt.

Vi har i forbindelse med udformningen af 1. års opgaven ”Video som læringsværktøj” erfaret, at video er et meget alsidigt og ”stærkt” læringsværktøj i faget Natur og teknik på Læreruddannelsen i Odense og har derfor en forventning om, at mediet også vil kunne styrke en e-portfolio i fagene idræt og billedkunst.

Begrebsdefinitioner

Vi definerer en e-portfolio som en digital udgave af en portfolio, som kan bestå af en personlig mappe med undermapper til de forskellige fag. Disse kan være inddelt i minimum 2 undermapper, som består af en præsentationsdel med de færdige resultater og en arbejdsdel, som illustrerer udviklingen af den enkelte arbejdsopgave. Begge dele illustrerer den enkeltes formåen i et fag samt egen udvikling. Der skal være indlagt en ”adgangsbillet” for hvert projekt, hvor man argumenterer for, hvorfor lige netop dette projekt skal have en plads i portfolioen og hvilke refleksioner man har haft over projektet. Desuden skal det være dateret og feedback fra undervisere og medstuderende skal være placeret sammesteds.

Dette er et eksempel på en privat portfolio, hvor man dog kan give adgang til medstuderende i nogle afsnit og undervisere (og måske resten af verden) i andre, idet vi forudsætter at e-portfolioen er placeret i et videndelingssystem eller er webbaseret.

Struktur i en e-portfolio

En e-portfolio kan også være gruppebaseret, således at indholdet er gruppens præstationer, både de færdige ”produkter” og de halvfærdige, undervejs i processen.

Da vores fokus er på 2 kreative fag som idræt og billedkunst og da vi ved, at de allerede benytter video som et vigtigt læringsværktøj i idræt og også arbejder med det, som en selvstændig genre i billedkunst og påtænker at inddrage det til procesbeskrivelse på Odense lærerseminarium, har vi valgt at fokusere på video, som en væsentlig del af portfolioens indhold, men den vil selvfølgelig også indeholde andre filformater som tekstfiler med refleksioner, feedback og kommentarer samt fotos, tegninger, lydfiler og præsentationer.

Formål

Formålet med at fokusere på video i e-portfolier er, at vi vil se på potentialer for, hvordan video kan bruges til en systematiseret og formaliseret dokumentation, evaluering og refleksion, med det formål at styrke læringen. Vi har en forestilling om at video kan forstærke den effekt, som det at arbejde med en e-portfolio kan have, som en ramme der faciliterer det positive fokus på det man mestrer, forventninger til den enkelte og gruppen, samt det at sætte realistiske mål.

Vores overordnede fokus

Andre har enten fokus på e-portfolio eller video Vi har valgt at se på kombinationen af begge læringsværktøjer.

Portfolio begrebet

I den litteratur vi anvender, bruges der 2 betegnelser nemlig portfolio og mapper. Vi bruger selv ordet e-portfolio. Derfor vil det nok være på sin plads at definere og konkretisere ordene.

Dysthe bruger ordet mapper og taler om en elektronisk udgave. Ellmin og Madsen bruger ordet portfolio og refererer til en analog udgave med samlemapper og papir. Qvortrup bruger ordet portfolio og taler om en elektronisk udgave.

Når Madsen og Ellmin taler om en analog udgave af portfolio kunne det skyldes, at skolerne i begyndelsen af dette årtusinde ikke var gearet til at indføre den elektroniske portfolio.

Overordnet mener vi at begreberne mappe og portfolio betyder det samme.

Vi har valgt at udvide begrebet til e-portfolio, fordi vi gerne vil udnytte de teknologiske muligheder og fordi en e-portfolio har flere funktionaliteter end en analog portfolio. (se side 19 og 29) Vi anvender derfor begrebet e-portfolio, når vi taler om vores egen ”model”.

Afgrænsning af opgaven

Med udgangspunkt i idræt og billedkunst vil vi se på, hvorledes brugen af video kan indtænkes som støtte for læringsprocessen i e-portfolio. Vi vil fokusere på potentialer fra praksis, der vil kunne anvendes i en e-portfolio. Potentialerne er læreproces, refleksion, evaluering og dokumentation.

Opsamling

Vi fokuserer altså på video i en e-portfolio for de to fag idræt og billedkunst og tager udgangspunkt i vores empiri fra læreruddannelsen i Odense, hvor video anvendes i de to fag på hver sin måde. Vi vil stille skarpt på hvordan læreproces, refleksion, evaluering og dokumentation faciliteres af de 2 værktøjer tilsammen, idet vi har en forventning om at video især forbedrer og forandrer læreprocessen i idræt, fordi værktøjet visualiserer præstationen og

dermed lægger op til refleksion derover, samtidig med at man kan evaluere udviklingen i egne præstationer.

I billedkunst er video en genre ud af mange og der arbejdes derfor med den, for at løse de stillede opgaver. I den forbindelse læres teknikken og efterfølgende de softwarebaserede redigeringsmuligheder. Der er fokus på det færdige produkt og tilblivelsen deraf, men i forbindelse med sidstnævnte spiller processen også en stor rolle, idet videoproduktionen fordrer løbende forhandlinger og kollaborativt samarbejde og dette åbner øjnene for de lærings- og undervisningsmæssige muligheder, der er i mediet.

Vi opfatter en e-portfolio som en ramme og den har sine styrker i forhold til, at den skaber overblik over egen læreproces, samtidig med at dette i sig selv skaber grobund for refleksion og basis for evaluering, både den formative (løbende) og den summative (afsluttende). Desuden er en e-portfolio den bedste mulige ramme til at organisere sin dokumentation over tid. Den kan fortsætte med at gro hele livet igennem og hvis den er webbaseret vil man have adgang til den, uanset hvor man befinder sig i verden, bare med en computer og netadgang inden for rækkevidde.

Rapportens opbygning

Rapporten er bygget op med 13 afsnit og er inddelt i 3 overordnede dele.

Del I består af følgende afsnit:

I afsnit **1. Indledning** skitserer vi problemfeltet, kontekst og hvorfor e-portfolio og video er relevant i undervisningsverdenen, her i det 21. århundrede.

I afsnit **2. Problemformulering** ser vi på det, som er denne rapports fokus: "*Hvilke potentialer er der ved at bruge video i e-portfolio i idræt og billedkunst?*" Vi ser på begrebsdefinitioner og vores formål med dette fokus, hvad er det vi vil opnå? Vi stiller skarpt på 4 potentialer, nemlig læreproces, refleksion, evaluering og dokumentation og forklarer hvorfor vi har valgt de 4.

I afsnit **3. Metode** beskæftiger vi os med metoden og hvad vi vil undersøge, potentialerne i undersøgelsen. Vi er inde på de teoretiske argumenter derfor og hvordan vores synsvinkel er i forhold til et praktisk/teoretisk udgangspunkt, læringsteori og teori om e-portfolio. Vi giver et overblik over hvordan vi vil bruge teori og empiri. Afsnittet slutter med de fordele og ulemper der kan være ved at anvende portfolio og video som læringsværktøjer i undervisningen.

Del II består af følgende afsnit:

I afsnit **4. Teori om portfolio** ser vi på de argumenter, der er for portfolio og det teoretiske grundlag den hviler på. Hvordan hænger arbejdsmetoden sammen med det verdensbillede vi har i dag og det paradigmeskifte, der er foregået de sidste 30 år, det nye syn på læreprocessen og det store fokus på refleksion og forskellige evalueringsmetoder. Desuden er vi inde på Luhmanns kommunikationsteori som er grundlaget for den dialogiske undervisning.

I afsnit **5. Sammenhæng mellem læring og e-portfolio** ser vi på den teoretiske kobling mellem læring og e-portfolio, og besvarer spørgsmålet om: "*Hvordan kan e-portfolio og video støtte læreprocessen?*" Vi ser på andres argumenter for portfolioen og vores egne for video som læringsværktøj, som er et emne, vi tidligere har beskæftiget os med.

I afsnit **6. Teoretiske overvejelser over video som læringsværktøj** fokuserer vi på video som læringsværktøj, vi ser på hvordan mediet tilgodeser de forskellige læringsstile, deriblandt kropslig læring. Desuden tager vi fat i tavs viden, det narrative element i video og den kollaborative arbejdsform.

Del III består af følgende afsnit:

I afsnit **7. Indsamling af empiri** ser vi på, hvad vi vil undersøge, - og hvorfor vi har valgt interviewformen. Vi fortæller om målgruppen og hvordan interview processen er forløbet og afgrænser opgaven.

I afsnit **8. Undersøgelse på læreruddannelsen i Odense** finder vi ud af, hvordan praksis er i idræt og billedkunst på læreruddannelsen i Odense. Vores empiri handler om erfaringer med anvendelse af video, den tilhørende læreproces, anvendelse af portfolio og evaluering.

I afsnit **9. Diskussion på baggrund af de 4 potentialer** diskuterer vi empiri i forhold til andres erfaringer og i forhold til læringsteorien bagved. Vi ser på hvordan video og portfolio kan styrke de 4 potentialer, som vi opfatter som centrale i undervisningsverdenen.

I afsnit **10. Konklusion** konkluderer vi på baggrund af den samlede rapport, idet vi har et bud på hvordan værktøjerne støtter de 4 potentialer, hvad der er det unikke ved dem og hvilke særlige aspekter de tilføjer potentialerne.

I afsnit **11. Perspektivering** perspektiverer vi i forhold til, hvordan vi ser fremtidens uddannelsesverden.

3. Metode

Vi har valgt at strukturere rapporten sådan, at vi tager udgangspunkt i 4 potentialer, fordi vi opfatter de 4 begreber som centrale i forbindelse med læring og undervisning. Vi vil undersøge, hvordan video og portfolio som læringsværktøjer støtter de potentialer og det opfatter vi som afgørende for, at værktøjerne dner i undervisningssammenhæng.

Hvilke potentialer fokuserer vi på?

Vi har som nævnt i problemformuleringen, valgt at fokusere på følgende begreber som potentialer:

- Læreproces
- Refleksion
- Evaluering
- Dokumentation

Vi har valgt potentialerne, fordi vi ser dem som nogle af de væsentligste argumenter for e-portfolio med video som læringsværktøj, som er den kombination vi fokuserer på. Vi kan læse ud af andres erfaringer, at det er disse begreber der nævnes oftest i forbindelse med portfolio.

Desuden kan vi ud fra vores empiri se, at det er i forhold til disse begreber, at videoen har sin styrke i de 2 fag og vi mener derfor at de er blandt de vægtigste hovedargumenter for at indføre vores model af en e-portfolio i uddannelsesverdenen.

Refleksion og læreproces er skilt ad, idet vi mener at al læring ikke nødvendigvis inkluderer refleksion og fordi der også reflekteres i forbindelse med evaluering. Vi har valgt læreproces i stedet for læring fordi vores fokus er processen undervejs i forbindelse med læring.

Teoretiske argumenter for disse "mulige" potentialer

Vores fokus er, hvordan video som en del af en portfolio kan styrke selve læreprocessen idet man kan følge produkt udviklingen (billedkunst) eller præstations forbedringen (idræt) på video. Den enkelte studerende vil skulle vælge mellem sine "produkter" til udgivelse i præsentations portfolioen og vil i den sammenhæng skulle reflektere over egen læring. Alt der er placeret i portfolioens rum er løbende blevet evalueret af medstuderende, en selv og underviseren og samtidigt tjener disse projekter, som dokumentation af den enkeltes eller gruppens faglige niveau og fortæller om hvor hurtigt man er nået dertil, hvor man er nu.

Læreproces

Teoretisk understøtter tankerne bag Dewey, Piaget, Kolb og Illeris "Experimental learning" og læringsspiralen, hvordan læreprocessen kan foregå med anvendelse af video som et læringsværktøj eller et produkt, i en e-portfolio. Denne støttes også af Gerry Stahls model for kollaborativ læring, hvor man bygger viden op på det fælles grundlag og forhandler sig frem til konklusioner. Mulighederne for produkt- og præstations forbedringer ved hjælp af anvendelse af video og e-portfolio, støttes også af ovennævnte teorier.

Refleksion

Refleksion i forbindelse med læring og produktudvælgelse støttes af Claus Madsen som sætter refleksion i sammenhæng med det, som Jarvis i Mads Hermansens bog fra 1999 kalder refleksiv læring. (Madsen, 2004: 19-20) Han skelner mellem ikke-refleksiv læring, der enten kan være tilfældig, manuel (kropslig) eller udenadslære, og den refleksive læring som ”er analytisk, reflekteret, manuel eller eksperimentel.

Evaluerings

Evaluerings har gode kår i en e-portfolio, idet alt det, der skal evalueres på baggrund af, er samlet ét sted. Olga Dysthe indleder sine teoretiske perspektiver ved at slå fast at ”*Mappe-evaluering (evaluering i portfolio) knytter læring og evaluering sammen ved, at arbejde, som bliver lavet i løbet af et undervisningsforløb, både bliver gjort til genstand for tilbagemelding undervejs (formativ evaluering) og kommer til at indgå i evalueringsgrundlaget til sidst (summativ evaluering). Samtidig kan mapper kombineres med eksamen, så det giver læringsudbytte. Det betyder at et teoretisk perspektiv på mapper må omfatte både læringsteori og evalueringsteori.*” (2003/2005: 41)

I en sociokulturel anskelsesvinkel fokuseres også på kvaliteten i den studerendes deltagelse i evalueringen. Denne er fortløbende og en del af det at lære, ikke et vedhæng til sidst i forløbet. Tankegangen har rødder tilbage til Dewey, Mead og Vygotsky. Kundskab bliver skabt gennem social interaktion og i en kontekst, ikke individuelt!

Evaluerings skal fremme læring og man skal kunne evaluere andres, fællesskabets arbejde og sit eget. (Dysthe 2003/2005: 47) Vi mener at kundskab kan skabes på begge måder, da man sagtens kan lære noget af at læse i en bog, eller arbejde med noget alene, men det betyder ikke, at man ikke kan lære i fællesskabet. Det må være et både og i stedet for et enten eller.

Dokumentation

Dokumentation bliver forenklet, forstået på den måde at den kommer på plads undervejs i læreprocessen og ikke skal fremskaffes lige inden eksamen. Man dokumenterer både proces og produkt. For den studerende betyder det, at man hele tiden kan følge med i, hvordan det går, både hvordan man bliver dygtigere og hvordan arbejdet skrider frem, for al dokumentation er samlet på et sted, nemlig i ens arbejds- og præsentations portfolio, hvor de udvalgte projekter ligger.

Den samlede dokumentation i en e-portfolio kan også bruges til videndeling, for der kan man give medstuderende adgang til at se sine arbejder, både de færdige og de der er undervejs og det kan inspirere og sætte flere tanker i gang hos de andre, i forhold til egen opgave. Videndeling kan også være relevant for underviseren, som fx kan vælge at justere sin planlagte undervisning på baggrund af de studerendes dokumentation.

Det kræver en vis arbejdsdisciplin at arbejde med e-portfolio og får man lært den, vil det kunne få en afsmittende effekt på ens systematik og organisering af arbejder på computer i øvrigt.

Et praktisk/teoretisk udgangspunkt

Hvad er vores synsvinkel i forhold til et praktisk/teoretisk udgangspunkt, læringsteori, teori om e-portfolio og video som læringsværktøj?

Vi ser på e-portfolio med den undervisningserfaring vi har som undervisere i praktisk-musiske fag og da vi desuden begge har mange års erfaringer med IT-baserede udviklingsprojekter, ser vi en klar mulighed for at løse flere problemer i undervisningsverdenen på én gang, ved at anvende e-portfolioer til at sikre kontinuitet, dokumentation og fokus på læreprocessen, evaluering og refleksion.

Vores læringsteoretiske ståsted er et sted mellem det konstruktivistiske og det social konstruktivistiske. Vi tror på, at den der arbejder, er den der lærer og at kundskab bygges op i den lærende på det fundament, man allerede har, dog mener vi også at betydning og kundskab bliver til i social interaktion og dialog som i praksis- og fag fællesskaber med egen kultur og normer. Vi mener at begge processer foregår sideløbende. Desuden fokuserer vi på de kvaliteter og muligheder der ligger i at bruge et visuelt værktøj som video.

Hvilken teori bruger vi og hvorfor?

Vi vil se på Lars Qvortrups fokus på det processuelle, hvor han kobler læring til systemisk tænkning samt teorier om socialkonstruktivistisk læring og de 3 erkendemåder (sensomotorisk, emotiv og symbolsk) og de forskellige læringsstile, samt kollaborativ læring og Wengers teori om praksisfællesskaber. Desuden ser vi på teori om det Fænomenologiske verdensbillede, paradigmeskiftet, læreprocessen med computeren som interaktionsmedie, børns indlæring, Luhmanns kommunikationsteori, refleksiv læring og forskellige evalueringsformer.

Vi har valgt disse teorier, fordi de forklarer og underbygger tankegangen i e-portfolio, hvor man konstruerer sin egen viden i fællesskabet og er bevidst om egne styrker og læringsstil, samt har muligheden for at dokumentere og evaluere både undervejs i processen og afslutningsvis.

Hvordan bruger vi teorien?

Vi vil bruge læringsteorien til at argumentere for en kombination af den nuværende praksis i idræt og billedkunst, med den arbejdsform og de fokuspunkter der ligger bag det at anvende en e-portfolio. Vi forestiller os, at denne kombination kan skabe en ny og bedre arbejdsmetode.

Vi tager udgangspunkt i læreprocessen og den nuværende praksis med anvendelse af video som læringsværktøj, der foregår på Odense seminarium. Vi ser på e-portfolio som et overordnet begreb og fokuserer især på de funktioner, der kan ligge deri i forbindelse med læring, refleksion, evaluering og dokumentation. Vi opfatter e-portfolio som en dynamisk ramme, et værktøj og en form, der udvikler sig i et samspil mellem brugere og underviser.

Hvordan vil vi bruge empirien?

Vi bruger empirien til at konstatere den praksis som er i de 2 fag på Odense seminarium. Vi spørger til de forskellige måder at anvende video på - de praktiske eksempler og vi fokuserer på disse elementer fra praksis i idræt og billedkunst, som kan anvendes i en e-portfolio. De studerende bruger egentlig ikke ordet e-portfolio - men fx deres eksamens udstilling i billedkunst er hentet fra et (delvist digitalt) lager af opgaver med dertil hørende noter om evalueringer og refleksioner over proces og resultat. Den samlede produktion kunne lige så godt have været placeret i en e-portfolio. Der er eksempler på at video er produktet, fx en

selvstændig genre i billedkunst, men også en visualisering af en teknisk præstation i idræt. Begge dele kan være med til at visualisere og dokumentere en personlig og faglig udvikling.

Fordele og ulemper kan der være ved at bruge e-portfolio og video?

Hvad sker der med skriftlige noter og videoer i dag, ja de ligger måske i et rod på en pc, så de ikke er tilgængelige for nogen, ikke en gang ejermanen. Det vil sige, at filerne i forvejen produceres, men de bliver ikke brugt til så meget, videoerne bliver måske højst set igennem en gang. Så tilgængelighed, systematik og genbrug er også væsentlige praktiske argumenter for at etablere en e-portfolio, udover de didaktiske og læringsmæssige argumenter.

Nogle overordnede praktiske argumenter for en e-portfolio er, at:

- der er fokus på læreproces
- det handler om hvad jeg kan (i stedet for hvad jeg ikke kan)
- elever får mere medbestemmelse og bliver derfor mere motiverede
- en velfungerende portfolio tager over for andre arbejdsopgaver
- man fordeler samtidig dokumentationspresset over året, i stedet for lige før eksamen
- man producerer viden i stedet for at reproducere den
- man kan reflektere over egen læring og fagligt niveau i forhold til mål ud fra e-portfolio indhold
- det hele ligger placeret ét sted, så det er til at finde
- man får fx i idræt en dybere forståelse for sin egen fysiske præstation
- man kan følge sin fysiske udviklingsproces
- man kan i billedkunst både visualisere en udvikling af et "kunstværk" og lære at arbejde kollaborativt.

Men der kan også være ulemper: En e-portfolio kan forstærke følelsen af at være overvåget og kan i princippet misbruges af medstuderende og undervisere. Håkon Tolsby (2002: 245) nævner desuden at stor grad af lærerkontrol vil øge risikoen for at en e-portfolio bliver designet med en instrumental tilgang, hvor aktiviteter bliver formgivet som opgaver med fordefinerede spørgsmål og svar, i stedet for problembaserede opgaver, der skal løses. Det vil resultere i at e-portfolioen vil blive (mis)brugt til reproduktion af viden i stedet for til eksperimental oplevelses læring.

Mange vil opfatte det at skulle producere en e-portfolio som et ekstra arbejde, som bare er mere unødvendig dokumentation, det kan jo være, at man har nok at se til i forvejen.

Roger Ellmin nævner i sit afsnit Paradigmeskiftet – muligheder og forhindringer på side 71:

"At tage et paradigmeskifte, et nyt mønster til sig, kan af forskellige årsager være vanskeligt og smertefuldt. Vanens magt, skolehistoriens vægt, skolen kode og kultur, tryghed og sidst, men ikke mindst, mangel på opbakning, er reelle hindringer."

Portfolio pædagogik vil kræve en anden adfærd af både de studerende og deres undervisere, det bliver hverken nemt for de studerende at tage mere ansvar for egen læring eller for underviserne at skulle have mindre styring. Olga Dysthe nævner i sin indledning (2003/2005: 32) at et fællestræk ved anvendelse af mapper i så forskellige uddannelser som skolelederuddannelsen, historiestudiet og sygeplejerskeuddannelsen er, at mappeevaluering sætter de traditionelle roller som studerende og lærer under pres.

Hvis man ser på ulemper ved at anvende video, vil det nok omfatte tidsforbruget i forhold til det at sætte sig ind i teknikken, for det er ikke helt så nemt som man skulle tro at optage noget, der kan bruges. Desuden må fokus ikke flyttes fra selve faget til ”teknikken”, for selvom teknologibegejstring kan være bedre end det modsatte, er det vigtigt at huske, at video ikke skal bruges for enhver pris.

Opsamling

Vi har valgt de 4 potentialer som vi ser som de væsentligste fokuspunkter ved e-portfolio med video som læringsværktøj, med den viden vi har nu. Vi har argumenteret derfor, både på en teoretisk og en praktisk måde og vi mener at andre er inde på nogle af de samme fokuspunkter. Det vigtigste argument for læreprocessen er muligheden for at visualisere egne præstationer og kunne se dem udvikle sig, lidt efter lidt. Med hensyn til refleksion foregår det ved udvælgelsen af projekter til e-portfolioen men også i læreprocessen og ved evaluering af egne og andres arbejder. Evaluering støttes af, at al dokumentation ligger et sted og at fx en personlig eller fælles præstation kan være visualiseret på video. Dokumentation er tilgængelig i en e-portfolio og støtter videndeling mellem studerende og undervisere.

Vi gør rede for vores undervisningsmæssige baggrund og argumenterer for vores fokus på visuelle værktøjer og vores konstruktiviske/socialkonstruktivistiske læringstilgang.

Desuden gør vi rede for hvilken teori vi vil anvende og til hvad, samt hvordan vi vil bruge vores indsamlede empiri. Vi støtter os til teori om læring i portfolio, andres erfaringer dermed og vores egen empiri, for at besvare vores problemformulering.

Vi slutter af med at se på fordele og ulemper ved de 2 læringsværktøjer, video og e-portfolio.

Del II

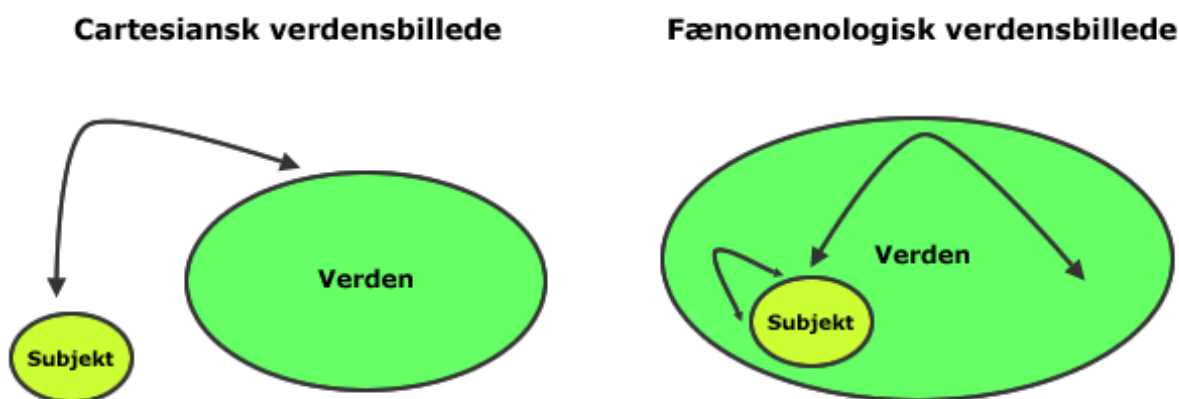
4. Teori om portfolio

Hvad er det overordnede teoretiske grundlag for portfolio?

Grundlaget for portfolio tankegangen er det menneskesyn, hvor man ser mennesket som et unikt, selvstændigt individ, der udvikler identitet og udveksler viden i kraft af sin sansning af verden og gennem interaktion i sociale relationer i et defineret kulturbestemt samfundssystem. Det fænomenologiske verdensbillede, konstruktivismen, socialkonstruktivismen og paradigmeskiftet er dermed også en del af grundlaget og samtidig spiller Luhmanns kommunikationsteori fint sammen med de kommunikations- og interaktionsmuligheder vi har med videndelingssystemer og IKT i starten af det 21. århundrede.

Verdensbilledet

For at kunne skitsere det teoretiske grundlag for portfolio vil vi starte med den fænomenologiske vidensteori, som Qvortrup skitserer den i "Det vidende samfund" (Qvortrup 2004: 79) hvor han tager afstand fra modstillingen mellem erfaring og uddannelse. Han refererer Edmund Husserl, som allerede i begyndelsen af det 20. århundrede fremsatte idéen om den moderne erkendelsesteori, som nægter at skelne mellem tingene i sig selv og tingene for os, fordi en forestilling om tingen i sig selv er meningsløs. Med andre ord, subjektet er en del af den verden som man iagttager.

Gentegnet illustration (Qvortrup, 2004: 81)

Ifølge Qvortrup er konsekvensen for vidensteorien, at fokus flyttes fra spørgsmålet, hvordan viden er mulig, til spørgsmålet om hvordan viden bruges. Altså hvordan bruges og udvikles viden, hvis vi forudsætter, at det subjekt der bruger viden, altid allerede er en del af den verden, som det bruger sin viden i forhold til?

Analyse af menneskets væren-i-verden er nøglen til enhver forståelse af, hvad erkendelse er og indebærer at en forståelse af, hvad virkelighed er, kun kan ske igennem en inddragelse af det erkendende subjekt.

I forlængelse af ovenstående konklusion foreslår Gregory Bateson i 1960'erne at læring og kommunikation kan inddeles i 4 kategorier, nemlig 1. 2. 3. og 4. ordens læring. (Ibid.2004: 84-85) og det fører frem til følgende definition på de 4 videns begreber:

1. ordens viden er viden om noget – det faktuelle stof
2. ordens viden er viden om videns anvendelse – den situative nytteværdi
3. ordens viden er viden om videnssystemet – den systemiske optik
4. ordens viden er viden om betingelserne for videnssystemet – viden om verden ”historie”

Paradigmeskifte

Uddannelsesverdenen har gennemgået så store forandringer de sidste 20-30 år at man kalder det et paradigmeskifte, Det er der en samfundsmæssig forklaring på, idet vi forlader industrisamfundets krav og går ind i videnssamfundets. (Ellmin, 2000/2001: 65) Kuhn (1973) hævder, at når vores syn på virkeligheden, vores grundlæggende antagelser ændrer sig, så ændres verden sig med det. I grundskolen er der pludselig fokus på elevernes læreproces og at man skal stimulere og motivere eleven til at indhente viden selv, - sådan så man ikke på skoleelever i 60'erne. Her var det læreren der vidste, hvad der skulle læres og man skulle bare ”Holde mund og høre efter!”

Ellmin illustrer skiftet således:

Gammelt paradigme	Nyt paradigme
Læreren formidler viden med eleven som passiv modtager	Refleksiv undervisning [læring], eleven søger aktivt viden
Fokus på afgrænset fakta viden	Fokus på helheder, integration, og det at lære at lære
Vurdering og karaktergivning er kun baseret på prøver	Vurdering og karaktergivinger baseret på evaluering af egne præstationer og refleksion
Forældre informeres om børnenes fremskridt	Forældrene skal være deltagende, holde sig ajour over nettet og være aktive i skolen
Ideologien tager udgangspunkt i skolen og samfundet	Ideologien tager udgangspunkt i skolen i samfundet, altså som en del deraf

Dette paradigmeskifte forstærkes ikke mindst af den hurtige udvikling på IT-området som kommer i 90'erne og kommer til at påvirke arbejdsmarkedet.

Læreproces/læring

Ellmin nævner Peter Senge (1990) som den, der mener at børns indlæring går dybere end til den blotte evne til mekanisk at afgive svar og indordne sig under omgivelsernes krav, som han kalder adaptiv læring. (Ellmin, 2000/2001: 69) Hans bud er at viljen til at lære er en generativ impuls hos det lille barn, men dette ændres af de sociale og samfundsmæssige strukturer til adaptiv læring. Vi lærer for i sidste instans at overleve og blive end del af samfundet, men hvis elevens læreproces blot bliver en tilpasning til underviserens strategi og ikke en personlig læreproces og vidensopbygning, så lærer eleven mere for timerne og lærerens skyld, end for sig selv og sit eget liv!

Jerome Bruner (1998) opererer med 2 forskellige pædagogiske opfattelser, der næsten er parallelle med Senges. Den ene kalder han computerorienteret i den forstand at kodede informationer skrives ind i elevens hukommelse, der er tale om en mekanisk og ureflekteret

indlæring og information er lig med viden. Han benævner den som en outside-in proces. Viden handler om at kunne, fremlægge og få en bedømmelse.

Den anden opfattelse kalder han kulturalistisk, dens fokus er at skabe mening og betydning i forhold til hændelser i omverdenen. Den benævnes som en inside-out proces, og den personlige dimension i læring gør information til viden. Elever skal gå på opdagelse, tolke og selv skabe mening. Viden handler her om at kunne, forstå og anvende.

Ingen af de 2 mener dog at den ene af deres definitioner på pædagogik nødvendigvis er den rigtige og at man skal vælge mellem dem, men argumenterer for at de kan komplettere hinanden. Underviseren må afgøre hvornår den ene pædagogik er bedre end den anden. På samme måde kan man sige at noget fra det gamle paradigme stadigvæk kan bruges og at alt fra det nye paradigme måske ikke kan bruges i alle tilfælde. Det kommer helt an på sammenhængen og svarer til, at der jo både undervises ud fra mindst et kognitivt, et konstruktivistisk og et socialkonstruktivistisk læringssyn i grundskolen i Danmark anno 2008. Måske er vinklen endda sommetider også behavioristisk, når der skal terpes tabeller?

Computeren som interaktionsmedie

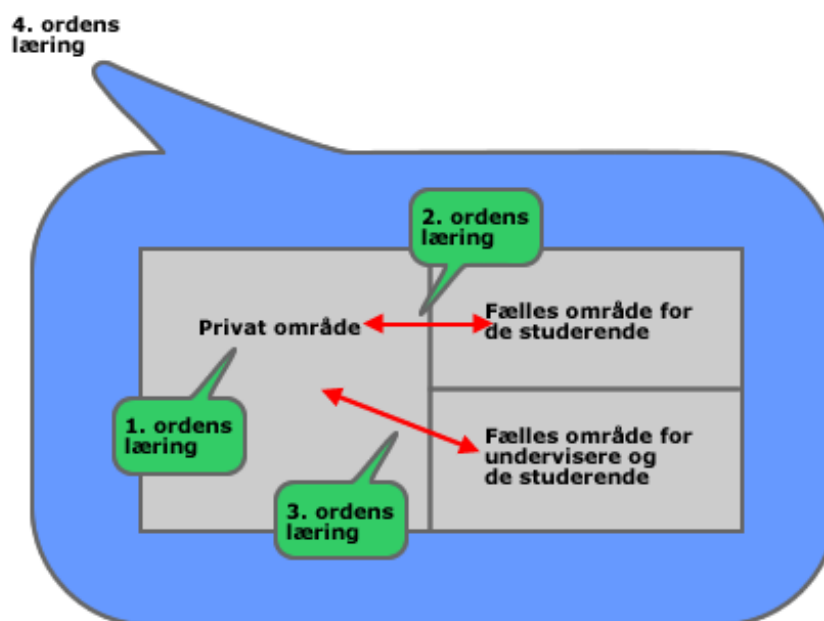
Qvortrup nævner (2006: 93) den digitale portfolio som en speciel brugerflade for interaktionen mellem den enkelte studerende og underviseren og mellem alle de studerende.

Der er adgang til en server, hvor enten alle studerende eller underviserne har adgang, men man kan som studerende vælge at placere alt på et sted, hvor andre ikke har adgang. Her kan man uploade digitale videoer, noter, lyd optagelser, indskannet og downloadet materiale, men samtidig kan man også observere sin egen læringsproces, idet man jævnligt skal tilføre nye opgaver.

Ifølge Qvortrup gør dette at en portfolio bliver et medie som gør det muligt at observere 2. ordens viden, idet man kan skelne mellem før og nu, altså hvad ved jeg i dag som jeg ikke vidste i går. (Ibid., 2006: 94) En portfolio bliver således et interessant medie til iagttagelse af selvforandring og læring. Man stimuleres som studerende til at iagttage sin egen viden udefra, dvs. i forhold til det kollektive videnssystem, som repræsenteres af de medstuderende eller i forhold til undervisningens videnssystem sådan som det repræsenteres af underviseren.

	Privat	Elev offentlighed	Lærer offentlighed
Iagttagelse	Iagttagelse af stoffet som 1. ordens iagttagelse	Iagttagelse af den andens udvikling altså kollektiv læring	Iagttagelse af uddannelses systemets og undervisers forventning
Refleksion	Selvrefleksion som iagttagelse af stoffet i før-efter perspektiv som 2. ordens iagttagelse	Komparativ iagttagelse af jeg i jeg/du forholdet dvs. 3. ordens iagttagelse i jeg/du kontekst	Komparativ iagttagelse af jeg i jeg/system forholdet dvs. 3. ordens iagttagelse i systemisk kontekst

Dette kan også visualiseres som tegning på næste side viser, af ”rummene” og kommunikations processerne i et videndelingssystem, hvor 4.ordens læring i det digitale lærings rum er på meta-niveau.

Gentegnet illustration (Qvortrup, 2006: 95)

Ifølge Ellmin (2000/2001: 31) ligger portfolioens styrke i, at den lærende lærer noget om hvordan han/hun selv lærer. (se mere på side 31-32) Det betyder at refleksioner over læreproces og egne arbejder, den metakognitive dimension, bliver det centrale og et af de vægtigste argumenter for at indføre portfolioen som arbejdsmetode. Det handler om at den lærende bliver selvstændig og engageret i sin egen læreproces og det forudsætter blandt andet det overblik, som en portfolio kan give og den bliver kun endnu mere anvendelig som en e-portfolio, med de dynamiske og kommunikative muligheder der ligger i den. Den lærende skal kunne argumentere for, hvad der ligger i portfolioen, hvorfor og hvordan de har skaffet sig denne viden og hvordan disse erfaringer kan bruges i det videre arbejde. Begrundelsen hvorfor opgaveløsningerne ligger i portfolioen skal matche de kriterier og mål der er med uddannelsen og de skal repræsentere forskellige delmål.

Et paradigme skifte indebærer nye mønstre, nye måder at tænke og handle på og Engels (1994) påviser meget overbevisende i sin artikel: ”*Portfolio assessment and the new paradigm*” at portfolio en en naturlig udløber deraf. (Ibid., 2000/2001: 70)

Vælger man primært at se på viden som noget man konstruerer aktivt, på basis med det man allerede kan, resulterer det i en ændret lærerrolle, således at denne bliver både formidlende og rådgivende.

Bruner introducerede begrebet ”Stilladsering” som et pædagogisk begreb og denne bygger på Vygotskys teori om ”Zonen for nærmeste udvikling” som stammer fra 1930’erne. (Madsen 2004: 29) Underviseren skal støtte de studerende med deres viden opbygning, bekræfte den studerende i dennes tro på egne kræfter, formåen og værd og samtidig skabe den ”optimale frustration, der gør at den lærende udvikler sig.

Som Madsen formulerer det (2004: 33): ”*Forventninger til fremtiden er med til at skabe fremtiden. Det er den formative paradigmes grundtanke. Sprog skaber virkeligheden, siger man også. Blandt andet derfor er det vigtigt, at det er realistiske og opnåelige mål samt kvalitets- og succesbefordrende kriterier, der bringes i anvendelse, således at de kan bane vejen for et succesfyldt læringsarbejde i skolen.*”

Luhmanns kommunikationsteori

Madsen (2004: 37) giver et didaktisk overblik over en række relaterede begreber, som peger på en række relevante spørgsmål, som igen bygger på Luhmanns operative konstruktivisme og kommunikationsteori, som afsæt for de yderligere portfolio pædagogiske perspektiver for en dialogisk og forståelsesorienteret undervisning.

Begreberne er adskilte, men samtidig relaterede begrebspar:

Undervisning	Læring
Kommunikation som er lukket for direkte kontakt til den enkeltes tænkning	Tænkning som er lukket for direkte kontakt til kommunikationen
Sociale aktiviteter	Kognitive aktiviteter
I sociale aktiviteter som opererer ved kommunikation	I psykiske aktiviteter som opererer ved bevidsthed
De psykiske systemer som er deltagernes bevidsthed og omverden for det sociale system	Det sociale system som er undervisningens kommunikation og er omverden for de psykiske systemer

Madsen fastslår at: ”*Det er en konstruktivistisk læringsforståelse, der ligger til grund for valg af portfolio metoden i undervisningens praksis*”

Samtidig argumenterer han for en udvidelse, nemlig at portfolio pædagogikken bygger på en kombination af den operative konstruktivisme og elementer af en socialinteraktionistisk tilgang. Dette fordi de operative konstruktivister har fokus på de lærendes erkendelses- og læringsprocesser som noget unikt kognitivt forbeholdt den enkelte, der samtidig er koblet til og dybt afhængig af social kommunikation. Socialinteraktionister vægter som ordet siger den sociale interaktion højt, men underkender ikke at ”*de kognitive bevidsthedsoperationer producerer læring og erkendelse, og at de ikke kan nås og påvirkes direkte i den sociale interaktion.*”

Den konstruktivistiske læringsforståelse indeholder følgende vigtige definitioner (Ibid., 2004: 40)

- **Læring er en subjektiv bevidsthedsproces**, og er det er derfor udelukkende den lærende selv, der kan lære sig noget, men undervisere og medstuderende kan ”forstyrre” og på den måde foranledige læring.
- **Den lærende må handle og være aktiv for at lære**, det kan være som praktisk-fysiske aktiviteter og aktiv tankevirksomhed som refleksioner over praksis og tænkningen (meta-refleksion).
- **Læring er et socialt fænomen**, der finder sted i en social og meningsfuld sammenhæng. Denne består af talesprog, kropssprog og meget andet, som den enkelte lærende tolker for sig selv. Man kan godt lære alene ved fx at læse i en bog eller en avis, men det er først når man får muligheden af at diskutere og afprøve sin forståelse, at man bestyrkes i sin egen forståelse, antagelser og læring.

- **Læring er, når man får indsigt, forståelse og skaber mening**, både når man tilegner sig ny viden, forfiner eksisterende og udvikler nye kompetencer.

Niclas Luhmann fokuserer på konstruktivismens operationelle aspekt og siger derom følgende: *"Viden og læring konstrueres ud fra de operationer, vi foretager. Disse operationer er baseret på rekursive strukturer (bagudrettet – erfaringsmæssigt) såvel som forventningsstrukturer, og operationerne er en del af systemets autopoiesis (selvskabelse).*

Luhmann vælger ifølge Madsens referat af Rasmussen (1997: 139-140) at kalde sin opfattelse af konstruktivisme for "operativ konstruktivisme", idet han fokuserer på at læring ikke handler om tilpasning eller ligevægtstilstande, men defineres som en operation, hvor det der aktivt sker i erkendelsesprocessen er, at man markerer en forskel. Man træffer et valg og samtidig et ikke-valg.

Læringsprocessen er en erkendelsesproces, som er lukket og ikke tilgængelig for andre end hovedpersonen selv. Luhmann formulerer en systemteori, hvor alle systemer (personer) er operationelt lukkede, men strukturelt kobled. Det gælder både for de biologiske, de psykiske og de sociale systemer. Alle systemer er autopoietiske og de er selvreferentielle, idet alle valg og fravalg er baseret på egne forudgående overvejelser. Denne lukkethed kan bruges til at tydeliggøre forskelle og relationer mellem begreberne undervisning og læring.

Luhmanns tre væsentligste grundlæggende præmisser om kommunikation er:

- **Man kan ikke ikke-kommunikere**, undlader man at svare på et spørgsmål eller bruger man fx kropssproget, er det også et svar
- **Al kommunikation er både kommunikation og kommunikation om kommunikation**, det vil sige kommunikation af anden orden
- **Den meddelelse der afsendes er ikke nødvendigvis identisk med den meddelelse der modtages**. Man kan ikke vide hvordan en meddelelse forstås af modtageren, idet denne "oversætter" med sin egen forforståelse og fortolkning.

Ingen mennesker kan kommunikere med et andet menneskes tænkning og vi kan ikke tænke et bidrag ind i kommunikationen, tænkning og kommunikation opererer hver for sig i lukkede systemer, men kan kobles strukturelt, fx via det talte eller det skrevne sprog.

Luhmanns kommunikationsmodel har tre selektioner, der under udførelsen resulterer i et fjerde:

- **Information** er det der ønsket videregivet til tilhøreren
- **Meddelelse** er den adfærd, den ytring samt det medievalg man anvender dertil
- **Forståelse** er modtagerens, som selv fortolker de modtagne signaler
- **Forståelseskontrol** foregår løbende hos begge deltagere i kommunikationen og går ud på at sikre sig at den anden har forstået budskabet rigtigt
-

Kommunikationsteorien er en teori om hvordan man agerer for at nå sit mål, nemlig forståelse hos modtageren. (Rasmussen (1997: 155) Da undervisning grundlæggende er kommunikation kan man konkludere at:

- **Undervisningens succeskriterium er forståelse.**

Refleksion

Claus Madsen sætter refleksion i sammenhæng med det som Jarvis i Mads Hermansens bog fra 1999 kalder refleksiv læring. (2004: 19-20) Han skelner mellem ikke-refleksiv læring, der enten kan være tilfældig, manuel (kropslig) eller udenadslære, og så den refleksive læring som *"er analytisk, reflekteret, manuel eller eksperimentel. I den analytiske læring kommer man frem til et resultat, i den reflekterede manuelle læring får man knyttet nogle overvejelser til den praksis, man indgår i og til den sociale kontekst, læringen er situeret i. I den eksperimentelle læring handler det om, at man så at sige tager en flyvetur i helikopteren – ser det hele sådan lidt for oven og forholder sig til sin egen forholdemåde eller iagttager sin iagttagelse. Det er den sidste form, man kan tale om som meta-refleksion, at man tillige reflekterer over refleksionen."*

Alle kender til, at det som man forstår og som giver mening, det husker man og omvendt, hvis man ikke forstår, så kræver det ekstra meget "terpning" for at man kan huske det. Formålet med ovennævnte refleksive læring er, at man opnår en dybere indsigt og forståelse og at det man arbejder med giver mening. Hvis man skal definere begrebet "at lære at lære" det vil sige, at man bliver mere bevidst om sin egen læring, er det tætteste på det nok meta-refleksionen, hvor som Madsen formulerer det: *"gradvist bliver mere bevidst om, hvilke valg man træffer, hvornår, hvordan og hvorfor i forhold til den måde, man går til arbejdet med nye problemstillinger på."*

Refleksion er at forholde sig til det man gør og meta-refleksion er at forholde sig til måden, man forholder sig på, når man gør det. Derfor skal undervisning give plads til undren og eftertanke, samtidig med at det styrker bevidstheden om egen læring. Ovennævnte definitioner på refleksion og refleksiv læring har Madsen lånt fra Hermansen (2003).

John Dewey (1985: 151) har også et bud på refleksion han siger ifølge Madsen (2004: 22) *"Ingen erfaring af betydning er mulig uden et vist element af tænkning."* Erfaring bliver til på baggrund af reflekteret, meningsfuld viden som genanvendes, hvorimod det ikke forståede glemmes. Luhmann (1997: 181) formulerer det således: *"Ret beset kan man kun benytte det, man forstår, og som (måske derfor eller derigennem) giver mening, ligesom man ikke kan genbenytte det, man ikke forstår."*

Evaluerings

Den overordnede tanke i portfolio er, at man skal blive klogere på egen læring ved at gemme og analysere sine arbejder og ved systematisk at undre sig over proces og produkt. Derfor er evaluering et meget centralt begreb i portfolio metoden.

Individuel konstruktivisme handler om hvordan kundskab bygges op i den lærende og social konstruktivisme og dialogisk kommunikation om hvordan betydning og kundskab bliver til i social interaktion og dialog i praksis- og fag fællesskaber med egen kultur og normer. *"Det at lære et fag handler ikke kun om at lære et indhold, men også at blive socialiseret ind i en fagkultur, hvilket blandt andet betyder at kunne kommunikere skriftligt og mundtligt på den måde, som er normal inden for det givne fag"* siger Olga Dysthe i sin beskrivelse af nogle af de teoretiske perspektiver bagved mappe tankegangen. (2003/2005: 43). Et godt studie skal derfor have plads til interaktion, dialog og fælles kundskabsopbygning på alle trin, og det betyder at løbende evaluering bliver et meget vigtigt element, og dette støttes jo af mappeorganiseringen.

I denne sammenhæng vil en digital version af portfolioen/mappen en såkaldt e-portfolio være endnu bedre, idet den jo kan støtte dialogen, både i form af synkron og asynkron kommunikation.

Ifølge Dysthe og Engelsen har evaluering 4 hovedfunktioner (2003/2005: 22)

1. at danne grundlag for rangering og certificering inden for henholdsvis videregående uddannelse og ved jobsøgning (summativ evaluering)
2. at give den studerende information om egen fremgang og danne grundlag for bedre læring (formativ evaluering)
3. at give uddannelsesinstitutionen og læreren information om niveau og eventuelle stærke og svage sider ved uddannelsens læringsmæssige aspekter med henblik på at forbedre disse.
4. Inden for højere uddannelse er eksamen en konsolidering af, hvad der er central og vigtig kundskab inden for en disciplin (Kvale 2000)

Et andet centralt princip er at det der bliver evalueret, må være de udfordrende sider af det faglige indhold og brugen af det. (Ibid., 2003/2005: 48) I læreruddannelses sammenhæng betyder det fx opgaver, som knytter fagfagligt indhold og pædagogisk teori sammen med praksis. Evalueringerne må også afspejle centrale tænke- og læreprocesser, fx måder at producere og præsentere kundskab på, som er typiske i både undervisningen og erhvervsudøvelsen.

Evalueringen må have som formål at fremme læring og ikke blot at rangere de studerende i forhold til hinanden. Det medfører at tilbagemeldinger er vigtige, helst i form af løbende feedback midt i projektopgaverne, sådan at den kan bruges konstruktivt, desuden er det vigtigt, at man selv evaluerer sine egne præstationer og læringsproces. Alt det ovennævnte matcher fint med det at bruge mapper (portfolio) dertil.

Viden om et specielt tema er ofte fordelt mellem de studerende. Det er vel meget sjældent at én person ved alt på et område. I den virkelige verden ville man jo samarbejde om en opgave (forhåbentlig) men i skoleverden bliver det i eksamenssammenhænge opfattet som snyd. Dette er et argument for begrebet som især Etienne Wenger er kendt for, nemlig distribueret kundskab, altså én især kan regne, en anden er måske bedst til at læse, - men tilsammen kan de det hele. (Ibid., 2003/2005: 50-51) men det betyder så at forhandlingen i gruppen er vigtig, og at den fremgår af mappen både i forhold til diskussionspunkterne, men også i forhold til det forhandlede resultat. Igen støttes dette af e-portfolioen.

Claus Madsen referer Eisner (2004: 22) som skelner mellem 3 typer evaluering, nemlig den der baseres på fastsatte kriterier, den normbaserede, som baseres på gruppen og den personbaserede, som baseres på den enkeltes udvikling og nærmeste udviklingszone. Madsen konkluderer, at portfolio er et godt bud på en undervisningsstrategi, der samtidig er et evalueringsværktøj og han ser især den kombinerede kriterium - og den personbaserede evalueringsform som den mest givtige.

Den kriteriebaserede evaluering forudsætter at disse er formulerede, således at man ved, hvordan man skal evaluere på de opstillede mål. (Ibid., 2004:24)

Claus Madsen (2004: 23) citerer Per Fibæk Laursen: *"En væsentlig grund til at foretage en eksplicit og præcis formulering af målene er, at det skal være muligt at evaluere, om målene bliver nået. Uden mål kan man ikke evaluere."*

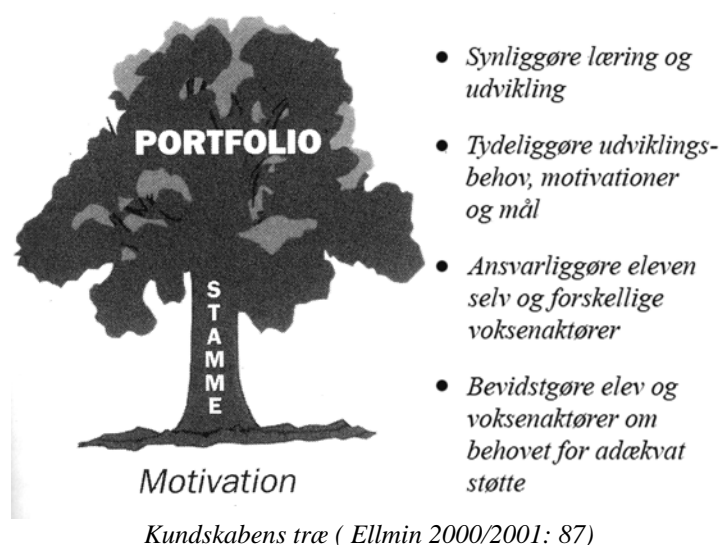
Mål og kriterier kan være opstillede af de studerende/eleverne og underviserne i et ligeværdigt samarbejde, og disse må være klare og tydelige, sammen med de overordnede rammer. En anden væsentlig pointe er at de studerende /eleverne skal medinddrages i evalueringen af deres egne præstationer og udvikling. En anden meget vigtig "sideeffekt" af at inddrage de studerende vil være, at de får et medejerskab og selv kan argumentere for de vedtagne (realistiske) mål, kriterier og rammer.

På læreruddannelserne i Norge er det fortrinsvis læreren, der opstiller rammer og kriterier for udvælgelse til præsentationsmappen. Kun i ringe grad er den studerende involveret i denne proces. Fastsættelsen af kvalitets- og evalueringskriterier er styret af lærer, så kriterierne er i høj grad implicite. *"Ingen af institutionerne har kraftigt fokus på udvælgelse, selvevaluering og samarbejde om udvikling af evalueringskriterier"* (Dysthe og Engelsen., 2003/2005: 210) De norske erfaringer peger på en øget fokusering på udvælgelse og kriteriarbejde med sigte på større involvering og ansvarliggørelse af de studerende og øget fokusering på selvevaluering og evaluering af medstuderende.

Ellmins formål med portfolio

Ellmin nævner på side 86 (2000/2001) hvad han opfatter som de centrale formål med portfolio. Han fremhæver 4 og visualiserer dem som stammen i kundskabens træ. Løvværket repræsenterer elevarbejder, kvistene er delmål og de større grene forskellige arbejdsmåder og -former.

Formål med portfolio

Han uddyber tegningens tekst på følgende måde:

- *Synliggøre læring og resultater ved at give et så komplet billede som muligt af elevens udvikling og på den måde skabe "den røde tråd"*
- *Tydeliggøre eleven udviklingsbehov, drivkræfter, mål og stærke og svage sider*
(se mere på side 31-32)

- *Ansvarliggøre eleven selv og forskellige voksenaktører (lærere og forældre) for kvaliteten i elevens læring*
- *Bevidstgøre eleven om den måde han/hun tænker på; styrke elevens bevidsthed*

Motivation må skulle forstås som resultatet af alt det ovennævnte, hele kundskabens træ.

Ellmin fortsætter med at nævne, at det overordnede formål med portfolio er at hjælpe eleven med at organisere sin egen læreproces, idet denne skaber den struktur der muliggør:

- *At opstille tydelige og fokuserede mål*
- *At skabe en struktur der gør det muligt at nå målene*
- *At starte og vedligeholde de processer der fører til målet*

Hvilken position vil vi tage i forhold til portfolio teori?

Som Madsen, Dysthe & Engelsen, Ellmin og Qvortrup beskriver portfolio modellen, så er den en gennemtænkt og fornuftig arbejdsmode, både i forhold til grundskolen, læreruddannelsen og højere uddannelser. De er alle meget fokuserede på de positive effekter ikke mindst i forhold til evaluering og læring. Madsen har især fokus på refleksion og Qvortrup vurderer læringen og ser på kybernetikkens 1. 2. 3. og 4. ordens læring, altså hvordan er den handlende persons position i forhold til emnet, er der tale om faktisk viden, situativ viden, systemisk viden eller en viden om verden. Alle 4 niveauer faciliteres af videndelingssystemer og IKT.

Vi kan helt støtte idéen med portfolio, men vil nok især læne os op ad Madsens fleksible model ”med elastik i”, det er vigtigt ikke at misbruge portfolioen, således at den bliver en slags skabelon, som alle skal passe ned i. Den enkeltes ret til at være forskellig fra andre er vigtig. Vi vurderer at overgangen til portfolio skal foregå over en længere periode, i forhold til de studerendes, undervisernes og institutionernes nuværende verdensbillede, skal der ske en modning og man skal have mod til at turde blive en del af et nyt verdensbillede. Det handler både om at blive fortrolig med de tekniske krav og at tilegne sig portfolio tankegangen.

Vores position må blive et kritisk ja.

Opsamling

Disse teorier danner tilsammen et billede af, hvorfor e-portfolio pædagogikken opstår lige nu, hvor vi lever i et samfund, hvor det er mere krævende end nogensinde at begå sig på de ”bonede gulve” og hvor det er blevet en selvstændig industri at lære folk at markedsføre sig selv.

Verdensbilledet er medtaget i denne sammenhæng, fordi konsekvensen for vidensteorien er at fokus er på spørgsmålet om hvordan viden bruges og udvikles idet den agerende er en del af den verden, som vedkommende bruger sin viden i forhold til.

Vi har valgt at omtale paradigmeskiftet, fordi det beskriver det skifte der er sket i uddannelsesverdenen fra udgangspunkt i den behavioristiske læringsteori til den konstruktivistiske/ socialkonstruktivistiske. Dette er udtryk for et ændret menneskesyn på baggrund af samfundsændringen, fra industrisamfund til videnssamfund.

Da emnet læreproces er centralt for denne rapport, har vi skitseret billedet af, hvordan man opnår 1. 2. 3. og 4 ordens viden ved at anvende et vidensdelingssystem. Refleksioner over læreproces og egne arbejder, den metakognitive dimension, bliver det centrale og et af de vægtigste argumenter for at indføre portfolioen som arbejdsmetode. Den lærende bliver selvstændig og engageret i sin egen læreproces og det forudsætter blandt andet det overblik, som en e-portfolio kan give, med de dynamiske og kommunikative muligheder der også ligger i den. Vi ser også på 2 teorier om børn og indlæring, der begge skelner mellem en tilpassende og ureflekteret læring og en mere kreativ og menings skabende læring.

Luhmanns kommunikationsteori er medtaget fordi hans begreber information, meddelelse, forståelse og forståelseskontrol er om muligt endnu vigtigere, nu hvor vi oftest kommunikerer hele tiden, med "hele verden" og det endda uden at kunne se hinanden. Det er vigtigt at forstå at man i princippet ikke kan ikke-kommunikere og at den meddelelse der afsendes ikke nødvendigvis er identisk med den meddelelse der modtages.

Begrebet refleksion er med, fordi det er meget centralt i forbindelse med læreproces og evaluering og samtidigt er det baggrund for den bevidste refleksive læring, som kan være analytisk, reflekteret, manuel eller eksperimentel. Formålet er, at man opnår en dybere indsigt og forståelse og at det man arbejder med giver mening. Hvis man skal definere begrebet "at lære at lære" det vil sige, at man bliver mere bevidst om sin egen læring, er det tætteste på det nok meta-refleksionen, hvor som Madsen formulerer det: "*gradvist bliver mere bevidst om, hvilke valg man træffer, hvornår, hvordan og hvorfor i forhold til den måde, man går til arbejdet med nye problemstillinger på.*"

Da en af de store styrker ved en portfolio er muligheden for evaluering på baggrund af indholdet, er denne også medtaget. Et godt studie skal have plads til interaktion, dialog og fælles kundskabsopbygning på alle trin, og det betyder at løbende evaluering bliver et meget vigtigt element, og dette støttes jo af organiseringen i en e-portfolio. En anden væsentlig pointe er at de studerende skal medinddrages i evalueringen af deres egne præstationer og udvikling. En "sideeffekt" af at inddrage de studerende vil være, at de får et medejerskab og selv kan argumentere for de vedtagne (realistiske) mål, kriterier og rammer. Alle disse samfundsmæssige ændringer, ændringer i menneskesyn (og levevilkår) og deraf følgende nye teorier om læring baner vejen for e-portfolio.

Ellmins model med formål for portfolio er interessant for os, idet vi med vores 4 potentialer prøver at gøre det samme, nemlig stille skarpt på de vigtigste funktioner i en portfolio. Hvis vi skal sammenligne vores potentialer opfatter vi at punktet:

Læreproces er lig med "*at synliggøre læring og udvikling*"

Refleksion er lig med "*at bevidstgøre elev*"

Evaluering er lig med "*at tydeliggøre udviklingsbehov*"

Punktet "*Ansvarliggøre eleven selv*" skyldes nok at Ellmin modsat os, beskæftiger sig med skolebørn, der i højere grad er afhængige af de voksne omkring dem.

Dokumentation er ikke medtaget i Ellmins model, det skyldes måske at denne opfattes som implicit. Til gengæld har han et andet meget vigtigt begreb med nemlig "Motivation" som kan opfattes som både et resultat af at bruge portfolio og samtidigt bliver det det, der driver værket, når man er i gang.

5. Sammenhæng mellem læring, e-portfolio og video

Hvordan kan e-portfolio og video støtte læreprocessen?

I opgaven arbejder vi ud fra de 3 begreber: læring, e-portfolio og video som læringsværktøj. Rent hierarkisk underordner begreberne sig hinanden på følgende vis:

1. Læring som det overordnede begreb
2. E-portfolio som er en systematisk metode beregnet på at fremme læring
3. Video som et læringsværktøj til at understøtte læring i en e-portfolio

Læring

Uanset om man anerkender tesen om læring som noget personligt, noget der foregår i den enkelte eller læring som en del af en social proces, er det underviserens ansvar, at opbygge et læringsmiljø, der stimulerer til læring, hvor underviseren undervejs og efterfølgende har mulighed for at evaluere i et samspil med de/den studerende, således at det aktuelle læringsforløb kan justeres og optimeres. (se side 19-21)

Portfolio

Claus Madsen citerer Karin Taubes definition af portfoliobegrebet (Madsen, 2004: 16) hvor hun definerer begrebet således: *"En portfolio udgøres af en systematisk samling elevarbejder, som viser elevens, anstrengelser, fremskridt og præstationer indenfor ét eller flere områder. Samlingen indbefatter elevmedvirken ved valget af indhold, kriterier for valg og kriterier for at bedømme værdien i relation til visse fælles opstillede mål samt viser elevens selvrefleksioner og holdninger til emnet."*

Claus Madsen skriver (Ibid., 2004: 15) i bogen Portfoliopædagogik:

"Portfoliopædagogikkens praksisdel er en didaktisk-metodisk vinkling, på baggrund af det læringsteoretiske afsæt. Praksis for arbejdet med portfolio i undervisningen handler dels om en strategi for tilrettelæggelse af undervisningen og dels om værktøjer til at foretage en meningsfuld elevmedinddragelse i en kvalitativ evaluering i undervisningen. Det vil altså sige en pædagogisk-didaktisk begrundet metodik: Portfoliomethodik."

Portfolio handler altså om en bevidst og systematisk tilgang til læring i et samarbejde mellem underviser, den lærende og andre lærende.

Nøgleord er:

- **Opstilling af realistiske mål**

Claus Madsen refererer Per Fibæk Lausen: *"En væsentlig grund til at foretage en eksplicit og præcis formulering af målene er, at det skal være muligt at evaluere, om målene bliver nået. Uden mål kan man ikke evaluere."* (Ibid., 2004: 23)

- **Kriterier for indhold udvælgelse og bedømmelse**

De studerende medvirker til at udforme kriterier for indhold, udvælgelse og bedømmelse.

Portfoliomethoden er et godt bud på en undervisningsstrategi, der samtidig er et evalueringsværktøj. Her sammentænkes den kriterium- og den personbaserede evalueringsform på en god og givtig måde, idet fokus på kriterier tvinger den enkelte elev bort fra – som man siger – "at pille alt for meget rundt i egen navle" (Ibid., 2004: 23)

- **Rammer for arbejdet**
Det overordnede ansvar for rammerne er underviserens, men de studerende bør inddrages i fastsættelsen af rammerne for deres arbejde.
- **Dialog**
Dialog mellem den studerende og underviseren og de studerende indbyrdes er af afgørende betydning for at portfolio modellen skal kunne lykkes.
- **Refleksion og metarefleksion**
En af hovedidéerne i en portfolio, er at udvikle de studerendes evne til refleksion over og vurdering af egen præstation. Refleksion handler om det man gør, mens metarefleksion handler om at forholde sig til den måde, man forholder sig på.

E-portfolio

E-portfolio er i princippet en digital udgave af den analoge portfolio. Men e-portfolio adskiller sig bl.a. ved:

- at den i højere grad kan understøtte kollaborativ læring
- at man kan komme i dialog med en større gruppe af medlærende eller undervisere
- at man kan bruge e-portfolio til udveksling af erfaringer, ressourcer og videndeling.

Som Sorensen og andre formulerer det, (Dirckinck-Holmfeld & Fibiger, 2002: 188) fungerer en e-portfolio som et spejl, der viser udviklingen og forstærker refleksion: *"By acting as a mirror during this evolution of past, through present, to future learning, virtual portfolio enhances reflective activity and adds depth to learning in virtual contexts."*

Tolsby vægter en anden styrke ved e-portfolioen, (Dirckinck-Holmfeld & Fibiger, 2002: 246) nemlig det at man kan vurdere den studerendes arbejde og fremskridt, samt muligheden for strukturering/konstruktion af læring og undervisning. Han ser også muligheden for at skabe et praksisfællesskab, hvor man kan dele erfaringer og arbejde kollaborativt: *"I have argued that digital portfolios have several employments; They are a tool for assessing a student's work and progression; for structuring learning and teaching; for enhancing communications and collaboration; for sharing experiences and resources and finally supporting construction of a "Community of practice."*

Udover en mere bevidst tilgang til læring og refleksion for den enkelte, kan e-portfolio vise sig at være en nyttig metode i en uddannelsesverden, der digitaliseres mere og mere og hvor dokumentation, videndeling og kollaborativt samarbejde er vigtige parametre. (se side 19-21)

Anvendelsen af en e-portfolio vil især tiltale dem der i forvejen bruger en computer i forbindelse med deres uddannelse eller studier og man skal have en systematisk arbejdsmetode, for at kunne etablere og vedligeholde den. Men e-portfolioen er et værktøj, der kan gøre den enkelte mere klog på sig selv, sine styrker og svagheder, samt hvordan læreprocessen skrider fremad i de forskellige fag. Med større bevidsthed derom vil man i højere grad tage føringen selv og tage ansvar for egen læring.

Video

Video kan være et produkt i sig selv eller vise en proces. I forbindelse med vores 1. års opgave så vi udelukkende på video som et læringsværktøj anvendt af de lærende. (se side 31-33)

I undervisning vil video ofte blive produceret af grupper af studerende. Under forberedelse, optagelse og redigering af videoen vil gruppens medlemmer skulle forholde sig til de elementer der indgår i den konkrete fase og til det overordnede mål med videoen og finde fælles løsninger.

Video kan visualisere komplekse og abstrakte problemstillinger, vise processer der foregår over tid, bruges som dokumentation af produkt eller proces eller være selve produktet, et kunstværk produceret ud fra videoens egne præmisser.

Med video kan man fastholde nuet og dermed evaluere og reflektere på et helt andet niveau, end hvis man kun skulle gøre det efter hukommelsen.

Video vil måske tale til andre end de ”boglige” som i forvejen har det godt i skoleverdenen?

Opsamling

I dette afsnit har vi set på, hvordan en e-portfolio og video som værktøj kan støtte læreprocessen.

Da vores problemformulering er: ”*Hvilke potentialer er der ved at bruge video i e-portfolio i idræt og billedkunst?*” tager vi udgangspunkt i følgende begreber:

1. Læring, idet potentialer i problemformulering skal forstås som ”potentialer for læring”
2. E-portfolio, idet vores fokus er den digitale udgave, fordi den kan det samme og har derudover langt flere samarbejds-mæssige ”styrker” end den analoge
3. Video som et læringsværktøj, med de visuelle fordele mediet giver samt muligheden for at forenkle det komplekse

Vi fortæller om vores og andres syn derpå. Hvem vil især nyde at arbejde med e-portfolio og video og hvilken effekt vil det mon have på deres uddannelsesforløb?

Vi postulerer at video og e-portfolio støtter læring, fx når man kan se sig selv gøre gymnastik på video og dermed aflæse sin teknik og se evt. forbedringsmuligheder. Man kan også sammenligne de optagede sekvenser over tid og dermed se sin udvikling. Det at videoen er tilgængelig i e-portfolioen er vigtig, for samtidig at kunne praktisere videndeling.

6. Teoretiske overvejelser over video som læringsværktøj

Mange opfatter video som noget man køber eller henter på nettet og videoen er ofte produceret af filmselskaber, forlag eller andre.

Grundlæggende kan man, ved brugen af video som læringsværktøj, tale om enten at fokusere på proces eller produkt. Den færdige video om processen er et produkt i sig selv og det færdige produkt er resultatet af en proces.

Video kan visualisere processer, gøre det abstrakte konkret, forenkle det komplekse, vise det rumlige, vise udvikling over tid, fokusere på helheder og detaljer, vise facts, følelser og holdninger på samme tid og være dokumentation af både proces og produkt.

Et typisk videoforløb gennemløber forskellige faser og det uanset om vi taler om video som proces eller video som produkt. Alt efter om målet er proces eller produkt, kan der være mere eller mindre fokus på de forskellige faser i forløbet.

Proces	Opgave/formål	Planlægning	Optagelse	Redigering	Produkt
Produkt					

Når video skifter fra at være noget man ser, til at være noget man selv producerer, opstår der nye kvaliteter i læringssituationen.

Videoer i undervisningssammenhæng bliver ofte til i en gruppebaseret dialog. Gennem hele forløbet forhandler og aftaler de studerende om, hvad der skal ske undervejs i de forskellige faser. Man kan evaluere og reflektere løbende, eller vente og evaluere eller reflektere i forhold til det færdige produkt. Evaluering og refleksion kan omhandle selve produktet og/eller processen. Den færdige video kan publiceres i åbne eller lukkede netværk og indgå som videndeling for en gruppe, et hold eller for den sag skyld hele verden. (se side 19-20)

Nedenfor vil vi kort redegøre for nogle udvalgte teorier, der underbygger vores idé om at video som læringsværktøj fremmer læring.

Læringsstil

De mange intelligenser er formuleret af Howard Gardner. Gardner gør op med, at intelligens kun er funderet på det sproglige og det logisk matematiske. Kort fortalt går det ud på at alle mennesker besidder mange intelligenser, i 1977 definerede Gardner 7 forskellige intelligenser. Disse intelligenser er uafhængige, men fungerer i et samspil med hinanden. At kunne udfylde en kulturel rolle kræver brugen af flere intelligenser.

I nedenstående vises hvorledes de 7 intelligenser kan indgå i forbindelse med produktion af en video. (Smith & Villadsen, 2008: 23)

Ved planlægning, optagelse og efter bearbejdning af en video indgår brugen af mange forskellige kompetencer. Herunder er der eksempler på inddragelsen af forskellige kompetencer i en videoproduktion:

1. *Det krops-kinæstetiske. Hvordan agerer vi fysisk, når vi optræder på video med vores hele krop eller måske kun hoved eller hænder. Hvordan udfører vi opgaver foran et kamera og hvordan er kropsproget?*

2. *Det spatiale. Fornemmelse for det rumlige, hvordan vil jeg bruge omgivelserne, hvilke kameravinkler er de rigtige til en given opgave, og hvordan får jeg fokus på hovedpersonen i billedet?*
3. *Musikalsk intelligens. Hvordan komponeres eller udvælges musik til en video. Klipning af video er afhængig af rytme og timing.*
4. *Sproglig intelligens. Udarbejdelsen af et manuskript/storyboard. Der skal indtales speak på videoen, hvordan gøres det med den rette intonation og betoning?*
5. *Logisk-matematisk intelligens. Den logistiske planlægning af filmen.*
6. *Intrapersonel intelligens. Handler om selverkendelse og selvbevidsthed og hvorledes man ved at forstå sig selv og tolke egne følelser kan bidrage til fællesskabet.*
7. *Interpersonel intelligens. Samarbejdet og forhandlingerne i gruppen om filmarbejdet. Alle bidrager med noget forskelligt og får idéer.*

Produktionen af en video understøtter udviklingen af en bred vifte af de menneskelige kompetencer. Derfor kan man deltage med den eller de kompetencer der er ens foretrukne, eller man kan udfordre og udvikle de kompetencer man sædvanligvis bruger mindre

Kropslig læring og tavs viden

I følge Janni Nielsen har vi 3 erkendemåder, den senso motoriske, den emotive og den symbolske. Den sensomotoriske og den emotive erkendelse beskrives som tavs viden. Når alle 3 erkendelsesmåder inddrages, opnår man kvalitativ højere erkendelse end ved at bruge erkendemåderne hver for sig.

Ved at inddrage video i læringsituationer, kan man fokusere på den sensomotoriske/emotive erkendelse (tavs viden) og sætte den i spil med den symbolske erkendelse, således at den umiddelbare erkendelse gøres middelbar. (Ibid., 2008: 24)

En kropslig oplevelse giver speak, det visuelle og handlingen mulighed for en erkendelse via det sansemotoriske, det emotive og det symbolske og dermed mulighed for en kvalitativ bedre erkendelse end hvis man kun havde appelleret til en af erkendemåderne. (Ibid., 2008: 25)

Det narrative

Bruner skriver om det narrative i sin bog fra 1998: "Historier handler især om menneskelige aktører og ikke om naturens verden. [...] Menneskelige aktører karakteriseres ved, at deres handlinger ikke frembringes af fysiske kræfter som tyngdekraften, men af intentionelle tilstande: behov, tro, viden, hensigter og forpligtigelser. Det er i sig selv vanskeligt at forklare, hvorfor menneskelige aktører, drevet af intentionelle tilstande, handler som de gør eller reagerer på hinanden som de gør [...]. Dette forstærker nødvendigheden af fortolkning for at forstå historier" (Ibid., 2008: 25)

Det narrative kan visualiseres gennem videoen, og fortælle historier på en anden måde end den strengt videnskabelige. Det åbner op for andre perspektiver i forhold til viden og etik. Et godt eksempel på brugen af det narrative, er videoen "Ansgar tilkalder hjælp". Den ligger på adressen: <http://www.youtube.com/watch?v=N5mLK4V5P30> (Ibid., 2008: 26)

Kollaborativ læring

Den fælles videnopbygning der foregår, når man arbejder kollaborativt om en opgave, vil kunne resultere i bedre opgaveløsninger, fordi de studerende i processen får diskuteret alle relevante problemstillinger og samarbejder om det samme. Et billede derpå er metaforen: $1 + 1 = 3$ for det handler nemlig om begrebet synergi. Som en modsætning dertil er metaforen for kooperativt samarbejde: $1 + 1 = 2$ fordi arbejdsformen ikke giver ekstra fordele.

Vi har vores egen opfattelse og viden om et emne, den debatterer vi i et arbejdsfællesskab, hvor der er mange meninger og der argumenteres på livet løs. Til sidst forhandles en fælles forståelse på plads, og hvis denne godtages af fællesskabet og den enkelte, kan den nye viden nu tilføjes som personlig forståelse og tavs forforståelse. (se mere på side 18-22)

Vi er fokuserede på kollaboration i forbindelse med det at anvende video som læringsværktøj, fordi vi med det sætter fokus på samarbejdets betydning for læring og dermed også fokuserer på processen snarere end produktet. Kollaborativt samarbejde vil foregå både i forbindelse med at formål og mål sættes op for projektet, men også når storyboarding og optagelse foregår, samt når der skal evalueres læringsudbytte. Man er fælles om projektet og det er vigtigt at alle har den samme opfattelse af dette.

(Ibid., 2008: 21)

Hvad kan video i en e-portfolio

Video kan fastholde begivenheder over tid, fx det længdespring jeg lavede sidste år. Video er et evalueringsværktøj der giver syn for sagen, idet man kan se nøjagtig hvad der foregik da jeg satte af for tidligt, det er et meget præcist værktøj og det kan i sig selv dokumentere læreproces og resultat. Video kan fortælle "hele historien" på én gang og gøre det på kort tid, hvor en skriftlig beskrivelse skal være lang, for at forklare det samme.

Opsamling

Med ovenstående mener vi at have sandsynliggjort, at video fremmer læringsprocessen og kvalificerer den på en ny måde, fordi video inddrager og viser andre aspekter end ved traditionel læring, hvor det mundtlige og det skriftlige er fremherskende. Det kollaborative har en væsentlig plads i arbejdet med video. Evaluering indgår løbende i processen og kan indgå formelt til slutevaluering af produkt/proces. Video placeret i en e-portfolio kan forstærke effekten af ovenstående, idet ikke mindst tilgængeligheden støtter muligheden for læring, videndeling, refleksion og evaluering.

Del III

7. Indsamling af empiri

Vi vil gerne finde ud af hvorledes de studerende lærer i idræt og billedkunst. Vi har fokus på deres brug af video som læringsværktøj.

Hvad vil vi undersøge?

På læreruddannelsen i Odense bruger man endnu ikke e-portfolio, heller ikke i fagene idræt og billedkunst. Vi kan derfor ikke gå ind og undersøge deres erfaringer med e-portfolio. Derimod vil vi undersøge den aktuelle undervisningspraksis i idræt og billedkunst.

Vi fokuserer på sammenhængen mellem læring, e-portfolio og video som læringsværktøj, derfor er det interessant at få noget at vide om fagenes brug af video, de studerende og undervisernes opfattelser af læring og portfolio og hvordan deres evalueringspraksis er. Vi har kategoriseret vores undersøgelse ud fra:

1. Anvendelse af video
2. Læreproces ved anvendelsen af video
3. Anvendelse af portfolio
4. Evaluering

Begrundelse for og valg af metode

I vores overvejelser om empirimetode til undersøgelsen har fokusgruppe interview, spørgeskema, interview og aktionsforskning indgået. Vi bestemte os for at gennemføre undersøgelsen som kvalitative strukturerede enkeltinterviews.

Begrundelsen for dette er, at det handler om at få underviserne og de studerende til at fortælle om deres nuancerede, personlige erfaringer og belyse deres holdninger i forhold til opgavens problemformulering.

Vi har ikke fokuseret på at få en generel holdning udtrykt på en gruppes vegne, derfor har vi valgt at gennemføre enkeltinterviews.

Enkeltinterviews er meget anvendelige, hvis man skal undersøge personers forståelse af betydninger i deres livssituation, få beskrivelser af oplevelser og afklaring og uddybning af deres egne oplevelser. Interviewet former sig som en samtale omkring en række spørgsmål fordelt på 4 hovedkategorier.

Det centrale i den kvalitative metode er, at den giver mulighed for at skabe en dybere forståelse for det problemkompleks, der her er i fokus, samt mulighed for at se dette i sammenhæng med helheden.

Den kvalitative metode har et kvalitativt fokus. Her handler det ikke om sammenligning, men om indlevelse. Den kvalitative metode kan inddeles efter hvor struktureret den er:

1. Ustruktureret undersøgelse, dvs. lade den interviewede tale om det, der falder ham/hende ind.
2. Strukturerede interview, dvs. at styre interviewet overordnet efter det, man gerne vil vide noget om.

Kvale kalder det kvalitative forskningsinterview for "et produktionssted for viden" (1997: 15). Han mener, at et interview er en interaktion mellem to personer om et emne, der har fælles interesse, hvorved der konstrueres ny viden. Intervieweren forsøger at få åbne og nuancerede beskrivelser af udvalgte dele af den interviewedes livsverden i specifikke situationer og handleforløb. Dette er nogle af kvalitetskriterierne for det semi-strukturerede interview (Ibid., 1997: 149). At fokusere på få individer gør det muligt at gå i dybden og undersøge forholdet mellem en bestemt adfærd og dens kontekst og finde ud af logikken i forholdet mellem individet og situationen. (Ibid., 1997: 109).

Undersøgelsesfeltet

Læreruddannelsen i Odense er en del af University College Lillebælt, og har ca. 1200 studerende og 65 – 70 undervisere.

Der undervises på 2 adresser i Odense. Idrætsundervisningen foregår på Middelfartvej og billedkunstundervisningen foregår i Asylgade. Læreruddannelsen er veludstyret med computerlokaler, studieområder med computere, netværk og trådløst netværk, hvortil alle har adgang.

First Class er organisationens nuværende videndelingsplatform og er derfor omdrejningspunktet for al information, videndeling og dialog/kommunikation i læreruddannelsen.

Målgruppen

Vi vil foretage kvalitative interviews med 2 idrætsundervisere, 1 billedkunstunderviser, 2 studerende der har både idræt og billedkunst som linjefag og 1 studerende der kun har billedkunst som linjefag.

Undersøgelsesprocessen

Interviewguide

Vi har valgt at lave interviews som enkeltinterviews, der tager form som styrede samtaler efter en interviewguide. Interviews er fortrolige og anonyme. (se bilag 3 og 4) Interviewsvarene optages digitalt og er gemt ned på en CD sammen med transskriberingen. Interviewguiden er delt op i 4 overordnede kategorier med underspørgsmål:

1. Anvendelse af video I idræt og billedkunst
2. Læreproces ved anvendelsen af video
3. Anvendelse af portfolio
4. Evaluering

Interview

Interviews gennemføres på grundlag af en interviewguide og med en gennemtænkt vinkel på den søgte viden og interviewsituationen. Interviewene former sig som styrede samtaler.

Vores insider-viden gør, at vi vil kunne tilføje interviewet en ekstra dimension, idet intervieweren kan indleve sig i den pågældende situationen ved at fortolke det, den interviewede selv forstår ved det, han/hun siger.

Transskribering

Forberedelse af interviewmaterialet til analyse indebærer transskribering af lyd optagelser. Vi laver først nøjagtige transskriberede versioner af hver enkelt interviewperson. (se bilag 5 og 6 på cd) Derefter samler vi de transskriberede interviews i 2 kategorier. En for underviserne og en for de studerende, således at vi har et samlet overblik over besvarelserne. (se bilag 3 og 4)

Undersøgelsens kvalitet

Vi har brugt megen tid på at overveje udformning af interviewguide, hovedkategorier og underspørgsmål, således at interviewdata rent faktisk omhandler opgavens og undersøgelsens fokuspunkter.

Under interviewene har vi gjort meget ud af at forklare spørgsmålene, således at interviewpersonerne får en fælles forståelsesramme af spørgsmålene. Interviewpersonerne svarer på rent faktisk på det samme og interviews gennemføres så ensartet så muligt. Endvidere transskriberer interviewer selv interviewsamtalerne.

Ved en undersøgelse som denne må man selvfølgelig forholde sig kritisk til de indsamlede data. Nedenfor redegør vi for nogle af disse problemstillinger:

De interviewede studerende er alle af hunkøn, underviserne er alle af hankøn og interviewfeltet er kun på 3 undervisere og 3 studerende. Man kan ikke afvise at besvarelserne kunne have set anderledes ud hvis undersøgelsesfeltet havde været større og der også havde deltaget studerende af hankøn og undervisere af hunkøn i undersøgelsen.

Vi har opdelt besvarelserne i 2 forskellige grupper på henholdsvis undervisere og studerende, fordi vi har en forventning om at deres besvarelser er forskellige, fordi de har forskellige roller. For eksempel kan man i selve besvarelserne se forskelle i måderne de 2 grupper besvarer spørgsmålene om læring på. Underviserne ved noget om læring på et teoretisk plan og svarer ud fra dette, mens de studerende svarer ud fra egne praktiske læringserfaringer.

Analyse

Vi gennemgår og analyserer de indsamlede data selvstændigt i opgaven, men i forhold til besvarelserne af opgavens problemformulering, indgår de indsamlede data i en diskussion med andres erfaringer og det teoretiske grundlag.

Når vi ikke kun forholder os til den indsamlede empiri skyldes det først og fremmest at man på Lærerruddannelsen i Odense på nuværende tidspunkt ikke bruger portfolio, derfor kan vi ikke bruge empirien til konkret at belyse og begrunde portfolio. Desuden mener vi, at diskussionen om e-portfolio og video som et læringsværktøj bliver stærkere og mere nuanceret, når egen empiri, andres erfaringer og teori kombineres.

Tegningen på næste side er et forsøg på at illustrere vores arbejdsmetode, hvor vi kombinerer de informationer vi har hentet fra empiri, andres erfaringer og de grundlæggende teorier bag portfolio pædagogikken. Vi bruger de 4 potentialer som "briller" således at vi især fokuserer på hvordan de styrkes af vores 2 læringsværktøjer. Vi tillader os at bruge "brillerne" fordi vi postulerer, at de står for de vigtigste begreber og processer i en uddannelsesinstitution.

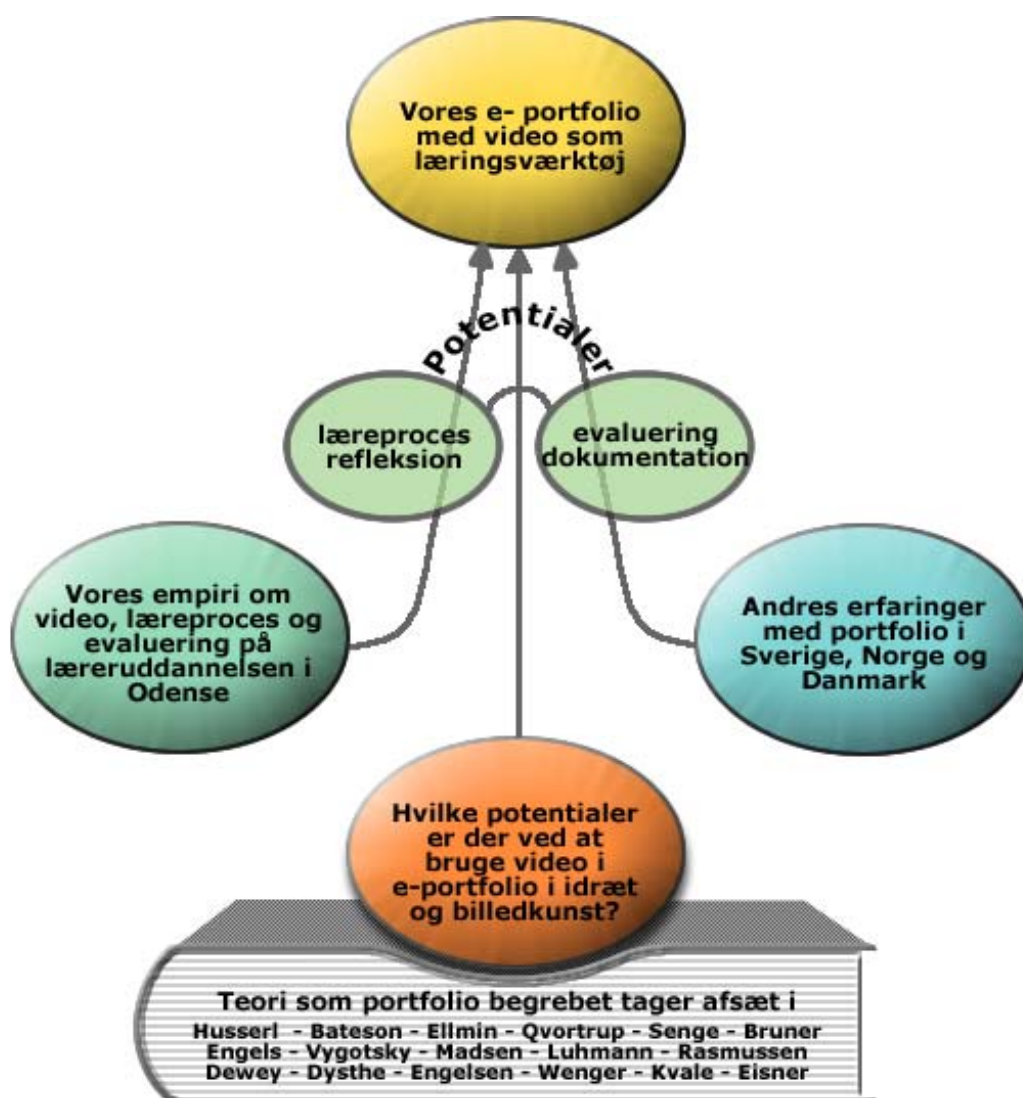

Illustration af arbejdsmetode

Opsamling

Vi har interviewet 3 undervisere og 3 studerende og har især spurgt til anvendelsen af video, deres oplevede læreproces derved og om de har anvendt portfolio og hvordan de har evalueret. Vi har været så heldige at 2 af de studerende havde erfaringer med både idræt og billedkunst og har derfor fået svar, der omhandler begge fag.

Vi har i høj grad ladet interviewguiden styre samtalen for at få så ensartede besvarelser som muligt og er opmærksom på, at vores empiri er samlet ind fra en meget lille brugergruppe.

8. Undersøgelse på læreruddannelsen i Odense

Egen opsummering af undersøgelsen

I dette kapitel vil vi præsentere vores undersøgelse. Vi belyser først undersøgelsen gennem vores egen opsummering og dernæst lader vi de interviewede tale selv. I egen opsummering laver vi en samlet fremstilling uden skelen til, om det er undervisere eller studerende, der har udtalt sig. Undersøgelsen vil blive præsenteret ud fra interviewguidens 4 hovedkategori spørgsmål.

Anvendelse af video

Video anvendes som læringsværktøj i både idræt og billedkunst. Begge fag fokuserer på proces og produkt. I idræt bruges video mest i forhold til processen, mens billedkunst mest bruger video til selve produktet. Idræt anvender deres mobiltelefoner ved optagelserne og bruger optagelserne som de er, mens billedkunst bruger digitale videokameraer til optagelse og software til redigeringen. (læs mere om dette på side 39-42)

Læreproces ved anvendelsen af video

Videoen ændrer læreprocessen fordi den visualiserer og konkretiserer og fordi arbejdsformen er kollaborativ. Man skal forhandle og blive enige om både forberedelse, proces og produkt. Video gør det nemmere og hurtigere at lære og man husker bedre, når man kan se videoen. Selv arbejdsprocessen bliver mere intens og de studerende er mere engagerede og arbejder grundigere, når de skal optage og optages.

Når vi taler om brugen af video, er arbejdsformen for begge fag gruppebaseret. For idræt er dette en normal arbejdsform, mens det for billedkunst er specielt, fordi de ofte arbejder individuelt. De studerende i begge fag oplever at underviseren får en rolle som vejleder. (læs mere om dette på side 42-43)

Anvendelse af portfolio

Hverken idræt eller billedkunst arbejder formelt med portfolio. Idræt opfordrer de studerende til at lave og føre en portfolio, men følger ikke op på, om det rent faktisk sker.

Idrætsstuderende fører en logbog med oplysninger om egne præstationer og aktuelle fysiske tilstand (bmi, puls, kondition etc.). Billedkunst har tradition for dels en samlemappe, hvor de systematisk gemmer deres arbejder og dels en proceslogbog, hvor de beskriver deres erfaringer og arbejdsproces. Mappen indgår i den løbende evaluering og til eksamen.

Billedkunst er tættest på en definition af portfolio. De studerende kender begrebet portfolio, har set det fungere ude i skolerne og er positive overfor at indføre det i læreruddannelsen.

Underviserne kender også begrebet portfolio og vil gerne arbejde på at indføre portfolio som et formelt krav i fagene. Underviserne finder at portfolio har et stort potentiale i forbindelse med læring, refleksion og dokumentation. Med den nye læreruddannelse bliver det også et krav, at man i forbindelse med praktikvurdering skal kunne dokumentere sine studieaktiviteter og sit aktuelle faglige niveau. (læs mere om dette på side 43-44)

Evaluering

Begge fag evaluerer på baggrund af planlægning, gennemførelse og selve produktet.

Underviserne ligger meget vægt på den kontinuerlige evaluering, hvor man evaluerer undervejs og hvor det handler om samtalen med de studerende om hvad der sker, hvorfor og hvordan det sker. Den mundtlige evalueringsform er fremherskende. En mere formel evaluering foregår eksempelvis også ved afslutning af emner, fremlæggelser eller ved

udstillinger. Evalueringserfaringerne bruges både til at ændre på tilrettelæggelse, gennemførelse og produkt i fagene. Eksempelvis kan et pilotprojekt munde ud i et nyt, hvor man arbejder videre ud fra sine evalueringserfaringer. Refleksion og evaluering bliver anderledes, fordi man med video har syn for sagen. De studerende deltager aktivt i evaluering af proces og produkt, både i forhold til medstuderende og i forhold til grupper af medstuderende. (læs mere om dette på side 45-46)

Statements fra undersøgelsen

I nedenstående gennemgang af undersøgelsesresultaterne har vi ladet underviserne og de studerende komme til orde. Vi har udvalgt besvarelser, der er karakteristiske for besvarelserne af de pågældende spørgsmål.

For at identificere den interviewede, har vi valgt at bruge følgende forkortelser:

BU = billedkunstunderviser

IU = idrætsunderviser

S: studerende

Anvendelse af video

Vi startede med at spørge interviewpersonerne om anvendelsen af video.

Personlige erfaringer med video optagelser:

BU: Når vi arbejder med video, er det for at lære de studerende at arbejde med mediet video i forhold til at lave narrative film, lyriske film, animationer eller andre typer. Det er en del af vores faglige stof, der hedder elektroniske billeder.

IU: Vi har brugt video lidt mere struktureret, idet vi har optaget forskellige atletikdiscipliner før instruktion. Så har de studerende arbejdet en 5 – 6 uger og derefter har vi optaget dem igen og set på forskellene. Hvorfor ser det sådan ud nu og hvad er du blevet klogere på? Hvad ved du i dag som du ikke vidste den gang. Det handler om at få dem til at reflektere over den synlige fremgang, de kan se på videoen

S: I springgymnastik brugte jeg video selv - hvilke fejl gør jeg?

S: Det ene var et rent formmæssigt projekt hvor vi fik stillet nogle opgaver ud fra "benspænd". "Benspænd" er et andet ord for udfordringer, hvor læreren stiller én nogle konkrete udfordringer, som skal indgå i videoen.

S: Det andet projekt var nede på Brandts klædefabrik, hvor vi lavede en animeret video med webcams. Den kom til at hedde hjerter, temaet var modsætninger.

Planlægning og udførelse af optagelserne:

IU: Nogen gange har det været laissez faire agtigt. Jeg har skrevet på semesterplanen, at det til dette forløb, ville være godt at medbringe mobil, så øvelser m.m. kunne optages.

IU: Andre gange har forløbene været planlagt og struktureret, således at videooptagelse har været et krav som dokumentation ved fremlæggelse.

IU: Jeg laver ingen teknisk introduktion til video. De studerende har deres eget grej med.

IU: Det er de studerende der laver video og ofte med deres mobiltelefoner.

BU: Jeg introducerer til mediets udtryksmuligheder, men ellers skal de studerende selv finde ud af tingene.

BU: Jeg giver en teknisk instruktion i brug af de konkrete kameraer og hvordan de kan arbejde med forskellige virkemidler.

BU: Hvis det er alt for planlagt, går den intuitive tilgang for mediet fløjten fordi man så er bundet op på et meget snævert storyboard. Det er vigtigt, at man kan ændre sit storyboard/planlægning undervejs.

Arbejdsfordeling mellem undervisere og studerende:

IU: Jeg sætter rammerne, men det er de studerende selv, der skal udfylde dem.

BU: Jeg kommer med oplæg, opgaveformulering og evt. rammer for projektet, derefter tager de studerende over og fortsætter gruppevis.

S: Vi fik ikke særlig meget instruktion i selve teknikken, men vi fik en introduktion til video og fik at vide hvad kameraet kan.

S: Vi fik en opgavebeskrivelse som fungerede som en slags storyboard

S: Det var "learning by doing"

S: Jeg tror det var Henriks strategi at kaste os ud i det, og så var han der jo hele tiden til at hjælpe.

S: Det er skrevet grundigt ned hvad vi skal i opgavebeskrivelsen, men vi kan få hjælp, han er ekstrem dygtig og til rådighed!

S: Henrik havde lavet rammerne f.eks. "Benspænd", men ellers lavede grupperne det hele selv.

Hvad optages der?:

IU: I Parkour f.eks. bruger vi de teknikker, vi nu har øvet. Hvorfor er det hensigtsmæssigt at hoppe derhen? Vi bruger det til at fastholde forløb og evaluere om vi har nået målene, på den måde vi havde aftalt.

IU: Vi bruger video til at optage selve processen, men også som produkt og til evaluering af proces og produkt.

BU: Vi bruger primært video til at vise et færdigt produkt.

BU: Det er videndeling når vi ser og evaluerer hinandens videoer.

S: Vi fokuserer på proces og udvikling i idræt især i springgymnastik – det handler om din egen udvikling!

S: I idræt er video bare et værktøj.

S: Videoerne er lavet med henblik på at lave et produkt et lille ”kunstværk”

S: Jeg skal have den med til eksamen, som en del af min mappe.

Det faglige udbytte:

BU: Sparring i gruppen og meget præcise opgaver gør, at det faglige udbytte bliver højt og åbner for nye måder at forholde sig til film på.

BU: Vi er meget optaget af det billedmæssige og håndværket. Det de i forhold til CKF'erne skal kunne dokumentere til eksamen. Og der skal de kunne reflektere over det de har arbejdet med/i filmen.

BU: Vi diskuterer meget det kunstneriske udtryk. Hvad er det så for en form, indholdet får? Kontraster, lys, billeder etc.

IU: Man lærer sig selv bedre at kende og kan bedre korrigere sin teknik

IU: Man ser og diskuterer sin egen udvikling og kan reflektere over de muligheder der er i faget.

IU: Det faglige refleksionsniveau bliver højere, specielt hvis vi evaluerer i fællesskab.

S: Jeg er blevet opmærksom på, at alt ikke behøver at være fortællende, men at formeksperimentet i sig selv kan være interessant. Det har jeg fået meget ud af, og det kan overføres til det plane billede. Billedligt har jeg lært meget i processen.

S: Jeg bliver bedre af at se mine dansefejl, kan bedre forstå, hvad der skal gøres anderledes, rette fejl i præstationer.

S: Det har været anderledes at arbejde med video i billedkunst mere teknisk og æstetisk

S: Det er spændende at se de andres videoer, opgaverne var forskellige med samme tema, det lærer man helt sikkert af, for sådan kunne man også have gjort!

Anvendelse udover den konkrete undervisningssituation:

IU: I atletik har de anvendt video i forbindelse med biomekanisk analyse.

IU: Det sidste nye har været Parkour, der ikke kun er fysisk træning. At optage og dele videoen med andre på f.eks. YouTube eller fildelings-programmer er en del af Parkour kulturen.

BU: Jeg har endnu ikke formidlet de færdige videoer ud til holdet.

S: Der er ikke andre der bruger mine videoer, men jeg vil gerne bruge dem til at inspirere i undervisningen

Lagring af videoer:

BU: Vi gemmer på First Class, USB stick eller egne computere. Ofte brænder vi en DVD ved projektafslutning. Den distribueres så til hele holdet.

IU: Hos mig har de studerende selv deres videoer på deres egne computere. Af og til gemmer vi også på First Class og YouTube.

S: Det ligger alt sammen på First Class, men er kun tilgængeligt for klassen

Opsamling

Den væsentlige forskel på brugen af video i idræt og billedkunst er, at idræt fortrinsvis bruger video til visualisering af proces, mens billedkunst fortrinsvis fokuserer på det færdige produkt. Ved begge fag gælder at video produceres af grupper af studerende. Idræt bruger mest mobiltelefoner til optagelse, mens billedkunst bruger digitale videokameraer og videoredigeringssoftware. Underviserne kommer med oplæg til hvorledes video skal indgå i forskellige undervisningssammenhænge. I idræt er video blevet et naturligt værktøj, man har altid mobilen med og man har vænnet sig til at bruge video, når det er formålstjenligt. I idræt er det faglige udbytte mest koncentreret omkring muligheden for visualisering af en proces, mens videoen for billedkunst er en faglig disciplin i sig selv. Man ser og diskuterer andres videoer. Man gemmer både på egen computer og har adgang til de andres produktioner via netværk eller DVD'er.

Læreprøces ved anvendelsen af video

Ændrer anvendelsen af video læreprocessen?:

BU: Læreprocessen ændrer sig fordi vi arbejder gruppebaseret med video. Normalt arbejder vi individuelt. Grupperne skal hele tiden diskutere og blive enige om hvad det er de vil og hvilke løsninger der skal bruges.

IU: De studerende reflekterer mere over sig selv, fordi de kan se sig selv på video.

IU: Evalueringen bliver anderledes, fordi man rent faktisk kan fastholde og se et givent forløb.

S: Der er en eller anden afstand, der gør at man bedre kan reflektere med det samme.

S: Der kommer flere dimensioner med. Når man laver video, ser man det på en anden måde, end hvis man sidder og maler.

S: Læreprocessen er anderledes, fordi vi skal lave et fælles produkt.

S: Ja, du lærer hurtigere fordi jo flere sanser du bruger, jo mere sker der.

S: Video gør det nemmere at lære i idræt, fordi det fremskynder læringsprocessen, det at man ser sine fejl. Det bliver mere konkret af at se sig selv uden for sin egen krop.

S: Jeg reflekterer altid meget, uanset hvad jeg laver, men video er dokumentation. Det bliver mere konkret, og jeg reflekterer måske mere, for det giver et kick at have det med flere sanser.

Er læreprocessen blevet nemmere ved at anvende video?

IU: Det gør et andet indtryk at se sig selv agere i modsætning til at få det forklaret.

IU: De gange vi har anvendt video i atletikken, har det være anderledes fordi det gør det utrolig håndgribeligt for de studerende, at se sig selv eller andre.

BU: Selve processen og eksperimenterne åbner op for nye muligheder og idéer.

S: Jo, i idræt, husker jeg det bedre, og man arbejder grundigere.

S: Jeg reflekterer mere når jeg arbejder med video og man får selv erfaringer når man eksperimenterer.

Opsamling

Video påvirker lærerprocessen. De studerende arbejder gruppebaseret og skal forhandle sig frem til løsninger uanset om det handler om proces eller produkt. Visualiseringen gør læringen nemmere, mere konkret og man husker bedre. De studerende giver indtryk af, at de reflekterer mere.

Anvendelse af portfolio

På læreruddannelsen bruger man ikke portfolio i formel forstand, heller ikke i fagene idræt og billedkunst. Derfor har vi ikke kunnet spørge direkte til deres brug af portfolio i forhold til en klart defineret portfolio politik. Forståelsen af portfolio begrebet indgår som en del af seminariefagligheden. I læreruddannelsen bliver begrebet diskuteret som en pædagogisk mulighed.

Har man en portfolio?:

BU: Vi bruger en samlemappe som portfolio, men vi har ikke været særlig systematiske i brugen af dem. Det er noget af det, jeg vil intensivere i de kommende år.

IU: Generelt har portfolio ikke vundet indpas endnu. Vi skal blive bedre til at holde fast i de studerende, men det er tidskrævende. Det der er spændende er, at man efterfølgende kan spørge: "Hvad tror du der er årsagen til det?" og reflektere over deres egen læring.

S: Jo jeg har gemt det hele i billedkunst, ikke smidt noget ud, man skal have det hele, både det gamle og det nye.

S: Jeg har prøvet at bruge portfolio i praktik, men jeg har ikke selv prøvet portfolio i et fag på læreruddannelsen.

S: I billedkunst har vi en mappe, men vi bruger den ikke ud fra en portfolio tænkning. Så jeg opfatter det ikke som en portfolio, når jeg ikke bruger den til udvikling og målsætninger.

Om introduktion til portfolio:

IU: Jeg introducerer til portfolio ved starten af et nyt hold. Fortæller hvad det er og hvordan man kan lave den.

BU: Jeg introducerer ikke i forhold til portfolio begrebet, hvor det handler om udvælgelse og refleksion.

S: Jo - vi har fået udleveret tekster om begrebet portfolio i dansk og billedkunst

S: Ikke hvad jeg kan huske

Om brugen af portfolio:

IU: Lige nu er det ret individuelt. Men jeg kunne tænke mig at de hver især fik en e-portfolio og en hold/gruppebaseret konference til e-portfolio

IU: Det jeg håber på, er at video fra en portfolio kunne bruges i f.eks. en eksamenssituation, hvor de så kunne planlægge eksamen ud fra deres portfolio.

BU: Til eksamen kigger vi både på deres fysiske udstilling og deres mappe, der inkluderer fotodokumentation.

S: Det er også nødvendigt at tage de dårlige lærfigurer med til eksamen, så de kan se at der er foregået læring...

BU: I vejledningssituationer tager den studerende mappen med og så snakker vi om produkterne og den studerendes færdigheder. Hvor ser det lidt tyndt ud, hvor skal du arbejde mere og hvordan kommer du videre?

S: Jeg er opmærksom på begrebet og ville ønske at vi brugte det, for jeg synes det er rigtig godt. Jeg kan jo se det virker ude i skolerne, så hvorfor ikke også i læreruddannelsen.

IU: Jeg kunne godt tænke mig at arbejde mere bevidst med portfolio og lade dem fremlægge deres personlige udvælgelser og refleksioner, så vi kunne diskutere dem.

BU: Jeg har opfordret de studerende til at føre logbog, hvor de skriver deres erfaringer m.m. ned. Man kunne også kalde det en proceslogbog. Jeg kontrollerer ikke konsekvent om de gør det. Jeg ser mere på hvilken læring de har opnået, bl.a. ved at kigge på deres produkter.

BU: De har deres personlige mapper, både en fysisk og en elektronisk.

BU: De gemmer systematisk alt hvad de laver, men refleksionerne er ikke sat i system.

Opsamling

Som forventet bruger idræt og billedkunst ikke portfolio i forhold til en formel definition af portfolio. Både undervisere og studerende kender portfoliobegrebet og vil gerne indføre det i den daglige undervisning, de kan se mulighederne for anvendelsen af portfolio. Billedkunst er det fag der kommer tættest på en form for portfolio med deres samlemappe. Den indeholder både dokumentation af proces og produkt og indgår i eksamen.

Evaluering

Evaluering er en vigtig faktor i al læring og i portfolio i særdeleshed. Vi har spurgt ind til fagenes evalueringspraksis.

Om planlægning, proces og produkt:

S: I forbindelse med videoen evaluerer vi meget på selve produktet, men også på processen.

IU: Vi evaluerer på tilrettelæggelse, gennemførelse og selve produkterne og hvordan vi kunne have gjort det anderledes.

BU: Vi evaluerer både planlægning, proces og produkt.

Hvordan foregår evalueringen:

BU: Jeg synes den vigtigste evaluering er den, der foregår hele tiden i kraft af samtalen med de studerende om, hvad der sker og hvordan det sker.

BU: Vi evaluerer blandt andet på: Hvad har vi arbejdet med i forløbet? Hvordan har det fungeret? Har de arbejdet i grupper, taler vi om, hvordan det har fungeret.

IU: Vi evaluerer hele tiden undervejs, men af til foretager vi mere formelle evalueringer, hvor vi evaluerer gennemførte forløb.

S: Vi evaluerer gruppernes video på hele holdet, og kommenterer på baggrund af den stillede opgave, og ud fra faglige kriterier, form, farve opbygning etc.

S: Vi evaluerer afhængigt af opgaven, somme tider er der løbende evaluering andre gange foregår det først til slut.

Hvad evaluerer I på baggrund af:

IU: Vi har ikke en formaliseret portfolio, men vi evaluerer ud fra de individuelle opgaver og gruppe processen og vores fælles produkter.

BU: Deres mappe er grundlaget for deres udstillinger og som sådan er den grundlaget for evaluering.

S: Vi evaluerer ikke på baggrund af portfolio men på baggrund af de opgaver vi har lavet, men Henrik vil også se skitser og har dermed også proces fokus.

S: Det gør vi ikke, men vores produkter kunne lige så godt have ligget i en portfolio og så kunne vi have gjort det.

Brugen af evalueringserfaringerne:

IU: Vi bruger erfaringerne til at blive bedre i forhold til faget, men også i forhold til idrætsundervisningen og planlægningen af denne.

BU: Nogen gange laver vi pilotprojekter, der så danner grundlaget for en egentlig videoproduktion.

S: I et tilfælde rettede vi videoen ud fra evalueringen, så det er vigtigt at evalueringen er undervejs i arbejdsprocessen, så kan den bruges!

S: Det kunne have været spændende at lave en ny video på baggrund af vores afsluttende evalueringer og refleksioner.

Opsamling

Man evaluerer på baggrund af planlægning, proces og produkt. Ofte er evalueringen mundtlig og en del af en løbende proces. Evaluering er både individuel og gruppebaseret alt efter omstændighederne. Udgangspunktet for evaluering er stillede opgaver og besvarelserne af disse. Evalueringserfaringerne indgår i en diskussion om, hvordan man kan udvikle sig selv og faget.

9. Diskussion på baggrund af de 4 potentialer

Denne rapport's fokus er, hvorvidt e-portfolio og video er relevante læringsværktøjer i forbindelse med den undervisning og læring, der foregår på Læreruddannelsen i Odense i de to fag idræt og billedkunst. Af den grund har vi udvalgt de 4 vigtige fokuspunkter, hvis de faciliteres, konkluderer vi, at læringsværktøjerne kan bruges.

Vores problemformulering er:

Hvilke potentialer er der ved at bruge video i e-portfolio i idræt og billedkunst?

I dette afsnit vil vi besvare spørgsmålet og bruge de 4 potentialer: læreproces, refleksion, evaluering og dokumentation, som fokuspunkter eller "briller" vi kigger igennem. Vi sammenstiller og diskuterer hvad portfolio teorien, andres erfaringer med portfolio og vores indsamlede empiri siger om de valgte potentialer.

Kan teorien uddybe og forklare potentialerne og enten afkræfte eller måske bekræfte at de fire er de centrale fordele ved e-portfolio og video som læringsværktøj?

Læreproces

Vi kan læse ud fra vores empiri at de studerende oplever at deres faglige udbytte styrkes, når de bruger video til at optage idrætsøvelser, for øvelserne bliver mere konkrete og håndgribelige, når man ser sig selv "uden for sin egen krop". (se mere på side 31-32) Dette kan underbygges af, at de i samråd med underviser tydeligt kan se hvor teknikken er rigtig eller forkert jævnfør stilladsering som Bruner har introduceret som et pædagogisk princip. (se side 20) Dette er også vigtigt at anvende i forbindelse med en portfolio, for at støtte de studerende med deres viden opbygning og samtidig skabe den "optimale frustration", der gør, at den lærende udvikler sig. Sidstnævnte bygger på Vygotskys teori om Zonen for nærmeste udvikling, der stammer fra 30'erne. (se side 20)

Både underviserne og de studerende i Odense fortæller os at video gør det nemmere at lære, en idrætsunderviser siger: " *De gange vi har anvendt video i atletikken har oplevelsen være anderledes, fordi det gør det utrolig håndgribeligt for de studerende, at se sig selv eller andre på video.*" En studerende er enig, hun siger: " *Jo, i idræt bliver læreprocessen nemmere, jeg husker det bedre og arbejder meget grundigere.*"

Ifølge svenskernes erfaringer, ligger der den samme mulighed for at konkretisere og synliggøre i portfolioen. Der er fokus på elevernes egen dokumentation af proces og produkt, og man får mulighed for at sammenligne med tidligere processer og produktioner og kan se, hvad der er opnået. (Ellmin 2000/2001: 51)

De studerende fortæller at læringsprocessen fremskyndes af, at man ser sine fejl eller succeser på video, for det skaber en større kropsbevidsthed, når man ser sig selv udføre øvelser. Havde man blot fået en mundtlig forklaring ville denne ikke have fortalt nær så meget, video gør indtryk og kan ikke bortforklares eller misforstås. (se mere på side 31-32) Er der noget man er i tvivl om, kan man spole tilbage.

Som en studerende siger, så er det jo et godt eksempel på: "*Learning by doing*"

Denne måde at lære på er fin i tråd med den konstruktivistiske tankegang, at den der arbejder lærer. Som en af de studerende siger, så husker hun resultatet bedre senere, både det hun skal gøre anderledes, men også det hun gjorde rigtigt. Det er et godt eksempel på være kreativ og meningsskabende i vores søgen efter viden, den læringsopfattelse som Senge og Bruner omtaler som generativ og kulturalistisk. (se side 18-19)

Svenskerne fortæller at brug af portfolio er skyld i at eleverne i folkeskolen har fået mere selvtillid, er blevet mere bevidste om hvad de kan og de har samtidigt fået større fokus på egne stærke og svage sider. Både elever og lærere arbejder mere systematisk end de har gjort tidligere, på grund af at de har indført portfolio. Hvis man anvender video som læringsværktøj vil det yderligere støtte den tendens, vores empiri fortæller at de studerende er mere engagerede og omhyggelige, når de skal filmes eller filme selv og at de forbereder sig langt grundigere.

Portfolioens styrke er at den lærende lærer noget om hvordan han/hun selv lærer. (se side 20-21 og 31-32) Det betyder at refleksioner over læreproces og egne arbejder, den metakognitive dimension, bliver det centrale og et af de vægtigste argumenter for at indføre portfolioen som arbejds metode. Det handler om at den lærende bliver selvstændig og engageret i sin egen læreproces og det forudsætter blandt andet det overblik, som en portfolio og videooptagelser kan give.

Video giver det samme overblik, en idrætsunderviser siger: *Vi har brugt video lidt mere struktureret, idet vi har optaget forskellige atletikdiscipliner før instruktion. Så har de studerende arbejdet en 5 – 6 uger og derefter har vi optaget dem igen og set på forskellene. Hvorfor ser det sådan ud nu og hvad er du blevet klogere på? Hvad ved du i dag som du ikke vidste den gang. Det handler om at få dem til at reflektere over den synlige fremgang de kan se på videoen*” En studerende fokuserer lidt anderledes, hun siger: *”I springgymnastik brugte jeg selv video – og jeg kunne tydeligt se hvilke fejl jeg gjorde!”* En anden studerende ser dog mere konstruktivt på sine præstationer, hun siger: *”Jeg bliver bedre af at se mine dansefejl, for så kan jeg bedre forstå hvad der skal gøres anderledes og jeg kan rette fejlene til næste gang.”*

Vores empiri fortæller at de studerende er mere engagerede og arbejder mere koncentreret, når man eksperimenterer med nye arbejds metoder. De taler godt nok om video som læringsværktøj, men det samme må gælde for portfolio som lærings- og evalueringsredskab. Så brug af nye arbejds metoder og deraf følgende engagement skaber en bedre atmosfære, måske oplever de studerende ligefrem fornemmelsen af ”Flow” [...] *]når man arbejder på en fælles opgave, kan opleve ”flow”, som er en slags ”højere gear”, hvor man rives med af engagement for opgaven man er i gang med. Han mener i øvrigt, at ”flow” og fordybelse giver bedre læring. Det lukker af for de negative sider af hjernens aktivitet og åbner for kreativiteten.* (Smith & Villadsen, 2008: 20).

Samme erfaring har man på en skole i Sverige, hvor det nævnes, at det at skabe et godt indlæringsklima med eleverne i centrum er det vigtigste. (Ellmin, 2000/2001: 62)

Engagement, opmærksomhed, deltagelse og ansvar er vigtige begreber i denne sammenhæng. For at leve op til skolens overordnede målsætning, begyndte man derfor at bruge portfolio. Det viste sig at det faktisk havde den ønskede effekt.

En studerende siger om anvendelse af video i billedkunst: *”Det hele bliver mere konkret og jeg reflekterer mere, fordi det giver et kick at have gang i projektet med flere sanser og hvis man selv er visuel, så virker det stærkere og video sætter flere spor”* Flere af de studerende er inde på at man lærer hurtigere jo flere sanser man bruger.

Dette passer fint med Janni Niensens teori om at en kombination af den sansemotoriske, det emotive og den symbolske erkendemåde forstærker den samlede perception.(se side 32) Nyere hjerneforskning har vist at vi bruger en anden del af hjernen til at modtage og opfatte visuelle informationer end til de skriftlige/mundtlige. Så det må svare til forskellen på at afvikle myldretidstrafikken på en 2 spors, eller en 3 spors motorvej. Så det er et ekstra godt argument for at bruge visuelle virkemidler som video.

Qvortrup er inde på at computeren med dens videndelingssystem giver nye interaktions og kommunikationsmuligheder og at den samtidigt skaber muligheden for iagttagelse på niveau 1, 2 og 3 idet der man kan iagttage stoffet, sin egen faglige udvikling og sammenligne sig selv med resten af de studerende og hele systemet. (se side 20) Den effekt har det at anvende video også, som nogle af de studerende og deres undervisere siger, så ser man alles opgaver igennem og giver respons og lærer meget af hinanden. De er alle interesserede i at dele viden og kan se at der er fordele derved. Samtidig har de jo også mulighed for senere at se dem igennem, fordi de ligger lagret i videndelingssystemet. Som en studerende siger: *"Det er spændende at se de andres videoer, for opgaverne er forskellige men med samme tema, det lærer man helt sikkert af, for sådan kunne man også have gjort!"*

Luhmann har en konstruktivistiske læringsforståelse, der kombineres med den operative konstruktivisme og elementer af en socialinteraktionistisk tilgang. (se side 21) Han har fokus på de lærendes erkendelses- og læringsprocesser som noget unikt kognitivt forbeholdt den enkelte, der samtidig er koblet til og dybt afhængig af social kommunikation. Altså, man lærer alene men det forstærkes af at være sammen om det, især hvis man arbejder kollaborativt. (se side 33)

I billedkunst på læreruddannelsen i Odense arbejder de studerende kollaborativt, alle har arbejdet aktivt på opgaven og man har været nødt til at diskutere både det tekniske og det faglige. Underviseren i billedkunst siger: *"Læreprocessen ændrer sig fordi vi i video arbejder gruppebaseret. Normalt arbejder vi individuelt. Grupperne skal hele tiden diskutere og blive enige om hvad det er de vil og hvilke løsninger der skal bruges"*

Man har det samme fokus i Norge, hvor man er fokuserede på at læringsaktiviteten skal organiseres i retning af mere kollaborative læringsmiljøer. (Dysthe & Engelsen, 2003/2005: 208) Lige nu bruges der mest individuelle mapper, men der er eksempler på gruppebaserede mapper. Respons fra medstuderende og lærere har en central placering i nogle af fagene, ligesom selvevaluering og refleksion noteres i logbøger og indgår i mapperne. I hele taget lægges der stor vægt på læringens sociale aspekter.

Desuden siger den konstruktivistiske læringsforståelse at læring er et socialt fænomen, der finder sted i en social og meningsfuld sammenhæng. (se side 21) Denne består af talesprog, kropssprog og meget andet, som den enkelte lærende tolker for sig selv. Man kan godt lære alene ved fx at læse i en bog eller en avis, men det er først når man får muligheden af at diskutere og afprøve sin forståelse at man bestyrkes i sin egen forståelse, antagelser og læring.

Der er fokus på både proces og produkt, når der arbejdes med video i Odense i både idræt og billedkunst.

Det er også tilfældet både i Norge og Sverige når man arbejder med portfolio. Eleverne fører en slags logbog om hvad de lærer og om selve processen. (Ellmin, 2003/2001: 77) På samme måde begyndte arbejdet med portfolio på en skole, fordi man ønskede at udvikle elevernes kommunikative evne ved hjælp af en metode "skrive for at lære". Det handler om at opøve en refleksiv læreproces. Brug af begge værktøjer stimulerer og øger fokus på læreprocessen. De studerende udtaler, at når video inddrages ændres læreprocessen, og kreativiteten kan udvikle sig i fri fortolkning, man eksperimenterer og der kommer flere dimensioner med i deres produktion.

En af idrætsunderviserne siger: *"Vi bruger video til at optage selve processen, men også som produkt og til evaluering af både proces og produkt. En studerende siger også at: "Vi fokuserer på proces og udvikling i idræt, især i springgymnastik – det handler om din egen udvikling!"*

Opsummering – hvordan støttes læreproces?

1. Det faglige udbytte styrkes, når der bruges video og portfolio, fordi værktøjerne konkretiserer resultater og læreprocessen
2. Læringsprocessen fremskyndes af, at man selv er aktiv og kreativ
3. Man får et bedre overblik når man anvender portfolio og video og det medfører større bevidsthed om egne styrker og større selvstændighed
4. Man arbejder mere engageret og koncentreret, når man arbejder med nye, sjovere arbejdsmetoder som video og portfolio, og det forbedrer arbejdsklimaet
5. Man lærer hurtigere, jo flere sanser man bruger
6. Computeren og videndelingssystemer giver sammen med video og portfolio mulighed for iagttagelse på niveau 1, 2 og 3, fordi man kan iagttage sin egen udvikling og sammenligne sig med de andre
7. Når man arbejder kollaborativt med portfolio og video, lærer man mere, fordi social kommunikation forstærker læreprocessen
8. Portfolio og video forstærker fokus på selve læreprocessen og kan sammen med skrivning opøve den enkeltes evne til at reflektere over læreprocessen

Refleksion

Portfolio tankegangen og det at bruge video som læringsværktøj bygger på det menneskesyn, hvor man ser mennesket som et unikt, selvstændigt individ, der udvikler identitet og udveksler viden i kraft af sin sansning af verden og gennem interaktion i sociale relationer i et defineret kulturbestemt samfundssystem. (se side 17) Samtidig opfatter vi det menneskesyn, som en del af forudsætningen for, at vi tror på menneskets evne til at reflektere.

Qvortrup fremlægger idéen om den moderne erkendelsesteori, som nægter at skelne mellem tingene i sig selv og tingene for os, fordi en forestilling om tingene i sig selv er meningsløs. (se side 17) Med andre ord, subjektet er en del af den verden som vedkommende iagttager. Han slår fast at:

”Analyse af menneskets væren-i-verden er nøglen til enhver forståelse af hvad erkendelse er og indebærer at en forståelse af, hvad virkelighed er, kun kan ske igennem en inddragelse af det erkendende subjekt.”

Erkendelse er en forudsætning for refleksion og refleksion er at forholde sig til det man gør og meta-refleksion er at forholde sig til måden man forholder sig på, når man gør det. Derfor skal undervisning give plads til undren og eftertanke, samtidig med at det styrker bevidstheden om egen læring. (se side 23)

I portfolio teorien fremhæves det, at vurdering og karaktergivninger bør være baseret på den enkeltes evaluering og refleksion af egne præstationer og ikke alene på baggrund af en eksamen. (se side 24)

Det er hvad der foregår, når de studerende fortæller at videoen ændrer læreprocessen i idræt, fordi den visualiserer og konkretiserer og samtidig medfører at de studerende får et andet fagligt grundlag at bedømme ud fra, evaluering og refleksion foregår på et andet niveau, også til eksamen.

En studerende sagde: *”Video fremskynder læringsprocessen fordi jeg ser mine fejl. Det opleves som meget konkret at se sig selv, uden for sin egen krop.”*

Lærerne på en svensk skole har dog en anden måde at bruge elevernes refleksioner på, de fortæller at brug af portfolio resulterer i, at de får et større indblik i hvad eleverne tænker ved at læse deres refleksioner. (Ellmin, 2003/2001: 78) Det giver lærerne et bedre grundlag for at kunne vejlede den enkelte elev. Desuden er eleverne med til at opstille mål og kriterier for arbejdet, og man fokuserer på både proces og produkt. Portfolioen gør det tydeligere for børnene hvad de præsterer, de er stolte over deres arbejde, de tager initiativer på egen hånd og kan reflektere over arbejdet.

Den konstruktivistiske læringsforståelse betoner at den lærende må handle og være aktiv for at lære, det kan være som praktisk-fysiske aktiviteter og aktiv tankevirksomhed som refleksioner over praksis og tænkningen som meta-refleksion. (se side 20-21)

Et godt eksempel derpå er fra idrætsundervisningen, hvor en af de studerende siger: *"Da video jo er mere konkret, reflekterer jeg måske mere, fordi det giver et kick at arbejde med flere sanser."* og idrætsunderviseren siger: *"De studerende reflekterer mere over sig selv, fordi de kan se sig selv på video."*

På en svensk skole siges det fra underviserside: *"Vi i det store og hele glade for at arbejde med portfolio – det gør det tydeligere for børnene hvad de præsterer, de er stolte over deres arbejde, tager initiativer på egen hånd og kan reflektere over arbejdet"*. (Ellmin, 2003/2001: 64)

Qvortrup fortæller om hvordan en digital portfolio gør det muligt dels at reflektere over sig selv i et før-efter perspektiv, som han benævner som 2. ordens iagttagelse. Desuden er der muligheden for sammenligning mellem elevarbejder også sammen med underviserne. Det benævnes som 3. ordens iagttagelse. (se side 19 - 20)

Når video inddrages i billedkunst arbejder de studerende sammen for at nå målet - det færdige produkt. Ved at have rammer er der mulighed for at kreativiteten kan udvikle sig. De kan frit fortolke indhold og form og det underbygger fælles refleksion.

Underviseren i billedkunst har dog den holdning at man også skal passe på med at planlægge for meget i detaljer: *"Hvis det hele er alt for planlagt, går den intuitive tilgang for mediet fløjten, fordi man så er bundet op på et meget snævert storyboard. Det er vigtigt at man kan ændre sit storyboard/planlægning undervejs"*

Man fokuserer både på proces og produkt i Norge og selvevaluering, refleksion og evaluering af andre, er også med i deres model. (Dysthe & Engelsen, 2003/2005: 193)

I både idræt og billedkunst har man intentioner om, på sigt at indføre en struktureret form for e-portfolio. Man vil gerne inddrage værktøjet mere systematisk i den daglige undervisning for at styrke læring og refleksion.

En idrætsunderviser siger: *"Jeg kunne godt tænke mig at arbejde mere bevidst med portfolio og lade dem fremlægge deres personlige udvælgelser og refleksioner, så vi kunne diskutere dem."* og vi hører en let beklagelse fra billedkunstunderviseren da han siger: *"De gemmer systematisk alt hvad de laver, men refleksionerne er desværre ikke sat i system."*

John Dewey har også et bud på refleksion han siger: *"Ingen erfaring af betydning er mulig uden et vist element af tænkning."* Han konkluderer at erfaring bliver til, på baggrund af reflekteret, meningsfuld viden som genanvendes, hvorimod det ikke forståede glemmes." På samme måde kunne man jo tilføje at dokumentation af viden også er en forudsætning for genbrug.

I Norge er der ingen af de 2 undersøgte institutioner der udnytter det læringspotentiale fuldt ud, der ligger i deres analysemodel og de taler om at de vigtigste forbedringsområder ville være at der blev arbejdet systematisk med de studerendes refleksionstekster og at de studerende ser ud til kun at være lidt involveret i refleksion og selvevaluering, hvis det ikke er

specielt indbygget i opgaverne eller specielt efterspurgt af læreren. (Dysthe & Engelsen, 2003/2005: 208)

Bruner opererer med en pædagogisk opfattelse, som han kalder kulturalistisk, dens fokus er at skabe mening og betydning i forhold til hændelser i omverdenen. (se side 19) Den benævnes som en inside-out proces, og den personlige dimension i læring gør information til viden. Elever skal gå på opdagelse, tolke og selv skabe mening ved at reflektere. Der er ingen tvivl om at dette støttes af en portfolio man kan bygge videre på og af video som registreringsværktøj.

De studerende skriver egne tanker og refleksioner ned og tager noter ved fx forelæsninger på læreruddannelsen i Odense, men de lander af gode grunde ikke i en portfolio, når denne ikke eksisterer som et etableret system.

I Sverige begyndte man arbejdet med portfolio på en skole, fordi man ønskede at udvikle elevernes kommunikative evne ved hjælp af en metode "skrive for at lære". Det handler om at opøve en refleksiv læreproces. Eleverne fører også en slags logbog over, hvad de lærer og om selve processen. (Ellmin, 2000/2001: 77)

Niclas Luhmann fokuserer på konstruktivismens operationelle aspekt og siger derom følgende: *"Viden og læring konstrueres ud fra de operationer, vi foretager. Disse operationer er baseret på erfaringsbaserede strukturer såvel som forventningsstrukturer [...]"* (se side 21) Han formulerer sin teori om mening og genbrug således: *"Ret beset kan man kun benytte det, man forstår, og som (måske derfor eller derigennem) giver mening, ligesom man ikke kan genbenytte det, man ikke forstår."*

Fælles evalueringer bruges i nogle tilfælde til at redigere i et projekt, så det er vigtigt at der er løbende evalueringer i arbejdsprocessen, sådan at den kan bruges konstruktivt. Som en siger: *"Det kunne have været spændende at lave en ny video på baggrund af vore evalueringer og refleksioner" altså bruge refleksioner til noget, genbruge de gode tanker."*

I Sverige arbejder man en del med refleksionsprocessen, fx lægger man både undervejs i et forløb og til sidst op til refleksion over projekt status.

Gennemgående bygger portfolio arbejdet på elevernes egen dokumentation af proces og produkt, og man sammenligner med tidligere processer og produktioner for at finde ud af hvad de har opnået. Endvidere inddrager man refleksion over den læring, der har fundet sted og hvad den enkelte kan blive bedre til.

Claus Madsen sætter refleksion i sammenhæng med refleksiv læring. (se side 22) Han definerer den refleksive læring som *"Den er analytisk, reflekteret, manuel eller eksperimentel. I den analytiske læring kommer man frem til et resultat, i den reflekterede manuelle læring får man knyttet nogle overvejelser til den praksis, man indgår i og til den sociale kontekst, læringen er situeret i."*

I den eksperimentelle læring handler det om, at man så at sige tager en flyvetur i helikopteren – ser det hele sådan lidt for oven og forholder sig til sin egen forholdemåde eller iagttager sin iagttagelse. Det er den sidste form, man kan tale om som meta-refleksion, at man tillige reflekterer over refleksionen."

De studerende mener selv at de har reflekteret mere, fordi de har arbejdet meget koncentreret og især fordi de har eksperimenteret med de nye muligheder i mediet video.

Flere studerende siger at video får den enkelte til at reflektere over praksis og at det gælder i begge fag. En studerende forklarer det således: *"Der er en eller anden afstand, der gør at man bedre kan reflektere med det samme."*

Opsummering – hvordan støttes refleksion?

1. Man får et bedre refleksions- og vurderingsgrundlag, fordi video og portfolio konkretiserer og man kan se den enkeltes fremgang
2. Når man har flere sanser i spil gør det ens arbejde mere gennemtænkt og reflekteret
3. At arbejde sammen og have faste rammer i et fællesskab gør det faglige refleksionsniveau højere
4. Bevidst og systematisk arbejde med portfolio og video fremmer refleksion
5. De studerende tager allerede noter om egne tanker og refleksioner, men de sættes ikke i system i en portfolio
6. Løbende evaluering kan bane vejen for ”genbrug” af refleksioner
7. Man reflekterer mere når man arbejder meget koncentreret og eksperimenterer med nye muligheder

Evaluering

Vores empiri fortæller noget om idræts og billedkunsts generelle måde at evaluere på. Derfor må afsnittet om evaluering læses med et vist forbehold. Vi fik nemlig ikke spurgt konkret ind til, hvordan video understøtter evalueringsprocessen, men undervejs i interviewene får vi alligevel forskellige udsagn om video og evaluering.

I forbindelse med brugen af video som læringsværktøj i e-portfolio har vi ikke kendskab til andres erfaringer. Egen undersøgelse fra Læreruddannelsen i Odense, der ikke bruger e-portfolio, peger på, at video i nogle situationer kan være meget nyttig som dokumentation for evaluering.

Som dokumentationsgrundlag for evaluering byder video på nogle helt særlige muligheder, der er fundamentalt forskellige fra en dokumentation baseret på skriftlighed. Ud fra nedenstående udsagn vil vi pege hvorledes video som læringsværktøj understøtter evaluering i en e-portfolio.

Video kan konkretisere det abstrakte og dermed gøre det muligt at se og evaluere egen præstation. Her er et eksempel, hvor idrætslæreren siger *”Det abstrakte kan f.eks. konkretiseres i dans. Hvordan bruger du dine planer? Hvordan performer du? Hvad er dit ansigtsudtryk? Den del kan man i langt højere grad konkretisere mere.”*

Han siger også: *”Evalueringen bliver anderledes, fordi man rent faktisk kan fastholde og se et givent forløb.”*

Hvis man hele tiden skyder over målet i fodbold, kan man se sin egen præstation og rette sin teknik. Idrætslæreren siger: *”Videoen bruges til at studere og evaluere den enkeltes personlige teknik. Hvordan var jeg før og hvordan er jeg nu?”*

En idrætspræstation forløber over tid og kan ikke gentages. Ved at fastholde præstationen på video, kan man evaluere ikke bare en præstation, men ”præstationen”, som man lige gennemførte. En idrætsunderviser udtaler: *”Med video kan man fastholde forløb, afspille igen og evaluere”.*

Videsequenser kan indgå i evalueringsforløb og vise den enkelte studerendes udvikling over tid: Her er et eksempel fra idræt, underviseren siger også: *Vi har brugt video lidt mere struktureret, idet vi har optaget forskellige atletikdiscipliner før instruktion. Så har de studerende arbejdet en 5 – 6 uger og derefter har vi optaget dem igen og set på forskellene. Hvorfor ser det sådan ud nu og hvad er du blevet klogere på? Hvad ved du i dag som du ikke vidste den gang. Det handler om at få dem til at reflektere over den synlige fremgang, de kan*

se på videoen." Han siger også: *Vi kontrollerer individuelle præstationer før og efter. Det er fantastisk at se den udvikling, der har foregået.*"

Helheder og detaljer kan også fastholdes gennem en video. Hvis man forestillede sig et bevægelsesforløb, kunne man bruge 2 kameraer. 1 kamera der optager så man ser helheden og 1 kamera der kun optager benene. Idrætslæreren siger om det: *"Vi bruger video til at se helheder i bevægelsesforløb"*.

Video kan vise om man gør det, man tror man gør. For eksempel: Vi har aftalt at jeg skal springe ned fra den mur og lave en dobbelt salto undervejs. Er det rent faktisk det, jeg gør? En idrætsunderviser siger: *"I Parkour f.eks. bruger vi de teknikker vi nu har øvet. Hvorfor er det hensigtsmæssigt at hoppe derhen? Vi bruger video til at fastholde forløb og evaluere om vi har nået målene og på den måde vi aftalte."*

Videoen har den styrke at den kan fastholde og visualisere en konkret situation, der afspiller sig over tid. Evalueringen kan forholde sig til selve kilden og ikke til noget skriftligt eller tænkt, der er blevet til efter at handlingen har foregået. Man evaluerer på det der rent faktisk er foregået. Videoen er dermed et værktøj, der muliggør og udvider muligheden for selvevaluering.

Ovenstående var eksempler på at video understøtter evaluering. Hvordan forholder det sig så med evaluering og e-portfolio? På Læreruddannelsen i Odense bruger man ikke e-portfolio, men andres erfaringer peger på at evaluering støttes af portfolio. Fra en af de svenske skoler læser vi følgende: *"Det blev en ahaoplevelse for dem at se deres eget resultat og de løbende forbedringer. Når de så hinandens resultater og hørte kammeraterne: "Hvor er du blevet god!", havde det den effekt at de stimulerede hinanden til at blive bedre."* (Ellmin, 2000/2001: 50).

I idræt og billedkunst evalueres de studerende og grupper af studerende løbende. En underviser udtaler: *"Den vigtigste evaluering er den der foregår løbende"*.

I billedkunst siger man: *"Jeg synes den vigtigste evaluering er den der foregår hele tiden i kraft af samtalen med de studerende, om hvad der sker og hvordan det sker."*

Også i Sverige evaluerede man løbende processen. Undervejs i forløbet tjekkede man hvor langt den enkelte var nået. Spørgsmålene til dette kunne være: *"Hvad har jeg lavet? Hvad laver jeg nu? Hvad mangler jeg?"* (Ellmin, 2000/2001: 51) Billedkunst underviseren siger: *"I vejledningssituationer tager den studerende mappen med og så snakker vi om produkterne og den studerendes færdigheder. Hvor ser det lidt tyndt ud? Hvor skal du arbejde mere? Hvordan kommer du videre?"*

Vi ved fra egen imperi, at man i idræt og billedkunst evaluerer både proces og produkt. En idrætsunderviser siger: *"I idræt evaluerer man på tilrettelæggelse, gennemførelse og selve produktet"*. Og han fortsætter: *"Evalueringen handler om personlige færdigheder, faglig viden og det professionsrettede"*. Billedkunstunderviseren supplerer: *"Evalueringerne kan også foregå på basis af udstillinger eller fremvisninger og af og til indgår skriftlig evaluering også i faget, bl.a. når man evaluerer undervisning og underviser."*

På de svenske skoler evaluerer man både proces og produkt ud fra mål og evalueringskriterier. (se side 24) Under den løbende evaluering spørger man om *Hvad har jeg lavet? Hvad har jeg lært? Hvordan fungerer samarbejdet? Hvad skal jeg tænke på næste gang?* Man lægger altså op til at de svenske elever skal forholde sig til faglig- og sociallæring og til at bruge evalueringserfaringerne efterfølgende. Nedenstående citat viser også at der er fokus på

evaluering af elevernes refleksioner og metakognition: *"Det inddrager også tanken, ikke bare sproget: Er det sådan jeg tænker? Budskabet til læreren bliver: Sådan tænkte eleven altså!"* (Ellmin, 2000/2001: 78).

På baggrund af den aktuelle evalueringspraksis på Læreruddannelsen i Odense, mulighederne for anvendelse af video i evalueringen og andres erfaringer med evaluering og portfolio, mener vi at man kan argumentere for at evaluering vil blive understøttet i en e-portfolio.

Opsummering – hvordan støttes evaluering?

1. Man kan evaluere detaljer i egen præstation, fordi video konkretiserer det abstrakte
2. Man kan evaluere sin fremgang over tid, fordi video muliggør visualisering af udvikling
3. Man kan fastholde og evaluere en hel konkret præstation, idet video kan fastholde nuet
4. Man kan evaluere på helheder og detaljer, idet man kan zoome ind og ud med video
5. Man kan evaluere det man ikke kan se, fordi video kan synliggøre det "usynlige"
6. Selvevaluering, evaluering og respons fra medstuderende og undervisere muliggøres af alles adgang til opgaver i en e-portfolio og stimulerer den enkelte til at blive bedre
7. Løbende evaluering er mulig, idet en e-portfolio samler alle udkast
8. Man kan evaluere både proces og produkt, fordi e-portfolio viser begge dele

Dokumentation

Dokumentation er et centralt element i e-portfolio, og det kit der skal til for at binde synliggørelse af læreproces, refleksion og evaluering sammen og samtidig er det grundlaget for at evaluering og refleksion kan foregå.

Studerende fra Odense udtaler: *"Alle på holdet har set vores opgave og givet respons." - "Vi har efterfølgende evalueret videoerne på holdet." - "Vi har også lært meget af hinandens videoer. Vi var meget opslugt af det og interesseret i at dele hinandens viden."*

Dokumentation giver den studerende mulighed for at agere i forhold til egen læring og at se sin egen udvikling, og den giver underviseren mulighed for at forholde sig til undervisningens mål, indhold og organisering. En studerende siger: *"Jeg bliver bedre af at se mine dansefejl, kan bedre forstå hvad der skal gøres anderledes og rette fejl i præstationer."* en anden: *"Ja du kan spole tilbage, se dig selv og se dig selv udefra."*

På en af de svenske skoler siger man: *"Under hele arbejdet er der altså tale om at vi bygger på elevernes egen dokumentation og sammenligning med hvad de tidligere har opnået, og på samme måde inddrager vi refleksion over hvad de har lært og hvad de mangler at lære."* (Ellmin 2000/2001: 51).

E-portfolio er en struktureret samling af produkter, procesbeskrivelser, egne refleksioner og andres kommentarer, der kan indgå i den studerendes eksamensforberedelser eller medtages til eksamen. Som billedkunstunderviseren udtaler: *"Mappen indgår som dokumentation i eksamenssituationen og kan også indgå i forbindelse med daglig evaluering."* Han fortsætter: *"Video i billedkunst fokuserer meget på det billedmæssige og håndværket. Det skal de studerende kunne dokumentere til eksamen."*

Video har nogle særlige styrker i forhold til dokumentation, idet video kan dokumentere helheder og detaljer, tidsforløb og egen udvikling over tid.

I idræt i Odense siger man: *"Videoen bruges til at studere og evaluere den enkeltes personlige teknik, hvordan var jeg før og hvordan er jeg nu og til at se helheder i bevægelsesforløb."* En anden underviser siger: *"Video bruges som dokumentation af præstationer og forløb"*.

Udkast, færdige opgaver eller f.eks. videoer kan dokumentere det faglige arbejde. Andres respons på og evaluering af produkt eller proces kan indgå i dokumentationen, og den studerendes egne tanker om den læring der er foregået, hvor langt han er nået og hvad han mangler, kan dokumenteres.

Kommentar fra en studerende: *"Jeg skal dokumentere at der er foregået en læring."*

Video i e-portfolio giver en mere autentisk dokumentation. Fx En studerende bliver optaget, mens han underviser. I en sådan video har man syn for sagen, evalueringen af den studerende kommer til at foregå i forhold til det der skete og ikke det de involverede kan huske eller måske nedskrev undervejs. Den autentiske dokumentation vil derfor give et andet grundlag at evaluere på.

Dokumentationen fra e-portfolio inklusive videoer, kan også bruges som dokumentation i forbindelse med en jobsøgning eller til en realkompetencevurdering, hvis man vil søge ind på en uddannelse.

På Læreruddannelsen i Odense dokumenterer man både proces og produkt.

Billedkunstunderviseren siger: *"Man gemmer også evalueringerne, fordi man skal dokumentere sine arbejdsprocesser til eksamen."* Idrætsunderviseren siger: *"De studerende har i idræt især brugt video som dokumentation af præstationer og har derfor videoptaget med jævne mellemrum for at dokumentere forbedringer og egen udvikling."*

I Sverige består dokumentationen af konkrete arbejder, elvernes egne refleksioner og begrebskort, der så danner grundlag for evaluering og videre refleksion.

Derudover kan dokumentationen bruges til at følge læring over tid. Hvad kan jeg nu? Og hvad kan jeg om x antal måneder.

Opsummering – hvordan støttes dokumentation?

1. Dokumentation er grundlaget for evaluering og refleksion
2. Dokumentation kan vise læring og udvikling over tid
3. Man kan dokumentere proces, produkt og refleksioner
4. Både den studerende og underviseren kan agere på baggrund af dokumentationen
5. Dokumentation kan indgå i eksamensforberedelser eller til eksamen
6. Dokumentation med video bliver mere autentisk
7. Dokumentation kan bruges til jobsøgning og ved realkompetencevurdering

Opsamling på diskussion

Med de nedenstående tabeller skaber vi et overblik over, hvordan de 4 potentialer støttes af video i en e-portfolio, og hvilke muligheder det giver for de studerendes læreproces. I venstre kolonne står der, hvad de studerende bliver i stand til, og i højre kolonne hvad det er, som værktøjerne muliggør.

Læreproces

Læreproces støttes idet de studerende:	Fordi video og e-portfolio muliggør:
oplever at det faglige udbytte styrkes	konkretisering af resultater og læreproces
oplever at læringsprocessen fremskyndes	en arbejdsform hvor man selv er aktiv og kreativ
får et bedre overblik	en større bevidsthed om egne styrker og større selvstændighed
arbejder mere engageret og koncentreret	arbejde med nye arbejdsmetoder og måske dermed at forbedre arbejdsklimaet
lærer hurtigere	brug af flere sanser
får mulighed for iagttagelse på niveau 1, 2 og 3	iagttagelse af sin egen udvikling og sammenligne sig med de andre
arbejder kollaborativt og lærer mere	at indgå i social kommunikation som forstærker læreprocessen
fokuserer mere på selve læreprocessen	at opøve den enkeltes evne til at reflektere over læreprocessen

Refleksion

Refleksion støttes idet de studerende:	Fordi video og e-portfolio muliggør:
får et bedre refleksions- og vurderingsgrundlag	konkretisering og dermed den enkeltes synlige fremgang
har flere sanser i spil	arbejdsopgaver bliver mere gennemtænkte og reflekterede
arbejder sammen og har faste rammer i et fællesskab	det faglige refleksionsniveau bliver højere
arbejder bevidst og systematisk	refleksion styrkes generelt
tager noter om egne tanker og refleksioner	noter kan sættes i system og gemmes
laver løbende evaluering	”genbrug” af refleksioner
arbejder koncentreret og eksperimenterer med nye muligheder	mere refleksion over egne arbejder

Evaluering

Evaluering støttes idet de studerende:	Video og e-portfolio muliggør:
evaluerer detaljer i egen præstation	konkretisering af det abstrakte
evaluerer sin fremgang over tid	visualisering af udvikling
evaluerer en konkret præstation	lagring og fastholdelse af bevægelsesforløb
evaluerer på flere detaljeplaner	illustration af helheder og detaljer
evaluerer og ser sig selv "uden for sin krop"	synliggørelse af det der ellers er "usynligt" for den enkelte
selvevaluerer, evaluerer hinanden og får feedback fra undervisere	samling af opgaveløsninger, refleksioner og evalueringer, som er tilgængelig for alle
evaluerer løbende	samling af opgaveløsninger, refleksioner og evalueringer, og udkast, som er tilgængelig for alle
evaluerer både proces og produkt	synliggørelse af produkt og proces

Dokumentation

Dokumentation støttes idet de studerende:	Fordi video og e-portfolio muliggør:
dokumenterer præstationer og evaluering	synlig evaluering og refleksion
dokumenterer egen udvikling	illustration af læring og udvikling over tid
dokumenterer refleksion	dokumentation af proces, produkt og refleksioner
sammen med undervisere kan agere på baggrund af dokumentation	"opbevaring" af dokumentation
dokumenterer kompetencer til eksamen	dokumentation kan indgå i eksamensforberedelser eller til eksamen
dokumenterer autentisk	dokumentation med video bliver mere autentisk
dokumenterer kompetencer ved jobsøgning	dokumentation kan bruges til jobsøgning og ved realkompetencevurdering

10. Konklusion

Vi startede udarbejdelsen af dette speciale med at spørge:

Hvilke potentialer er der ved at bruge video i e-portfolio i idræt og billedkunst?

Vi valgte at udpege 4 potentialer, idet vi fandt at disse var de væsentligste i forhold til undervisningsverdenen på Læreruddannelsen i Odense i fagene idræt og billedkunst.

- læreproces
- refleksion
- evaluering
- dokumentation

Hvordan understøtter værktøjerne e-portfolio og video så de fire potentialer?

I forhold til læreprocessen understøtter værktøjerne, at man får en større bevidsthed om egne styrker og læringsstil, arbejder mere aktivt og selvstændigt, kan iagttage sin egen udvikling og arbejde kollaborativt om fælles projekter. Desuden styrkes engagementet af, at få mulighed for at arbejde med nye arbejdsmetoder i et forbedret arbejdsklima.

I forhold til refleksion understøtter værktøjerne, at man får et bedre refleksionsgrundlag, at arbejdsopgaver bliver mere gennemtænkte og reflekterede og dermed at det faglige refleksionsniveau bliver højere. Man får mulighed for ”genbrug” af refleksion og arbejder mere bevidst og systematisk.

I forhold til evaluering understøtter værktøjerne, at man evaluerer både proces og produkt, samt at man kan evaluere detaljer i egen præstation. Man får mulighed for at være ”uden for sin krop” og se sig selv som andre gør det og får mulighed for at evaluere sig selv og andre, desuden kan man evaluere sin egen udvikling.

I forhold til dokumentation understøtter værktøjerne, at man får illustreret sin læring og udvikling over tid, desuden synliggøres proces, produkt og egne og fælles refleksioner. Man får mulighed for at bruge sin dokumentation i forbindelse med eksamen og til jobsøgning og denne bliver mere autentisk, idet den er produceret undervejs.

Hvad er der det *unikke* ved video/e-portfolio i forhold til de fire potentialer?

Ved læreprocessen er det unikke ved værktøjerne, at de gør de studerende mere selvhjulpne, både som enkeltpersoner og som gruppe.

Ved refleksion er det unikke ved værktøjerne, at de synliggør de tanker der egentlig er skjulte, (tavs viden) og som der oftest ikke er ord på, idet de bliver implicite.

Ved evaluering er det unikke ved værktøjerne, at denne foregår på et bredere og mere konkret grundlag.

Ved dokumentation er det unikke ved værktøjerne, at man kan fastholde sin egen udviklingsproces, både som menneske og som studerende.

Hvilke særlige aspekter tilføjer video/e-portfolio til de fire potentialer?

Ved læreprocessen tilføjer værktøjerne den synsvinkel, at læring foregår hele livet igennem.

Ved refleksion tilføjer værktøjerne den synsvinkel, at den lærendes tanker og overvejelser er værdifulde i forhold til læring.

Ved evaluering tilføjer værktøjerne den synsvinkel, at evaluering er grundlaget for den enkeltes bevidste udvikling.

Ved dokumentation tilføjer værktøjerne den synsvinkel, at det har en værdi at kunne dokumentere den enkeltes liv og personlige udvikling.

11. Perspektivering

I vores opgave har det ikke været hensigten, at man ved brugen af e-portfolio skulle vælge mellem en e-portfolio baseret på skriftlighed, eller en e-portfolio baseret på videoklip. Vores hensigt har været at pege på nogle af de supplerende muligheder som video giver i en e-portfolio. Vi argumenterer for at en e-portfolio bør være medieret og inddrage mange forskellige medietyper og fremstillingsformer. Det kunne illustreres ved at bruge følgende billede: Den studerende kan opfatte sin e-portfolio som en malerpalette, hvor de enkelte farver kunne relatere til f.eks. skriftlighed, video, lyd etc. Det bliver så op til den studerende at kombinere farver og nuancer til et nyt værk. Vi valgte at fokusere på video, fordi det har et stort potentiale som læringsværktøj og fordi vi mener at man bør udfordre en undervisningsverden, der ellers fortrinsvis er baseret på skriftlighed.

På baggrund af vores opgave kan vi konkludere at e-portfolio og video som læringsværktøj vil kunne tilføre læring nye aspekter. Med en kreativ tilgang til opbygningen af en e-portfolio og inddragelsen af video som læringsværktøj, vil erfaringerne formodentlig kunne overføres til andre fag også.

Nedenfor vil vi skitsere nogle mulige udviklingsaspekter for e-portfolio og video som læringsværktøj.

Aktionsforskning

Hvis tiden og de praktiske omstændigheder havde været til det, kunne det have været en oplagt mulighed først at indsamle empiri og analysere ligesom i opgaven, og derefter fortsat samarbejdet med henholdsvis billedkunst og idræt ved at benytte aktionsforskning. Ved at benytte en sådan metode, ville man dels sikre sig at e-portfolio og video som læringsværktøj fik gode betingelser for at kunne blive udviklet, men også at man systematisk fik indsamlet informationer, der så kunne danne baggrund for justeringer af projektet undervejs.

Essensen i aktionsforskning er at deltage i udviklingen af et bestemt projekt og samtidig systematisk indsamle informationer om arbejdet, for sluttelig at bruge de indsamlede informationer/analyser til at forbedre projektet.

E-portfolio generelt

Med kravene om en større dokumentation for arbejdet i selve studiet og arbejdet i praktik lægger den nye Læreruddannelses bekendtgørelse op til, at e-portfolio kan bruges til dette og ikke kun for fagene idræt og billedkunst, men for hele læreruddannelsen. Om alle fag er parate til at bruge video som læringsværktøj på nuværende tidspunkt, kan være svært at afgøre, men fagene bør udfordres og begynde at eksperimentere, fordi videodelen peger på helt nye sider i forhold til læring, refleksion, evaluering og dokumentation.

E-portfolio i forhold til netbaseret uddannelse

I det nye University College Lillebælt har de 3 læreruddannelser i henholdsvis Skårup, Odense og Jelling et samarbejde om en netbaseret meritlæreruddannelse. På den ordinære uddannelse har man endnu ikke inddraget det netbaserede, som en mulighed.

I forbindelse med den nye læreruddannelse ser det ud til, at en række små fag kan blive klemte og i værste fald bortfalde, fordi der ikke er økonomi i at gennemføre en uddannelse på meget små hold.

Det kunne være en mulighed for de 3 læreruddannelser at udbygge deres samarbejde i forhold til netbaserede løsninger.

Et netbaseret samarbejde mellem de 3 læreruddannelser med e-portfolio og video som læringsværktøj som omdrejningspunkt, kunne vise sig at være en af vejene til at fastholde de små fag i læreruddannelsen. Der skal selvfølgelig mere til, vi tænker her på kommunikations og konference muligheder, men det har man jo allerede. Fordelen ved e-portfolio er at den udvikler bevidsthed om egen læring, en systematisk tilgang til studiet og giver mulighed for respons fra medstuderende og undervisere synkront og asynkront.

Video som læringsværktøj, kan bruges som dokumentation og inspiration fra f.eks. et hold studerende i Odense til et hold studerende i Jelling. Bevidsthed om og ansvar for egen læring er vigtigt i netbaserede forløb, det handler om at den enkelte udviser engagement og deltagelse i langt højere grad, end når vi taler om traditionel undervisning.

Litteraturliste

- Dysthe, Olga & Engelsen, Knut, Steinar (red). 2003/2005 Mapper som pædagogisk redskab. Klim
- Ellmin, Roger. 2000/2001 Portfoliomodellen. Gyldendals Uddannelse
- Madsen, Claus. 2004 Portfolio pædagogik. Dafolo
- Qvortrup, Lars. 2002 *Det lærende samfund*. I Uddannelse læring og IT – 26 forskere og praktikere ..
- Qvortrup, Lars. 2006 Knowledge education and learning – elearning in the knowledge society. Samfundslitteratur Press
- Qvortrup, Lars. 2004 Det vidende samfund. Forlaget UP
- Sorensen, Elsebeth et all. *CSCL: Structuring the Past, Present; and Future through Virtual Portfolios*. Published in Dirckinck-Holmfeld, L. & Fibiger, B. (eds): Learning in Virtual Environments. 2002. Samfundslitteratur
- Tolsby, Håkon. *Digital portfolios - A Tool for Learning, Self-Reflection, Sharing, and Collaboration*. Published in Dirckinck-Holmfeld, L. & Fibiger, B. (eds): Learning in Virtual Environments. 2002. Samfundslitteratur
- Villadsen, Anette Schaltz & Smith, Lars Bo. 2008. Video som læringsværktøj. Fundet den 26. maj 2008 på adressen: http://www.mg-bk.dk/video_som_laeringsvaerktoej.pdf

CD

Den vedlagte CD indeholder følgende:

Mappen Interviewmaterialer indeholder: interviewguide, interviews i form af lydfile og de transskriberede interviews.

Mappen Litteratur indeholder: Video som læringsværktøj, der er vores 1. års projekt, som vi henviser til i masteropgaven.

Bilag 1 Interviewguide til undervisere

Navn:

Fag: Billedkunst
Idræt

Status: Underviser

Anvendelse af video

1. Hvad har du optaget på video?
2. Hvordan har du/I planlagt og udført video optagelserne?
 - a. Har du introduceret til video som værktøj?
 - b. Har de studerende arbejdet alene eller i grupper ved video optagelsen?
 - c. Har de studerende produceret storyboard inden optagelse?
 - d. Har de studerende overvejet virkemidler i videoen? (close-ups, helheder, effekter)
3. Hvordan har arbejdsfordelingen været mellem studerende og undervisere?
 - a. Hvad har undervisere stået for?
 - b. Hvad har de studerende stået for?
4. Hvad anvender du/I video til:
 - a. Præsentation af et færdigt produkt - som evt. er videoen
 - b. Dokumentation af egen/gruppens udviklings proces
 - c. Dokumentation af produktions proces og procedure
 - d. Dokumentation af tekniske præstationer i idræt/billedkunst
 - e. Videndeling via færdige projekter
 - f. Jobsøgning
5. Hvad er det faglige udbytte af at anvende video?
 - a. Video hjælper den enkelte med at lære faget/håndværket at kende
 - b. De studerende finder fejl i deres teknik/præstationer
 - c. Video visualiserer processen i de studerendes arbejde
 - d. Video er projektet i sig selv, det endegyldige resultat
 - e. De studerende kan se deres udvikling teknisk/fysisk/kunstnerisk
 - f. Video får de studerende til at reflektere over deres praksis og nye muligheder...
 - g. De studerende arbejder mere målrettet, fordi de kan se at der sker noget
6. Har du selv eller andre:
 - a. Anvendt video filerne til at arbejde videre med emnet?
 - b. Vist dem frem / refereret til / linket til dem, i andre sammenhænge?
 - c. Brugt dem i undervisningen?
 - d. Lært af de andres præstationer?

7. Hvor uploader dine studerende de producerede videoer?
 - a. FirstClass hvor de kan ses af de andre på holdet
 - b. Deres weblog hvor de kan ses af alle
 - c. YouTube eller Google Video hvor de kan ses af alle
 - d. Deres hjemmeside hvor de kan ses af alle
 - e. De bliver liggende på deres private drev og kommer ikke længere...

Læreproces ved anvendelse af video

8. Ændres læreprocessen når I bruger video?
 - a. De studerende øger bevidsthed om egen læringsstil, læreproces, udvikling og stadium
 - b. De studerende reflekterer mere over emnet selv
 - c. De studerende lærer at samarbejde kollaborativt med andre
 - d. De studerende tager ansvar for egen læring
 - e. Det abstrakte bliver mere konkret
 - f. Læreprocessen og det faglige bliver mere overskueligt
9. Har det at producere video i sig selv gjort stoffet og læringen nemmere?
 - a. De husker stoffet bedre fordi du har skrevet/tegnet/fotograferet/videooptaget
 - b. De har arbejdet grundigere end du ellers ville have gjort
 - c. De har reflekteret mere over emnet i forbindelse med valg af medie og selve udførelsen af opgaven

Anvendelse af portfolio

10. Bruger I portfolio?
 - a. Individuelt
 - b. I grupperne
 - c. På holdet
11. Introducerer du de studerende til brugen af portfolio?
12. Hvad bruger I portfolio til?
 - a. Hvad har de studerende liggende i deres portfolio?
13. Hvordan bruger du/grupperne/holdet portfolio:
 - a. Producerer du/I andre filer og gemmer dem på FirstClass / et socialt netværk?
 - b. Udvalger I bevidst materialer til portfolioen?
 - c. Skriver I jeres tanker og refleksioner ned i forbindelse med læreprocessen?
 - d. Gemmer I systematisk jeres refleksioner i en portfolio?

Evaluering

14. Hvad evaluerer I på?
 - a. Planlægning
 - b. Proces
 - c. Produkt

15. Hvordan evaluerer I og hvordan foregår det?
 - a. Individuelt
 - b. I gruppen
 - c. På hele holdet
 - d. Mundtligt
 - e. Skriftligt
 - f. Hvordan er evalueringsprocessen?
 - g. Hvor ofte evaluerer I – løbende eller ved afslutning af emne, projekt eller semester?

16. Evaluerer I på baggrund af portfolioen?
 - a. Har de studerende en mappe med specielt udvalgte filer til det formål?

17. Hvordan bruger I evalueringserfaringerne?
 - a. I lærer af jeres erfaringer og ændrer jeres fremgangsmåde til næste gang..
 - b. I fortsætter som før....

Bilag 2 Interviewguide til de studerende

Navn:

Fag: Billedkunst
Idræt

Status: Studerende

Anvendelse af video

1. Hvad har du optaget på video?
2. Hvordan har du planlagt og udført video optagelserne?
 - a. Er I blevet introduceret til video som værktøj?
 - b. Har I arbejdet alene eller i grupper ved video optagelsen?
 - c. Har I produceret storyboard inden optagelse?
 - d. Har I overvejet virkemidler i videoen? (close-ups, helheder, effekter)
3. Hvordan har arbejdsfordelingen været mellem studerende og undervisere?
 - a. Hvad har undervisere stået for?
 - b. Hvad har de studerende stået for?
4. Hvad anvender du video til:
 - a. Præsentation af et færdigt produkt - som evt. er videoen
 - b. Dokumentation af egen/gruppens udviklings proces
 - c. Dokumentation af produktions proces og procedure
 - d. Dokumentation af tekniske præstationer i idræt/billedkunst
 - e. Videndeling via færdige projekter
 - f. Jobsøgning
5. Hvad er dit faglige udbytte af at anvende video?
 - a. Video hjælper mig med at lære faget/håndværket at kende
 - b. Du finder fejl i din teknik/præstationer
 - c. Video visualiserer processen i dit arbejde
 - d. Video er projektet i sig selv, det endegyldige resultat
 - e. Du kan se din udvikling teknisk/fysisk/kunstnerisk
 - f. Video får dig til at reflektere over din praksis og nye muligheder...
 - g. Du arbejder mere målrettet, fordi du kan se at der sker noget
6. Har du selv eller andre:
 - a. Anvendt video filerne til at arbejde videre med emnet?
 - b. Vist dem frem / refereret til / linket til dem, i andre sammenhænge?
 - c. Brugt dem i praktikken?
 - d. Lært af de andres præstationer?

7. Hvor uploader du de producerede videoer?
 - a. FirstClass hvor de kan ses af de andre på holdet
 - b. Din weblog hvor de kan ses af alle
 - c. YouTube eller Google Video hvor de kan ses af alle
 - d. Din hjemmeside hvor de kan ses af alle
 - e. De bliver liggende på dit/jeres private drev og kommer ikke længere...

Læreproces ved anvendelse af video

8. Ændres læreprocessen når du bruger video?
 - a. Du øger bevidsthed om egen læringsstil, læreproces, udvikling og stadium
 - b. Du reflekterer mere over emnet selv
 - c. Du lærer at samarbejde kollaborativt med andre
 - d. Du tager ansvar for egen læring
 - e. Det abstrakte bliver mere konkret
 - f. Læreprocessen og det faglige bliver mere overskueligt
9. Har det at producere video i sig selv gjort stoffet og læringen nemmere?
 - a. Du husker stoffet bedre fordi du har skrevet/tegnet/fotograferet/videoptaget
 - b. Du har arbejdet grundigere end du ellers ville have gjort
 - c. Du har reflekteret mere over emnet i forbindelse med valg af medie og selve udførelsen af opgaven

Anvendelse af portfolio

10. Bruger du portfolio?
 - a. Individuelt
 - b. I grupperne
 - c. På holdet
11. Er du blevet introduceret til brugen af portfolio?
12. Hvad bruger du portfolio til?
 - a. Hvad har du liggende i din portfolio?
13. Hvordan bruger du/gruppen/holdet portfolio:
 - a. Producerer du/I andre filer og gemmer dem på FirstClass / et socialt netværk?
 - b. Udvælger du bevidst materialer til portfolioen?
 - c. Skriver du dine tanker og refleksioner ned i forbindelse med læreprocessen?
 - d. Gemmer du systematisk dine refleksioner i en portfolio?

Evaluering

14. Hvad evaluerer du på?
 - a. Planlægning
 - b. Proces
 - c. Produkt

15. Hvordan evaluerer du/I og hvordan foregår det?
 - a. Individuelt
 - b. I gruppen
 - c. På hele holdet
 - d. Mundtligt
 - e. Skriftligt
 - f. Hvordan er evalueringsprocessen?
 - g. Hvor ofte evaluerer I – løbende eller ved afslutning af emne, projekt eller semester?

16. Evaluerer du/I på baggrund af portfolioen?
 - a. Har du en mappe med specielt udvalgte filer til det formål?

17. Hvordan bruger du evalueringserfaringerne?
 - a. Du lærer af dine erfaringer og ændrer din fremgangsmåde til næste gang..
 - b. Du fortsætter som før....

Bilag 3 Interviewguide - undervisernes svar

	Idræt	Billedkunst
Anvendelse af video		
Hvad har du filmet?	<p>I idræt bruger man mest video som en del af læreprocessen.</p> <p>Man bruger video i redskabsgymnastik, atletik, svømning og dans til at fastholde processen.</p> <p>Videoen bruges til at studere og evaluere den enkeltes personlige teknik, hvordan var jeg før og hvordan er jeg nu? Vi har også brugt video til at se helheder i bevægelsesforløb.</p> <p>På nuværende tidspunkt bruger man video som produkt i 2 discipliner, nemlig ”boldspil som drama”, hvor man planlægger f.eks. en håndboldkamp minutiøst og spiller efter en nøje fastlagt plan og Parkour, der er en ny form for forhindringsløb i bymiljøer, hovedvægten er på den tekniske sværhedsgrad og det udtryksmæssige.</p>	<p>I billedkunst er video en del af det faglige stof, der hedder digitale billeder.</p> <p>I billedkunst skal de studerende beherske mediet video i forhold til at lave animationer, narrative og lyriske film eller andre typer.</p> <p>I billedkunst er selve produktet det vigtigste, herunder beherskelse af videoteknik og udtryk.</p>
Hvordan har du planlagt og udført video optagelserne?	De studerende bruger fortrinsvis egne mobiltelefoner som kameraer.	De studerende bliver introduceret til video som genre. Man gennemgår virkemidler og kamerateknikker og får en kort instruktion i hvordan de aktuelle kameratyper fungerer.
Er I blevet introduceret til video som værktøj?	De studerende får ingen teknisk introduktion	

<p>Har i arbejdet alene eller i grupper ved video optagelsen? Har I produceret storyboard inden optagelse? Har i overvejet virkemidler i videoen? (close-ups, helheder, effekter)</p>	<p>til brugen af video.</p> <p>Arbejdet med video organiseres i idræt i grupper.</p> <p>Når video bruges i forbindelse med optagelse af tekniske detaljer og bevægelsesforløb laver man ikke storyboards, man filmer bare det der sker. Der er ikke fokus på filmiske virkemidler.</p> <p>Derimod bruger man storyboard ved Boldspil som drama og Parkour. Her er man bevidst om brugen af filmiske virkemidler.</p>	<p>Arbejdet med video organiseres i billedkunst i grupper.</p> <p>Både storyboarding og en mere eksperimenterende form bruges i videoarbejdet.</p> <p>Uanset planlægningsniveau fastholder man en intuitiv tilgang til arbejdet, at man kan justere og ændre undervejs.</p>
<p>Hvordan har arbejdsfordelingen været mellem studerende og undervisere?</p> <p>Hvad har undervisere stået for? Hvad har de studerende stået for?</p>	<p>Generelt opfordres idrætsstuderende til at medbringe mobiltelefoner altid, således at de kan gå ind og optage og analysere en given situation/forløb.</p> <p>Oplæg, opgaveformulering og rammer for projektet kan også formuleres af underviseren. Ofte indgår projektet så i en fremlæggelse/evaluering som dokumentation eller produkt.</p>	<p>Oplæg, opgaveformulering og rammer for projektet formuleres af underviseren.</p> <p>Efter introduktion til projektet er det op til de studerende selv at finde ud af tingene både det tekniske og indhold.</p> <p>Underviseren er hele tiden tilstede som konsulent/supervisor.</p>
<p>Hvad anvender du video til?</p> <p>Præsentation af et færdigt produkt - som evt. er videoen Dokumentation af egen/gruppens udviklings proces Dokumentation af produktions proces og</p>	<p>Video bruges som en del af processen og f.eks. til korrektion af bevægelser.</p> <p>Som dokumentation af præstationer og forløb.</p> <p>Til viden deling mellem grupper og hold.</p>	<p>I billedkunst bruges video primært til at lave produkter.</p> <p>Man viden deler i forhold til at holdet ser og kommenterer hinandens videoer. Alle får en kopi af hinandens videoer.</p>

<p>procedure Dokumentation af tekniske præstationer i idræt/billedkunst Videndeling via færdige projekter Jobsøgning</p>	<p>Et færdighedsperspektiv, hvordan så det ud før og hvordan så det ud efter?</p> <p>I Parkour f.eks. bruges de teknikker man har øvet? Hvorfor er det hensigtsmæssigt at hoppe derhen? Man fastholder forløb og evaluerer om man har nået målene og på den måde der var aftalt.</p> <p>I Parkour og i Bold som drama handler det også om produktet.</p> <p>Video bruges til selve processen, men også som produkt og til evaluering af proces og produkt.</p>	
<p>Hvad er dit faglige udbytte af at anvende video? Det hjælper mig med at lære faget/håndværket at kende Du finder fejl i din teknik/præstationer Det visualiserer processen i dit arbejde Video er projektet i sig selv, det endegyldige resultat Du kan se din udvikling teknisk/fysisk/kunstnerisk Det får dig til at reflektere over din praksis og nye muligheder... Du arbejder mere målrettet, fordi du kan se at der sker noget</p>	<p>Idræt anvender meget video til at de studerende kan korrigere egen teknik.</p> <p>De studerende ser og og diskuterer egen udvikling, og kan reflektere over de muligheder der er i faget.</p> <p>Man kan fastholde forløb, afspille igen og evaluere.</p>	<p>Video i billedkunst fokuserer meget på det billedmæssige og håndværket. De skal de studerende kunne dokumentere til eksamen. De skal også kunne reflektere over det tekniske og det kunstneriske, den måde man giver indhold form.</p> <p>Sparring i gruppen og meget præcise opgaveformuleringer gør at det faglige udbytte bliver højt og åbner for nye måder at forholde sig til film på.</p>

<p>Har du selv eller andre:</p> <p>Anvendt video filerne til at arbejde videre med emnet? Vist dem frem / refereret til / linket til dem, i andre opgave sammenhænge? Brugt dem i praktikken? Lært af de andres præstationer?</p>	<p>Underviserne bruger videoer fra de studerende som inspiration og som eksempler for andre hold.</p> <p>De studerende kan hente og se hinandens videoer fra First Class.</p>	<p>I billedkunst ser og kommenterer man hinandens produkter.</p> <p>Man har endnu ikke formidlet udover holdet.</p> <p>Man snakker om at benytte You Tube, men det kræver at der ikke er ophavsretsligt beskyttet materiale på videoerne.</p>
<p>Hvor uploader du de producerede videoer?</p> <p>First Class hvor de kan ses af de andre på holdet Din weblog hvor de kan ses af hele verden YouTube eller Google Video hvor de kan ses af hele verden Din hjemmeside hvor de kan ses af hele verden De bliver liggende på dit/jeres private drev og kommer ikke længere...</p>	<p>I idræt gemmer man på egne computere eller i First Class.</p> <p>Specielt Parkour video uploades også til You Tube</p>	<p>I billedkunst gemmer man på egne computere eller i First Class. Ved projektafslutninger brænder man også en DVD, således at hele holdet kan få de andres fremstillinger.</p>

<p>Læreproces ved anvendelse af video</p>		
<p>Ændrer det læreprocessen når du bruger video?</p> <p>Du øger bevidsthed om egen læringsstil, læreproces, udvikling og stadium Du reflekterer mere over emnet selv Du lærer at samarbejde kollaborativt med andre Du tager ansvar for egen læring Det abstrakte bliver mere konkret Læreprocessen og det faglige bliver mere overskueligt</p>	<p>De studerende indgår i et forpligtende fællesskab.</p> <p>De studerende er mere påpasselige når de ved de skal filmes.</p> <p>Der sker en anden gruppeproces end når video ikke er med.</p> <p>De studerende reflekterer mere over sig selv fordi de kan se sig selv.</p>	<p>Når man i billedkunst laver video ændres læreprocessen fordi man arbejder i grupper. Normalt arbejder man mere individuelt.</p> <p>Grupperne skal hele tiden diskutere og blive enige om hvad det er de vil og hvilke løsninger der skal bruges.</p>

	<p>Videoen er dejlig håndfast og konkret. Det abstrakte bliver mere konkret.</p> <p>Det abstrakte kan f.eks. konkretiseres i dans. Hvordan bruger du dine planer? hvordan performer du? Hvad er dit ansigtsudtryk? Den del kan man i langt højere grad konkretisere.</p> <p>Evalueringen bliver anderledes fordi man rent faktisk kan fastholde og se et givent forløb.</p>	
<p>Har det at producere video i sig selv gjort stoffet og læringen nemmere?</p> <p>Du husker stoffet bedre fordi du har skrevet/tegnet/fotograferet/videoptaget Du har arbejdet grundigere end du ellers ville have gjort Du har reflekteret mere over emnet i forbindelse med valg af medie og selve udførelsen af opgaven</p>	<p>Læringen bliver nemmere eller anderledes fordi de studerende kan se sig selv agere.</p> <p>Video giver andre muligheder for korrektion og refleksion, end en mundtlig kommentar.</p> <p>Det faglige refleksionsniveau bliver højere, specielt ved evaluering i fællesskab.</p>	<p>Selve processen og eksperimenterne åbner op for nye muligheder idéer.</p> <p>Ved at opstille rammer giver man mulighed for at kreativiteten kan udvikle sig. De er underlagt rammerne men kan frit fortolke indhold og form.</p>

Anvendelse af portfolio		
<p>Bruger du portfolio?</p> <p>Individuelt I grupperne På holdet</p>	<p>Man opfordrer de studerende til at føre deres egen portfolio.</p> <p>Fordi man ikke efterfølgende er i dialog med de studerende om deres portfolio, ved man ikke hvordan den fungerer.</p> <p>Idrætsunderviserne kunne også tænke sig en gruppe/hold baseret portfolio.</p> <p>Den ny læreruddannelse kræver en højere grad af dokumentation. En e-portfolio kunne hjælpe med at synliggøre det.</p> <p>I idræt arbejder man på at udvikle en større systematik og en strammere struktur for at styrke læring og refleksion gennem portfolio.</p>	<p>Billedkunst bruger en mappe til opbevaring af den enkeltes produkter.</p> <p>Man har ikke arbejdet systematisk med portfoliobegrebet.</p> <p>Mappedokumentationen er ikke konsekvent elektronisk</p>
<p>Har du introduceret til brugen af portfolio?</p>	<p>I idræt introducerer man til selve portfoliobegrebet, ved starten af nye hold.</p> <p>Man har lavet en vejledning til hvorledes det fysiske, det kognitive og det naturvidenskabelige kan indgå i en portfolio</p>	<p>Der introduceres til opsamling dokumentation i mapper, men ikke i forhold portfoliobegrebet, hvor det handler om udvælgelse og refleksion.</p>
<p>Hvad bruger du portfolio til?</p> <p>Hvad har du liggende i din portfolio?</p>	<p>Portfolio skal bl.a. indeholde oplysninger om egen puls, bmi, hjertefunktion, blodtryk o.s.v.</p> <p>I praksis ved underviserne ikke om de</p>	<p>De studerende har både en fysisk og en elektronisk mappe.</p> <p>Udstillinger, installationer eller f.eks skulpturer</p>

	<p>studerende rent faktisk fører en portfolio eller hvad den indeholder.</p> <p>Underviserne mener at de fremover skal inddrage portfolio mere aktivt og konsekvent i den daglige undervisning.</p>	<p>kan af gode grunde ikke gemmes i en e-portfolio. Her bruger man så i stedet fotodokumentation.</p> <p>Mappen indgår som dokumentation i eksamenssituationen og kan også indgå i forbindelse med daglig evaluering</p> <p>Af og til har man fælles mapper til fællesprojekter. Man gemmer f.eks. på First Class.</p>
<p>Hvordan bruger du/gruppen/holdet portfolio?</p> <p>Producerer du/I andre filer og gemmer dem på FirstClass / et socialt netværk?</p> <p>Udvælger du bevidst materialer til portfolioen?</p> <p>Skriver du dine tanker og refleksioner ned i forbindelse med læreprocessen?</p> <p>Gemmer du systematisk dine refleksioner i en portfolio?</p>	<p>Af og til bruger skadede eller syge studerende de andres portfolio for at kunne følge med og orientere sig.</p> <p>Man kunne tænke sig at arbejde mere bevidst med portfoliobegrebet, lade de studerende fremlægge deres personlige udvælgelser og refleksioner og så diskutere ud fra det.</p>	<p>De studerende skal både lave deres mappe og opfordres til at føre en proceslogbog, hvor de kan skrive deres erfaringer ned.</p> <p>Underviseren kontrollerer ikke konsekvent om de studerende rent faktisk fører logbog eller holder mappen ajour. Til gengæld er han meget opmærksom den læring de har opnået ved at evaluere deres produkter.</p>

Evaluering		
<p>Hvad evaluerer du på?</p> <p>Planlægning Proces Produkt</p>	<p>I idræt evaluerer man på tilrettelæggelse, gennemførelse og selve produktet.</p> <p>Evalueringen handler om personlige færdigheder, faglig viden og det professionsrettede.</p>	<p>I billedkunst evaluerer man på planlægning, proces og produkt.</p> <p>Evalueringen handler om personlige færdigheder, faglig viden og det professionsrettede.</p>
<p>Hvordan evaluerer du/I og hvordan foregår det?</p> <p>Individuelt I gruppen På hele holdet Mundtligt Skriftligt Hvordan er evalueringsprocessen? Hvor ofte evaluerer I – løbende eller ved afslutning af emne, projekt eller semester?</p>	<p>De studerende og grupper af studerende evalueres løbende undervejs.</p> <p>Endvidere evaluerer man hinandens projekter og gennemførte forløb, hvor hele holdet er inddraget.</p> <p>Evalueringen er ofte mundtlig</p>	<p>Den vigtigste evaluering er den der foregår løbende.</p> <p>Man føler de studerende på tænderne i konkrete situationer, efter timen eller afsluttede forløb.</p> <p>Evalueringerne i billedkunst former sig mest som mundtlige samtaler.</p> <p>Evalueringerne kan også foregå på basis af udstillinger eller fremvisninger.</p> <p>Af og til indgår skriftlig evaluering også i faget. Bl.a. når man evaluerer undervisning og underviser.</p>
<p>Evaluerer du/I på baggrund af portfolien?</p> <p>Har du en mappe med specielt udvalgte filer til det formål?</p>	<p>I idræt har man ikke en formaliseret portfolio, men de studerende opfordres til at føre en.</p> <p>En af idrætsunderviserne evaluerer på baggrund af sin egen portfolio.</p> <p>Der evalueres individuelt og ud fra proces og produkt.</p>	<p>I billedkunst har de studerende en mappe. I mappen opbevarer de deres produkter. Deres produkter og udstillinger evalueres.</p> <p>Man gemmer også evalueringerne, fordi man skal dokumentere sine arbejdsprocesser til eksamen.</p>

<p>Hvordan bruger du evalueringserfaringerne?</p> <p>Du lærer af dine erfaringer og ændrer din fremgangsmåde til næste gang.. Du fortsætter som før</p>	<p>Evalueringserfaringerne bruges til forbedring af personlige færdigheder, fagforståelsen og det professions rettede.</p> <p>Man forsøger altid at inddrage evalueringserfaringerne i nye projekter.</p> <p>Evalueringserfaringerne giver nye idéer til arbejdet.</p>	<p>Nogen gange starter man med pilotprojekter før en egentlig videoproduktion.</p> <p>Andre gange fortsætter de studerende på eget initiativ med nye projekter, der er affødt af tidligere produkter.</p> <p>Man forsøger altid at inddrage evalueringserfaringerne i nye projekter.</p>
--	--	--

Bilag 4 Interviewguide - de studerendes svar

Anvendelse af video

<p>1. Hvad har du optaget på video?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - De studerende har i billedkunst optaget eksperimenterende video med kunstnerisk vinkel og desuden fremstillet "animationer" scene for scene. En af dem kom til at hedde hjerter, temaet var modsætninger. Video bruges som en genre blandt mange i faget, altså som billedkunst og formålet har været en tematisering af begreber som farver og nøgleord som den teknologiske udvikling af samfundet fra ordens og mappesamfund og det førte til en visualisering af det anarkistiske Internet samfund. Et andet eksempel på det samme er en kaffe video, hvor nogle elementer skulle være med. Dette var en lyrisk video. Vi brugte mange timer på at optage og redigere. - De studerende har i idræt optaget dans, springgymnastik og prokura. Her er der fokus på læringsprocessen man ser sig selv udføre dans, stunts eller andet og kan se hvor det går godt og skidt. Video er et avanceret alternativ til et spejl i gymnastiksalen og resulterer i en større kropsbevidsthed og er en meget stor hjælp i læreprocessen og man mærker sin krop på en anden måde. - En fortæller at hun i 2. år praktikken kørte et medieforløb hvor eleverne skulle lave deres egen video, der lærte hun eleverne at bruge storyboard - det var en succes og det var sjovt!
<p>2. Hvordan har du planlagt og udført video optagelserne?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er I blevet introduceret til video som værktøj? - Har I arbejdet alene eller i grupper ved video optagelsen? - Har I produceret storyboard inden optagelse? - Har I overvejet virkemidler i 	<ul style="list-style-type: none"> - De studerende er i billedkunst blevet introduceret til virkemidler i video samt de tekniske muligheder. Desuden er der udleveret opgavebeskrivelser, som næsten har kunnet gøre det ud for storyboard. Man har arbejdet i grupper på 4 og man har eksperimenteret en del. Ved en opgave (Remida) udarbejdede man en storyboard og arbejdede med software effekter (blødere overgange og anden lyd). I nogle få grupper har medlemmerne lavet hver deres udgave ud fra rå-klippene. De fleste grupper havde blandet video og musik, men en gruppe valgte kun at bruge reallyde, f.eks. fra kaffemaskinen. Vi inddrog smag, lugte og høre og den sociale situation det er at drikke kaffe sammen. Vi eksperimenterede os frem. Hovedopgaven var formeksperimenter og vi var meget bevidste om f.eks. close ups, kameravinkler, tæt på, langt væk. Det var learning by doing.

<p>videoen? (close-ups, helheder, effekter)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Jeg tror det var Henriks strategi at kaste os ud i det, og så var han jo der hele tiden til at hjælpe. - De studerende har i idræt primært anvendt video uden at få en introduktion, idet de har brugt deres egen mobiltelefon eller kamera. De har optaget hinanden, men ikke dannet deciderede grupper, idet fokus jo er på enkeltpræstationer. Man har ikke forholdt sig til virkemidler og tekniske muligheder, idet det primære har været at få præstationen i kassen, så man kunne forholde sig til den.
<p>3. Hvordan har arbejds-fordelingen været mellem studerende og undervisere?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvad har undervisere stået for? <p>Hvad har de studerende stået for?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - De studerende har i billedkunst oplevet underviseren som vejleder og han har været der hvis de studerende havde spørgsmål eller var ved at sejle helt væk fra målet...men ellers har de arbejdet selv - De studerende har i idræt måske haft den samme oplevelse, dog har der nok ikke været den samme fokus på selve videooptagelsen, idet den kun har haft en værktøjsmæssig funktion i forbindelse med dokumentation af en præstation.
<p>4. Hvad anvender du video til:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Præsentation af et færdigt produkt - som evt. er videoen - Dokumentation af egen/gruppens udviklings proces - Dokumentation af produktions proces og procedure - Dokumentation af tekniske præstationer i idræt/billedkunst - Videndeling via færdige projekter - Jobsøgning 	<ul style="list-style-type: none"> - De studerende har i billedkunst anvendt video som det færdige produkt, det vil sige at den afleverede opgave var videoen med det visuelle udtryk de har lagt i opgaveløsningen (et eksempel er den video hvor der ingen handling måtte forekomme og man skulle arbejde med farven rød og fik de ting udleveret der skulle bruge til videoen). Videoerne er lavet med henblik på at lave et produkt et lille "kunstværk" En animationsvideo er også et eksempel derpå. Den årlige eksamensudstilling er et eksempel på en dokumentation af den enkeltes udvikling, men den bliver ikke videooptaget, højst fotograferet. I sløjf bruges der fotos til at illustrere udviklingen af et produkt (et møbel) men ellers er det i billedkunst kun rækken af videoer i sig selv der dokumenterer den enkeltes udvikling. Som en siger "Det er sjovt at have en video fra en eksamen eller fra en speciel præstation - en opvisning – et teaterstykke, men ellers er det processen der er det vigtigste, det er jo der man lærer alting, videoen er egentlig lidt ligegyldig men sjov at se, hvis man selv er med!" Alle på holdet har set vores opgave og givet respons og vi har også lært meget af hinandens videoer og var meget opslugt af det og interesseret i at dele hinandens viden. - De studerende har i idræt især brugt video som dokumentation af præstationer og har derfor videooptaget med jævne mellemrum for at dokumentere forbedringer og egen udvikling. Afsluttende præstationer i hus-klatrung er blevet uploadet på YouTube, så der er der jo tale om en vidensdeling

	<p>tilsat lidt pral!</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vil bruge det i folkeskolen det er en stor del af deres hverdag med video især vil det være godt for drengene! For børnene vil videoen være målet et produkt - men for os undervisere er det processen der er det vigtigste og hvordan vi snakker om tingene bagefter og fremvisningen til sidst er vigtig. Ingen har tænkt på at bruge video til en ansættelsessamtale - men vil evt. bruge en som bilag
<p>5. Hvad er dit faglige udbytte af at anvende video?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Video hjælper mig med at lære faget/håndværket at kende - Du finder fejl i din teknik/præstationer - Video visualiserer processen i dit arbejde - Video er projektet i sig selv, det endegyldige resultat - Du kan se din udvikling teknisk/fysisk/kunstnerisk - Video får dig til at reflektere over din praksis og nye muligheder... - Du arbejder mere målrettet, du kan se at der sker noget 	<ul style="list-style-type: none"> - De studerende har i billedkunst skulle kunne alle kameraets funktioner og har lært mest færdighedsmæssigt ved at anvende det der. Video er en del af pensum i billedkunst og de studerende skal bruge det i deres undervisning i praktikken, det kommer til at fylde mere og mere, så man skal kunne det som underviser! Som en siger: "Det faglige udbytte er stort, men det kræver at man holder sine tekniske færdigheder ved lige og er blevet opmærksom på at alt ikke behøver at være fortællende, men at formeksperimentet i sig selv kan være interessant. Det har jeg fået meget ud af, og det kan overføres til det plane billede. Billedligt har jeg lært meget i processen. Vi har produceret video med produktet for øje. Har ikke filmet processen, men den var vigtig for selve produktet." - Man kunne optage tilblivelsesprocessen i forbindelse med faget som fx raku-brænding eller akvarelmaling for at huske teknik og procedure og illustrere tilblivelsesprocessen, - men man gør det ikke! - De studerende har i idræt bare optaget video derudaf, fokus har været på fx at kunne se sine dansefejl, således at man bedre kan forstå hvad der skal gøres anderledes og man bliver generelt mere kropsbevidst ved at se sig selv på video - En har brugt video i praktik fordi en 3. klasse ikke kunne finde ud af at rydde op, de blev videoptaget og da de så videoen af det næste dag så kunne de selv se at det ikke var ok - det virkede til næste gang som desværre var min sidste time – altså man kan bruge mediet som "opdragende video"., se hvordan du opfører dig, vil du være det bekendt? - Video får den enkelte til at reflektere over praksis, det gælder i begge fag

<p>6. Har du selv eller andre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Anvendt video filerne til at arbejde videre med emnet? - Vist dem frem / refereret til / linket til dem, i andre sammenhænge? - Brugt dem i praktikken? - Lært af de andres præstationer? 	<ul style="list-style-type: none"> - De studerende har i billedkunst ikke eksempler på at andre bruger deres videoer, men man vil gerne bruge dem til at inspirere i undervisningen, sidst i et forløb for at eleverne ikke tror at underviserens video er en facitliste. Det er spændende at se de andres videoer, men opgaverne er forskellige men samme tema - det lærer man helt sikkert af, sådan kunne man jo også have gjort! De studerende gemmer også hinandens ting både ppt filer og videoer. - Skolebørn kunne uploade deres video på nettet eller sende dem til venner fra andre klasser i udlandet. - De studerende har i idræt primært anvendt videoer som et arbejdsredskab til intern brug. Man lærer jo primært af sine egne fejl i idræt.
<p>7. Hvor uploader du de producerede videoer?</p> <ul style="list-style-type: none"> - FirstClass hvor de kan ses af de andre på holdet - Din weblog hvor de kan ses af alle - YouTube eller Google Video hvor de kan ses af alle - Din hjemmeside hvor de kan ses af alle - De bliver liggende på dit/jeres private drev og kommer ikke længere... 	<ul style="list-style-type: none"> - De studerende har i billedkunst oploADED videofiler på fællesdrev og FirstClass, der har ikke været tale om en egentlig offentliggørelse. En siger dog at "Jeg vil bruge blogs med mine elever og skal bruge blogs til min eksamensopgaven og skal også have en Facebook og Artho konto når jeg skal til at undervise for alvor. - De studerende har i idræt eksempler på at en færdig video er oploadet på YouTube, men de fleste video kommer ikke længere end til den private pc eller fællesdrevet og de andre på holdet ser med.

Læreproces ved anvendelse af video

<p>8. Ændres læreprocessen når du bruger video?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Du øger bevidsthed om egen læringsstil, læreproces, udvikling og stadium - Du reflekterer mere over emnet selv - Du lærer at samarbejde kollaborativt med andre - Du tager ansvar for egen læring - Det abstrakte bliver mere konkret - Læreprocessen og det faglige bliver mere overskueligt 	<ul style="list-style-type: none"> - De studerende har i billedkunst oplevet at det kræver tålmodighed at arbejde med video, for det tager lang tid og man skal lave flere for at blive rigtig god til det, man bliver godt frustreret når det ikke lykkes! En siger at ”Jeg reflekterer altid meget uanset hvad jeg laver, men der er jo dokumentation og det bliver mere konkret og jeg reflekterer måske mere for det giver et kick at have det med flere sanser” Men det afhænger af hvilken lærestil man har, hvis man selv er visuel så virker det stærkere og video sætter flere spor! - En anden fortæller: ”Der kommer flere dimensioner med, for når man laver video ser man det på en anden måde end hvis man sidder og maler. Der er en eller anden afstand, der gør at man bedre kan reflektere med det samme. Når man maler akvarel er det en individuel proces, men her er vi nødt til at diskutere både tekniske og det faglige. Læreprocessen er her anderledes, fordi vi skal lave et fælles produkt. F.eks kan den lyriske video fortælle noget af det der er svært at sætte ord på. Læreprocessen bliver mere tydelig, når man bruger video. Det er hurtigere at reflektere over ens arbejde. - Man lærer også at samarbejde - vi var 4 der skulle lave noget sammen, det var en prøvelse - Vi arbejder kollaborativt, men den enkelte tager over når vedkommende er stærkest og ikke alle blev lige gode til at lave video, alle har set på opgaven og alles vinkler er med og der kommer jo noget fra de andre, som man ikke selv lige tænkte på - alle er med. Alle vil jo have at videoen bliver så god som muligt, vi er enige om målet. Men kollaborativitet hører til al gruppearbejde, ikke kun anvendelse af video og det samme gælder det med at tage mere ansvar som elev og sætte læreren ud på sidelinjen.. - Man kunne bruge video til at dokumentere hvordan folk lever i deres hverdag – filme hvordan forskellige mennesker har det i de situationer deres livs forhold. I folkeskolen skal man give børn en konkret opgave og rammerne skal være der - der er nogle som godt kan uden rammer men det er forskelligt - man må differentiere undervisningen. Det optager mange børn at arbejde med video! Ja vi lærer alle hurtigere fordi jo flere sanser vi
---	---

	<p>bruger, jo mere sker der og samtidig får man flere elever med, ikke mindst drengene, for de er tactile og kinæstetiske så for dem er det særligt vigtigt!</p> <ul style="list-style-type: none"> - De studerende har i idræt oplevet at video gør det nemmere at lære og det fremskynder læringsprocessen at man ser sine fejl og idrætsøvelser bliver mere konkrete når man ser sig selv og ligesom er uden for sin egen krop. Som en siger” Ja du kan spole tilbage og se dig selv og se dig selv udefra. Det er en anden verden at se det gennem videooptageren og det med at have set det er integreret i de lærende på en anden måde.
<p>9. Har det at producere video i sig selv gjort stoffet og læringen nemmere?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Du husker stoffet bedre fordi du har skrevet/tegnet/fotograferet/videooptaget - Du har arbejdet grundigere end du ellers ville have gjort - Du har reflekteret mere over emnet i forbindelse med valg af medie og selve udførelsen af opgaven 	<ul style="list-style-type: none"> - Til det svarer de studerende ja det har gjort læringen nemmere og i billedkunst har de reflekteret mere fordi når man arbejder koncentreret på det, får man sine egne erfaringer ikke mindst når man eksperimenterer med mulighederne. - De studerende har i idræt oplevet at man husker det bedre, det man skal gøre anderledes, men også det man gjorde rigtigt og man arbejder grundigere

Anvendelse af portfolio

<p>10. Bruger du portfolio?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Individuelt - I grupperne - På holdet 	<ul style="list-style-type: none"> - De studerende har i billedkunst ikke brugt e-portfolio, det skal de først på det næste hold, men ved hvad det handler om. Til eksamen laver de en års udstilling hvor de præsenterer hvad de har udvalgt hver især og hvordan deres proces har været, og det er hele klassen der udstiller på en gang. Vi skal op enkeltvis og laver den også som enkeltmandsudstilling dvs. alle 4 har samme video med. Det må være en analog portfolio. En nævner at hun har haft en portfolio i praktikken og at hun har en mappe i billedkunst, men ikke bruger den ud fra en portfolio tænkning. Hun opfatter den ikke som en portfolio, når den ikke bruges til udvikling og målsætning. - En svarer:” Jo jeg har gemt det hele i billedkunst ikke smidt noget ud, man skal have det hele, både det gamle og det nye. Det er også nødvendigt at tage de dårlige lerfigurer med til eksamen så de kan se at der er foregået læring. Så jeg har en portfolie selv, men vi har også et sted i gruppen (digitalt) - hvor vi har fælles ting produceret i gruppen.” - Portfolio begrebet nævnes ikke i forbindelse med idræt
<p>11. Er du blevet introduceret til brugen af portfolio?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - De studerende har i billedkunst har fået udleveret tekster om begrebet portfolio i dansk og billedkunst - Portfolio begrebet nævnes ikke i forbindelse med idræt
<p>12. Hvad bruger du portfolio til?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvad har du liggende i din portfolio? 	<ul style="list-style-type: none"> - En siger: Jeg har kun en til billedkunst, som ligger spredt både som en virtuel og en fysisk portfolie. - En anden siger: ”Jeg har en portfolie i sløjd med fotos af arbejdsprocessen, men vi bruger et andet ord for det som dokumentation. Jeg har taget billeder når jeg har været ude i praktik og vil bruge dem som evaluering – jeg har vist billeder frem. Jeg har skrevet noter over hvad jeg har, som jeg har tænkt skulle være dokumentation. - Portfolio begrebet nævnes ikke i forbindelse med idræt
<p>13. Hvordan bruger du/gruppen/holdet portfolio:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Producerer du/I andre filer og gemmer dem på FirstClass / et socialt netværk? 	<ul style="list-style-type: none"> - De studerende har i billedkunst et fællesdrev hvor det hele ligger, Henrik lægger opgaverne ud på Firstclass, både oplæg og opgaver er tilgængelige for hele holdet. Men ellers bruger vi bare FC til aftaler og spørgsmål til læreren i billedkunst og matematik, så kan alle kan læse svaret, vi gør det især op til eksamen.

<ul style="list-style-type: none"> - Udvalger du bevidst materialer til portfolioen? - Skriver du dine tanker og refleksioner ned i forbindelse med læreprocessen? - Gemmer du systematisk dine refleksioner i en portfolio? 	<ul style="list-style-type: none"> - En nævner at hun er opmærksom på portfolio begrebet og ville ønske at de brugte det, for hun synes det er rigtig godt. Hun har set, at det virker ude i skolerne, så hvorfor ikke også i læreruddannelsen? - En fortæller at hun skriver egne tanker og refleksioner ned og tager noter ved forelæsninger. Tankerne er primært på lager i hovedet når jeg arbejder med ler, men hvis jeg har læst en god artikel så skriver jeg da mine refleksioner ned. - En anden fortæller: ”jeg vil dele når jeg bliver ansat på en skole, smide det op på SkoleKom så de andre lærere kan bruge det, for lærere skal jo kunne dele med de andre men det er ikke sådan lige nu – men det er ved at blive bedre! Engang vil jeg lave en billedkunst med pragteksemplarer til min undervisning. - Portfolio begrebet nævnes ikke i forbindelse med idræt
---	--

Evaluering

<p>14. Hvad evaluerer du på?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Planlægning - Proces - Produkt 	<ul style="list-style-type: none"> - De studerende i billedkunst evaluerer deres forløb via en udstilling: hvad var godt og hvad kunne være bedre de fortæller også om arbejdsprocessen, så de evaluerer både produkt og proces. - Når man er underviseren kan være vigtigt at evaluere samarbejdet fx, hvis aftalen var at man skulle være udadvendte men ikke har været det! Men ikke dunke nogen i hovedet og man skal huske at evaluere på det som eleverne kan - zonen for nærmeste udvikling - De studerende evaluerer ikke i idræt?
<p>15. Hvordan evaluerer du/I og hvordan foregår det?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Individuelt - I gruppen - På hele holdet - Mundtligt 	<ul style="list-style-type: none"> - De studerende i billedkunst evaluerer mundtligt gruppevis og man evaluerer når en opgave er færdig og vi har en deadline fordi vi skal lave en udstilling på fastsat tid. Vi evaluerer gruppernes video på hele holdet, og kommenterer på baggrund af den stillede opgave, og ud fra faglige kriterier, form, farve opbygning etc. Ellers har vi også en skriftlig evaluering af individuelle opgaver. - I sløjd fortsætter vi bare uden at evaluere i fællesskab fordi vi ikke bliver færdige samtidigt!

<ul style="list-style-type: none"> - Skriftligt - Hvordan er evalueringsprocessen? - Hvor ofte evaluerer I – løbende eller ved afslutning af emne, projekt eller semester? 	<ul style="list-style-type: none"> - En ser sig som underviser og siger at: ”Nogle kan have brug for ekstra omsorg” men siger at det er vigtigt med personlig kontakt med eleverne hver især for de skal føle sig set og hørt - det vil sige have daglig tale- røre- kontakt med eleverne. - Man kan rette evalueringen mod en hel klasse ”Generelt laver I disse fejl men ellers gør I dette her rigtigt godt!” Afhængigt af opgaven somme tider løbende evaluering men med andre er det først til slut. Men det sociale er vigtigt at evaluere løbende! - De studerende evaluerer ikke i idræt?
<p>16. Evaluerer du/I på baggrund af portfolioen?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Har du en mappe med specielt udvalgte filer til det formål? 	<ul style="list-style-type: none"> - De studerende i billedkunst evaluerer på baggrund af de opgaver vi har lavet men Henrik (deres lærer) vil også se skitser og har dermed også proces fokus. Der evalueres ikke på baggrund af en portfolio, de studerendes produkter kunne have ligget i en portfolio og så ville man jo have gjort det. (Hvordan ville det være anderledes?) - De studerende evaluerer ikke i idræt?
<p>17. Hvordan bruger du evalueringserfaringerne?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Du lærer af dine erfaringer og ændrer din fremgangsmåde til næste gang.. - Du fortsætter som før.... 	<ul style="list-style-type: none"> - De studerende i billedkunst bruger evalueringen, idet de i forbindelse med Remida videoen rettede det bagefter så det er vigtigt at evalueringen er undervejs i arbejdsprocessen så kan det bruges! Som en siger: ” Det kunne have været spændende at lave en ny video på baggrund af vore evalueringer og refleksioner” - En svarer som lærer: ”Ja vi lærer af evalueringen, et hold elever var dårlige til at fremlægge jeg havde dem i 7 måneder og de blev rigtigt dygtige til det for jeg var målrettet for at de skulle lære fremlæggelsesmetode!” - Men som lærer kan man ikke planlægge alt, men leve i nuet, hvis fx ens mor er død så taler vi om sorg og man skal kunne improvisere, være fleksibel og også følge elevernes ønsker, og det er for resten meget mere interessant for alle, både lærer og elever! - De studerende evaluerer ikke i idræt?